

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198014

UNIVERSAL
LIBRARY

ಹೆ ಸ ರಿ ಟ್ಪ ರು

(ಒಂಬತ್ತು ಕಥೆಗಳು)

ವೈ. ಎಂ. ಸಣ್ಣುಖಯ್ಯ

ಮಾರಾಟಗಾರರು :

ಸತ್ಯಶೋಧನ ವುಸ್ತುಕ ಭಂಡಾರ

ಕೋಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ

೧೯೪೬

ಬೆಲೆ : ೧-೪-೦

ಈ ಕಥೆಗಳ ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಕಥೆ ಬರೆದವರಿಗೆ ಸೇರಿವೆ.

ಮುದ್ರಿಸಿದವರು :

ಶ್ರೀ ನೀಲಕಂಠೇಶ್ವರ ಮುದ್ರಣಾಲಯ
ಸುಲ್ತಾನಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನಾನು ಈಚೆಗೆ ಬರೆದ ಕೆಲವು ಕಥೆ
 ಸೇರಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವಿಟ್ಟ
 ಶ್ರೀ ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠೈಯ್ಯನವರು ಓದಿ, ಉತ್ತಮ
 ಸಲಹೆಯಿತ್ತರು ಕಾಗದ ದೊರೆಯದ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ,
 ಮೈಸೂರ್ ಪೇಪರ್ ಮಿಲ್ಸ್ ಸೆಕ್ರೆಟರಿ, ಶ್ರೀ ಎಚ್.ಆರ್.
 ವೇದಾಂತ ಅಯ್ಯಂಗಾರರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಕಾಗದ ದೊರೆ
 ಯಿತು. ಈ ಮಹನೀಯರುಗಳಿಗೆ ನಾನು ಅತಿ ಕೃತಜ್ಞ
 ನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ತರಲು ವಿಶೇಷ
 ರೀತಿಯ ನೆರವಿತ್ತ ಸತ್ಯಶೋಧನ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರಕ್ಕೂ
 ನನ್ನ ಅನೇಕ ವಂದನೆಗಳು.

ಬೆಂಗಳೂರು.

15-3-1946

ವೈ. ಎಂ. ಪಣ್ಣುಖಯ್ಯ.

ಕ ಥಾ ನು ಕ್ರ ಮ

೧ ಹೆಸರಿಟ್ಟರು	೧-೮
೨ ಸ್ವರ್ಣಮುಖಿ	೯-೧೭
೩ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆ	೧೮-೨೯
೪ ಮಾನವಂತ	೩೦-೩೬
೫ ನಾರಿ	೩೭-೪೪
೬ ಹೆಣ್ಣು-ದೈವ	೪೫-೫೨
೭ ಇಂದುವನ್ನು ನೆನೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ	೫೩-೮೮
೮ ರಂಗಿ ರಂಜಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ	೮೯-೯೭
೯ ಕನಸಿನ ಬದುಕು	೯೮-೧೩೦

ಹೆಸರಿಟ್ಟರು

ಹೆಂಡತಿ-ಯಾವಾಗ ಬಂದಿ? ಇಷ್ಟೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರೋದೇ ?

ಗಂಡ-ಏನಿವತ್ತು ?....ತಣ್ಣೀರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವರಹಾಗೆ ಕುಣೀತಾ ಇದ್ದೀಯಲ್ಲ !

ಹೆಂ-ಅಸ್ವತೈಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆವು.

ಗಂ-ಓಹೋ ! ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡೋದಿನವೋ ?

ಹೆಂ-ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇನೋ ?

ಗಂ-ಏನು ಹೇಳಿದ್ದು ಡಾಕ್ಟರ್ ?

ಹೆಂ-ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು.

ಗಂ-ಆಮೇಲೆ ?

ಹೆಂ-ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಬಂದಿದ್ದು.

ಗಂ-ಸರಿ.

ಹೆಂ-ಮನೆಗೆ ಕರಕೊಂಡುಹೋದ್ದು. ಊಟ ಆಯಿತು. ಹೊಸ ಸೀರೆ ಕಳಿಸಿದಾರೆ, ಇಲ್ಲಿದೆ ನೋಡಿ.

ಗಂ-ಓ ! ಅದಕ್ಕೇನೇ ನೀನು ಹೀಗೆ ಗಿಣಿನುರಿಹಾಗೆ ಚಿಲಿಮಿಲಿಗುಟ್ಟುತ್ತ ಇರೋದು. ಸುವಾರಾಗಿದೆ, ಪರವಾಗಿಲ್ಲ; ಆಯಿತು. ಅವಳೆಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯಿ?

ಹೆಂ-ಅವಳೆಲ್ಲಾ ಆಡೋಕೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಅವಳಿಗೊಂದು ನಾಯಿಮರಿ ಬೇಕೂ ಅಂತ ಬೆಳಗಿನಿಂದ ರಂಪ.

ಗಂ-ಯಾಕೆ, ಒಂದು ಕೋತಿಮರಿ ಬೇಡವಂತಾ ? ಕೋತಿಮರಿ ಇದ್ದರೆ ಚೆಂದ. ನೋಡು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಎರಡಾಗುತ್ತವೆ.

ಹೆಂ-ಸಾಕುಮಾಡಿ. ಒಂದು ಪುಟ್ಟ-ಚೆಂದಾಗಿರೋ-ನಾಯಿ-

ಗಂ-"ಕುನ್ನಿ ಬೇಕು" ಅನ್ನು.

ಹೆಂ-ಹೋಗಿ !

ಗಂ-ಈಗ, ಎರಡು ದೊಡ್ಡವು-ಒಂದು ಮರಿ-ಹೀಗೆ ಮೂರು ಇದ್ದೇವೆ. ಅದರಜೊತೆಗೆ ನಾಯಿಮರಿ ಒಂದು! ಬೇಡ, ಸಾಕು. ಅಲ್ಲದೆ, ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಪುಟ್ಟಜೀವ ಈ ನಮ್ಮ ಪುಟ್ಟ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗೋದಿದೆ. ಈ ಪುಟ್ಟ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕುಜೀವ ಇರೋಕೆ ಸಾಕು.

ಹೆಂ-ಅದೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ. ನಾಳೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ಕಂಟೋನ್ಮೆಂಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿರೋ ಮರಿ, ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣದ್ದು, ಮುದ್ದಾಗಿರಬೇಕು —

ಗಂ-ನಿನ್ನಹಾಗೋ, ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಮುಕ್ತಾಯಿಯಾಗೋ ?

ಹೆಂ-ನನಗೆ ರೇಗ್ತದೆ.

ಗಂ-ನಾಯಿಮರಿ ಮುದ್ದಾಗಿರಬೇಕು ಅಂತೀಯಾ !

ಹೆಂ-ಅದೇನು ಆ ಕಾಗದ ?

ಗಂ-ತಂದೆ ಕಾಗದ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಹೆರಿಗೆಗೆ ನಿನ್ನ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ಅಂತ.

ಹೆಂ-ಆ ಕೊಂಪೇಲಿ! ಏನಾದ್ರೂ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿವೆ. ಆದ್ರೆ ಯಾರು ನೋಡವ್ರು ? ನನಗೆ ಅಳಿಸೆ ಬಂದುಬಿಡ್ತದೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಷ್ಟು ಕಾಲ-ಅಷ್ಟದೂರ ಇರಬೇಕಂದ್ರೆ.

ಗಂ-ಯಾಕೆ ಉರು ಜೆನ್ನಾ ಇಲ್ಲವೆ? ಕೆರೆ ಇದೆ, ತೊರೆ ಇದೆ, ಕಾನನ-ಕಮಲ ಏನಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ !

ಹೆಂ-ಕವಿತೆ ಮರು ಆಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಯವಳನ್ನು-ಕೆರೆ ತೋರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಳಿ ದಾಡೋ ಜೆನ್ನೆ ಒಬ್ಬಳನ್ನು ಮದುವೆ ಆಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು !

ಗಂ-ಏನು ಮಾಡುವುದು ! ಹರಿಹರಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ ಅಳವಡದ ವಿಧಿ ನನಗೂ ನಿನಗೂ ಗಂಟುಹಾಕಿತು.

ಹೆಂ-ಹಾಗಾದ್ರೆ ನಾನು ಅಷ್ಟು ಬೇಡ ಅನ್ನಿ ಈಗ?

ಗಂ-ಅಷ್ಟು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲಾರೆ.

ಹೆಂ-ಹಾಗೋ? ಗಂಡಸರನ್ನು ನಂಬಬಾರದು.

ಗಂ-ಮುಕ್ತಾಯಿ ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ?

ಹೆಂ-ನೋಡಿ, ನನ್ನ ಮಗಳ ಮೇಲಿರೋ ಪ್ರೀತಿ ನನ್ನ ಮೇಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಅವಳು ಬರೋದು ಒಂದು ನಿಮಿಷ ತಡವಾದರೆ ಕನವರಿಸುತ್ತೀರಲ್ಲ!

ಗಂ-ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದಾಳೆ ಹೇಳು ಅಂದ್ರೆ ಪುರಾಣ ಎಲ್ಲ ತಿಳಿಯೋದು.

ಹೆಂ-ದೊಡ್ಡಮ್ಮನ ಮಕ್ಕಳು ಬಂದಿದ್ದು-ಅವ್ರೆಲ್ಲೋ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಅವಳ ಹೆಸರನ್ನು ಜನರು ಏನೇನು ತರಹ ಕೂಗ್ತಾರೆ! ಕೆಲವರು “ಮುಕ್ತಾಯಿ” “ಮಕ್ಕುತಾಯಿ” ಅಂತಾರೆ; ಅವಳ ನಾಮಕರಣದಲ್ಲಿ ಆ ಹೆಸರು ಬೇಡ ಅಂತ ಹೇಳಿದೆ; ನನ್ನ ಮಾತು ಎಲ್ಲಿ ಕೇಳಿರಿ! ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹುಟ್ಟೋ ಮಗೂಗಾದ್ರೆ ಒಳ್ಳೆ ಹೆಸರಿಡಬೇಕು. ಹುಟ್ಟೋ ಮಗುವಿನ ಹೆಸರು ಈಗಲೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದು ಆ ಮೇಲಿಟ್ಟರೆ ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆ ದೆಸೆ ಅಂತೆ. ನಾವೂ ಒಂದು ಹೀಗೆ ಆರಿಸಿಟ್ಟಿರೋಣ. ಒಂದು ಹೆಸರು ಹುಡುಕೆ ಈಗ. ನೀವು ಹುಡುಕಬೇಕು ಈಗ.....ನೋಡಿ ನಗ್ತೀರ?..... ನನ್ನ ಮಾತೂ ಅಂದ್ರೆ ನಿಮಗೆ ತಾತ್ಪಾರ ಆಗಬೇಕೇ?

ಗಂ-ಅಲ್ಲವೆ! ಮುಂದೆ ಹುಟ್ಟೋ ಮಗು ಹೆಣ್ಣೋ, ಗಂಡೋ ಅನ್ನೋದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಇರುವಾಗ ಹೇಗೆ ನಿರ್ಧರಿಸೋದು?

ಹೆಂ-ಹೆಣ್ಣು ಹೆಸರೂ ಹೇಳ್ತಾಕೋಗಿ, ಗಂಡು ಹೆಸರೂ ಹೇಳ್ತಾಹೋಗಿ. ಒಂದೊಂದು ಹೆಸರೂ ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಎಂಥ ಮಗು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೋ ಅಂಥದಕ್ಕೆ ಅಂಥ ಹೆಸರು ಇಡೋಣ.

ಗಂ-ನಿನಗೆ ಎಂಥ ಹೆಸರಿರಬೇಕು? ನವೀನ ಹೆಸರುಗಳೋ? ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದವೋ? ದೇವರ ಹೆಸರುಗಳೋ? ಮುದ್ದಿನ ಹೆಸರುಗಳೋ?

ಹೆಂ-ನೀವು ಹೇಳಿ ಒಂದೊಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು.

ಗಂ-ನೋದಲು ಹೆಣ್ಣು ಹೆಸರು ಹೇಳಲಾ ?

ಹೆಂ-ಆಗಲಿ.

ಗಂ-ಪಂಕಜ.

ಹೆಂ-ಎನ್ರೀ ! ಪಂಕಜ. ಅನ್ನೋದೇ ? ಏನು ನಮ್ಮ ವಂಶ ಕೆಸರೆ ? ನಮ್ಮ ಕುಲ ಕೊಳೆ ಆದದ್ದೆ ? ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದವಳು ಪಂಕ ಹೇಗೆ ಆಗುತ್ತಾಳೆ ! ಹೆಸರಿಟ್ಟ ತಾವೆತಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೇಳು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋದೇ ?

ಗಂ-ಕುಮುದಿನಿ.

ಹೆಂ-ಹಾಗಂದ್ರೆ ?

ಗಂ-ಕುಮುದಪುಷ್ಪ-ಕನ್ಯಾದಿಲೆ-ಕರಿನ್ಯಾದಿಲೆ-ಕವಿಗಳಿಗೆ ಅತಿ ಪ್ರಿಯವಾದದ್ದು.

ಹೆಂ-ನನ್ನ ಮಗಳು ಕರಿಮೈಯವಳು ಆಗಿರಬೇಕು ಅಂತ ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟನೋ ? ನಮ್ಮ ಮಗಳು ಅಪರಂಜಿ ಒರೆಗೆ ಇರುತ್ತಾಳೆ.

ಗಂ-ಪದ್ಮಜ.

ಹೆಂ-ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಏನು ಹುಟ್ಟುತ್ತೆ ? ನೀವು ಇಂಥ ಹೆಸರಿಡೋದೆ ? ಅನ್ಯರ್ಥವಾಗಿರಬೇಕು ಹೆಸರು.

ಗಂ-ಬಲು ಕಷ್ಟ ಬಂತಲ್ಲವು ! ವರದ ಅಂತ ಇಡೋಣವೇ ?

ಹೆಂ-ಕಣಿವರದ ! ಎನ್ರೀ ನೀವು ?

ಗಂ-ವರದ ನವಿ ! ನಮ್ಮ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪಾಪನೆಯಾದ ನವಿ, ಸುಂದರವನ ತರುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಹರಿಯುವ ನಿರ್ಮಲ ನಿರ್ಭರ !

ಹೆಂ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ, ಅದುಬೇಡ.

ಗಂ ಸುಗ್ಗಲೆ, ಚಾಮುನೈ, ರೇಚಮ್ಮ, ಮಲ್ಲಮ್ಮ, ಚೆನ್ನಮ್ಮಾಜಿ, ನೀಲಾಂಬಿಕೆ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿ.

ಹೆಂ-ಇವು ಬೇಡ, ಇವು ಹಳೆಯ ಹೆಸರು.

ಗಂ-ಸೀತಾ.

ಹೆಂ-ಬೇಡ, ರಾವಣನ ನೆನಪಾಗುತ್ತೆ.

ಗಂ-ಸಾವಿತ್ರಿ, ಅಹಲ್ಯ, ದಮಯಂತಿ.

ಹೆಂ-ಸಾವಿತ್ರಿ! ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಯಮನ ಜೊತೆಗೆ ಹೋರಾಡೋದು!
ಅಹಲ್ಯ ಅವಳಿಗೆ ಶಾಸ! ದಮಯಂತಿ! ಶಿವ! ಶಿವ! ಅವಳ ಬವಣೆ
ನೆನೆಸಿಕೊಂಡ್ರೆ!

ಗಂ-ರುಕ್ಮಿಣಿ

ಹೆಂ-ಬೇಡ್ರಿ, ರುಕ್ಮಿಣಿ ಕುಕ್ಕರ್ ನೆನಪಾಗುತ್ತೆ.

ಗಂ-ಇನ್ನಾವ ಹೆಸರಡೋದಪ್ಪ! ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಅಂತ ಇಡೋಣವೇ?

ಹೆಂ-ನಮ್ಮ ಮನೆ ಮುಸುರೆ ತಿಕ್ಕೋವಳ ಹೆಸರು.

ಗಂ-ತಂಗಚ್ಚಿ!

ಹೆಂ-ಎನ್ನೇ ನೀವು ಇಂಥಾವು! ಹರಿಕಥೆ ಒಳಗಿನ ಉಪಕಥೇನೇ?

ಗಂ-ತಿಕ್ಕಲು ತಿಮ್ಮಿ ಅಂತ ಇಡು.

ಹೆಂ-ನೋಡಿ, ನನಗೆ ರೇಗ್ತದೆ!

ಗಂ-ರೇಗು, ನನಗೇನು?

ಹೆಂ-ಬೇರೆ ಹೆಸರು ಹೇಳ.

ಗಂ-ಪುಟ್ಟತಾಯಮ್ಮ.

ಹೆಂ-“ಪುಟ್ಟ” ಬೇರೆ, “ತಾಯಿ” ಬೇರೆ, “ಅಮ್ಮ” ಬೇರೆ.

ಗಂ-ಅವ್ವಣ್ಣಿ, ಅಮ್ಮಣ್ಣಿ, ಗೌರಣ್ಣಿ, ಅವ್ವಕ್ಕ, ಅಕ್ಕವ್ವ, ಅವ್ವಯ್ಯಕ್ಕ,
ಅಕ್ಕಯ್ಯವ್ವ, ಅವ್ವಯ್ಯ, ಅಮ್ಮಯ್ಯಕ್ಕ, ಅಕ್ಕಯ್ಯಾಜಿ, ಅಮ್ಮಯಮ್ಮ,
ಅಮ್ಮಣ್ಣಮ್ಮ, ತಂಗವ್ವ, ಅಕ್ಕಮ್ಮಯ್ಯ!

ಹೆಂ-ಛೇ! ಛೇ! ನನ್ನ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟು ಚಿಟ್ಟುಹಿಡಿದುಹೋಯಿತು ಈ
ಹಾಳು ಹೆಸರು ಕೇಳ.

ಗಂ-ನನ್ನ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟುಹೋಯಿತು ಇವನ್ನು ನೆನಪುಮಾಡಿ ಹೇಳಿ.

ಹೆಂ-ನಾಳು ಮಹರಾಯರೆ! ಹೋಗಲಿ ಗಂಡು ಹೆಸರು ಹೇಳಿ.

ಗಂ-ಚಂದ್ರಕಾಂತ.

ಹೆಂ-ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಕಾಂತನೇನೀ ?

ಗಂ-ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶ.

ಹೆಂ-ನನ್ನ ಮಗ ಬಿಳಿಗಿನಿಂದ ಸಂಜೆ ತನಕ ಒಂದೇಸಮ ಉರೀಬೇಕು
ಅಂತೀರ ?

ಗಂ-ಪ್ರದ್ಯೋತ ಕುಮಾರ.

ಹೆಂ-ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಿಗೆ ಈ ಹೆಸರು ಕೂಗೋಕಾಗೋಲ್ಲ.

ಗಂ-ಕಾಳೀಚರಣ.

ಹೆಂ-ಬೇಡ, ಭಯ ಆಗ್ತದೆ; ಡಿಟೆಕ್ಟಿವ್ ನಾವೆಲಿನಲ್ಲಿ ಬರೋ ಖಾಸಿ
ಗಾರರ ಹೆಸರು ಇರೋಹಾಗೆ ಇದೆ.

ಗಂ-ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ, ಬುದ್ಧ.

ಹೆಂ-ಸಿದ್ಧ, ಬುದ್ಧ ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಜಾತಿಯ ಹೆಸರು.

ಗಂ-ಅಶೋಕ.

ಹೆಂ-ಸಿನಿಮಾದವರ ಹೆಸರು.

ಗಂ-ಶಶಿಶೇಖರ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯ.

ಹೆಂ-ಅನುಮ! ಒಂದು ಸಾರಿ ಈ ಹೆಸರು ಕೂಗಿ ಒಂದು ಲೋಟಿ
ಕಾಫಿ ಕುಡೀಬೇಕು.

ಗಂ-ಭೂತುಗ, ಬದ್ದೆಗ, ಬಿಟ್ಟಗ, ಅರಿಕೇಸರಿ.

ಹೆಂ-ಇಸ್ಸಿ ಸ್ಪಿಸ್ಸೀ ! ನಾ ಕೇಳಲಾರೆ.

ಗಂ-ಕಾಮಿನೀಕಾಂತ ಅಂತ ಇಡಬಹುದೋ ?

ಹೆಂ-ಕಾಮಿನಿಗೆ ಕಾಂತನಾಗದೆ ಕೋತಿಗೆ ಕಾಂತನಾಗುತ್ತಾನೇನಿ ?
ಅದನ್ನು ಹೇಳಿ ಹೆಸರಿಟ್ಟೇಕೆ ?

ಗಂ-ಪಂಡಿತರಾಧ್ಯ.

ಹೆಂ-ಪಂಡಿತರಲ್ಲಿ ಆರಾಧ್ಯ ! ಮಗ, ಮಸಲ, ಪಂಡಿತಪುತ್ರನಾಗಿಬಿಟ್ಟರೆ
ಖೋಕ ಕಸರಿಟ್ಟವರನ್ನು ಆಡಿಕೊಳ್ಳೋದಿಲ್ಲವೆ ?

ಗಂ-ಆನಂದವರ್ಧನ.

ಹೆಂ-ಆ-ನಂ-ದ-ವ-ರ್ಧ-ನ. ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವವನು !
ಇವನೊಬ್ಬ ಅಕುಮಾರಿ ಮಗುವಾದ್ರೆ ಏನುಮಾಡೋದು ?

ಗಂ-ಕುರುವತ್ತಿ ಅಂತ ಇಡು.

ಹೆಂ-ಯಾರು, ಆ ಕುಂಟ ಕುರುವತ್ತಿ-ಕಳ್ಳ ? ಏನಿ, ಎಂಥಾವು
ನೀವು ?

ಗಂ-ಅದನ್ನೆ ಇಡು.

ಹೆಂ-ಹಾ ! ಹಾ ! ಸಾವಧಾನ. ಸನ್ನಿಧಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಕೂಡದು.
ಮುಂದೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಕೊಣವಾಗಲಿ.

ಗಂ-ನಿನ್ನ ತಲೆ ! ಇನ್ನೇನು ಹೆಸರಿಡೋದು ?

ಹೆಂ-ಕೋಪಿಸಿಕೊಬೇಡಿ ರಣಿಗಳೆ. ಸೊಗಸಾದ ಕಾಫಿ ಮಾಡ್ತೀನಿ,
ಸೊಗಸಾದ ತಿಂಡಿ ನಿಮ್ಮ ದೊಡ್ಡತ್ತೆ ಕಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಗಂ ಮೊದಲು ಯಾಕೆ ತರಲಿಲ್ಲ ?

ಹೆಂ-ಇಲ್ಲ; ಹೆಸರು ಹೇಳಿ, ತರ್ದೇನೆ.

ಗಂ-ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ದಿನವೂ ಹೇಳೋಲ್ಲ.

ಹೆಂ-ಅದಲ್ಲ, ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು-ಸೊಗಸಾಗಿರೋದು ಹೇಳಿ.

ಗಂ-"ಕೇಳಲೆ ಬಾಲೆ, ಬಾಲೇಂದು ಫಾಲೆ".

ಹೆಂ-ಇಸ್ಸೀ.

ಗಂ-‘ಮನೋನ್ಮಥೆ’, ‘ಪೆಣ್ಣುಣೆ’

ಹೆಂ-ಎನ್ನಾಡ್ತೀರ, ನನ್ನ ಮದುವೆ ಆದ್ರೂ ಈ ಹುಚ್ಚು ನಿಮಗಿನ್ನೂ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ !

ಗಂ-ನನ್ನ ಮುದ್ದು ಮಣೆ, ಕೇಳು; ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಎಸಿದೆ? ನಮ್ಮ ಕವಿ ಕುಲಗುರು ಆ ಪೇಶ್ವಾಸಿಯರ್ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ-‘ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಎಸಿದೆ?’ ಇರೋದು ಬಂಡ್ವಾಳ ಗುಣದಲ್ಲಿ, ಇರೋದು ಬಂಡ್ವಾಳ ಯೋಗ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ, ಇರೋದು ಬಂಡ್ವಾಳ ಪರರಿಗೆ ನಮ್ಮಿಂದ ಆಗೋ ಸಹಾಯದಲ್ಲಿ. ಈಗಿನ ಈ ಐಲು ಜನ ಹೆಸರಿಗೆ ಭ್ರಮಿಸಿ ಎನೇನೋ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದೆ ಇಡೋದು ಕರೀ ಮುಖಕ್ಕೆ ಬಣ್ಣ ಬಳಿದುಕೊಂಡ ಹಾಗೆ ! ನಮಗೆ ಅದು ಬೇಡ.

ಸ್ವರ್ಣಮುಖ

ರಾಜಶೇಖರನು ಚಿಕ್ಕವನಿರುವಾಗ ಪಟ್ಟಣ ಸೇರಿದನು ಜೀವನವು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆಯಿತು. ಮದುವೆಯಾದದ್ದೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ. ಆದರೆ ಗಿರಿ ಶಿಖರಗಳ ಮಧ್ಯೆ, ಕಾನನ ಕಾಂತಾರಗಳ ನಡುವೆ, ಬಳಸಿ ಹರಿಯುವ ಚೆಲುವ ತೊರೆಯೊಂದರ ತೀರದಲ್ಲಿ ಅವನ ಊರು. ಅದು ಆಗಾಗ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುವುದು. ಅದನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳುವನು ಯಾವುದೋ ವಿಸ್ಮೃತಿಯು ಬಂದು ಅಳಿಸಿ ಹೋಗುವುದು.

ಅವನ ಮನೆತನ ಆ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ, ಹಿಂದೆ, ಹೆಸರಾದದ್ದು. ಆ ಪೀಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಈಗ ಉಳಿದಿರುವವನಿವನೊಬ್ಬನೆ. ತಾನು ಹುಟ್ಟಿದ ಊರು, ತನ್ನ ಮನೆ, ತಾನಾಡಿದ ಚೆಲುವಿನ ಪ್ರದೇಶ, ಎಲ್ಲವೂ ಪದೇಪದೇ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುವುವು. ತಾನು ಈಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿರಲಾರ. ಜೀವನವು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದವಳು. ಗಂಡಹೆಂಡಿರು ಹಲವು ಬಾರಿ ಆ ಊರನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಇವಳು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅನೇಕರು ಬಂದು ಇವಳು ಯಾವ ವಂಶಕ್ಕೆ ಈಗ ಸೇರಿದವಳಾದಳೋ ಅದರ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನೂ, ಕಳೆದ ವೈಭವವನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸುವರು. ಭವ್ಯವಾದ ಮನೆ, ಭವ್ಯವಾದ ಭೂಸಂಪತ್ತಿ ಎಲ್ಲವೂ ಇತ್ತು; ಇದೆ. ಆದರೂ ಇವನ ಮನ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲು ಒಗ್ಗದು. ಇವನು ತನ್ನ ಊರನ್ನೂ ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನೂ ತನ್ನ ಹಿರಿಯರನ್ನೂ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು, ಕರ್ಣಾಕರ್ಣಕೆಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಬಂದ ಅವರ ಬಾಳಿನ ಬದುಕನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಆಗಾಗ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಕಳೆಯುವನು. ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿಯೋ ಸ್ವಲ್ಪ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಊರ ಜಾತ್ರೆಯಕಾಲ ಬಂದಾಗ “ಹಾ! ಈಗಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆ” ಎಂದೆಂದೂಕೊಳ್ಳುವನು. ಇವನ ಎಳೆಯತನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಚಿತ್ರ ಮಿಂಚಿ ಹೋಗುವುದು.

ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವನು. ಇವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಅಭಿವ್ಯವಾದ ಮನೆ ಮುದಿತನವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಇವನು ತನ್ನ ರೈತರು ಕೊಟ್ಟಷ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುವನು. ಬೆಳೆಯನ್ನು ಅಳಿಸಲು ಇವನು ಹೋದಾಗ ರೈತರು ಇವನಿಗೆ ಮೋಸಮಾಡುವರು. ಇದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು ಅದರ ಅವರನ್ನು ಕೇಳನು. ರೈತರು, ತಮ್ಮ ಧಣಿ ಮಂಕ ನೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಟೋಪಿ ಹಾಕಬೇಕೆನ್ನುವರು. ಇವನು ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿ. ಅವರು ಇವನಿಗೆ ಕೊಡಲು. ಹೀಗೆಯೇ ಬದುಕು.

ಒಂದು ದಿನ ಹೆಂಡತಿ ಬಹಳ ಪೀಡಿಸಿದಳು, ತನ್ನ ಊರನ್ನು ತನ್ನ ಅತ್ತೆ ಮಾವಂದಿರ ಮನೆಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು. ಏನೋ ಬೇಸರದಿಂದ, ಏನೋ ದುಮ್ಮಾನದಿಂದ ಒಪ್ಪಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟನು.

ಒಳನಾಡಿನದಾರಿ, ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಂಡತಿ ಚಪಲತನ ವಿಂದ, “ಇಳಿದು ಹೋಗೋಣ! ಗಾಡಿ ಬರುತ್ತಿರಲಿ” ಎನ್ನುತ್ತಿರಲು ಇಬ್ಬರೂ ಇಳಿದು ನಡೆದು ಹೊರಟರು. ರಸ್ತೆ, ಸಾಲುಮರ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬೆಳೆವಾಡಿದ್ದ ತೋಟಗಳು, ದೂರದೂರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಗಿರಿದುರ್ಗಗಳು, ಕೆಲವೆಡೆ ಬಯಲು, ಬಯಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಕುರಿ ಮೇಯಿಸುವವರು. ಸಂಜೆಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿರುವ ಇಳಿಹೊತ್ತು. ಸೂರ್ಯನ ತಾಪ ಅಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತಂಪಾದ ಗಾಳಿ ಬೀಸುವುದು. ಗೌರೀದೇವಿ ಅತಿ ಉತ್ಸಾಹಭರಿತಳಾಗಿ ದ್ದಾಳೆ. ಆ ಮಾತು ಈ ಮಾತು ಆಡಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದಿದ್ದ ಗಾಡಿಯು ಬರುವ ಶಬ್ದ ಆಗಾಗ ‘ಕಡ ಕಡ’ ‘ಗಡ ಗಡ’ ಎಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೊರಳಿಕೊಂಡು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿಕೊಂಡು ಕೇಳಿಸುವುದು. ಅಂತಹ ಬಯಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಅದೇನೋ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸೌಮ್ಯಶಾಂತಿ ಯಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಹಕ್ಕಿ ಚಿಲಿಪಿಲಿ ಗುಟ್ಟು, ಮೈಯನ್ನು ಬಗೆಬಗೆ ಯಾಗಿ ಕೊಂಕಿಸಿ ಹಾರಿಹೋಗುವುದು. ಚಿಗುರಲೆ ಸೂರ್ಯ ರಶ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆ ಯಂತೆ ಮಿನುಗುವುದು. ಸಂಜೆ, ಬಯಲು, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಆರಾಮ, ಸುಂದರ ವಾಗಿಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು !

ದೂರದಿಂದ ಕುರಿಕಾಯುವವನ ಕೊಳಲಿನಿಂದ ಒಮ್ಮೆಗೆ ಒಂದು ಸುನಾದ ಹರಿದು ಬಂದಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ಪುಲಕಿತರಾದರು. ಹೆಂಡತಿ ಗೌರಿಯು ಬಹು ಆಹ್ಲಾದಮಯಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಗೌರಿ-ಬಿಸಿಲು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ನಮಗಷ್ಟು ಶ್ರಮ ಕಾಣಿಸೋಲ್ಲ ಅಲ್ಲವೇ ?
ರಾಜ-ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವೋ ಇವತ್ತು ?

ಗೌರಿ-ನಮ್ಮ ಮಾವನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತ ಇದ್ದೇವೆ. ನೀವು ಹುಟ್ಟಿದ ಊರು, ನೀವು ಬೆಳೆದ ಊರು, ಏನೋ ಅನ್ನಿಸುತ್ತೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ. ನೀವು ಚಿಕ್ಕವರಾಗಿದ್ದಾಗ ಹೇಗಿದ್ದಿ ? ಅದೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಉಹಿಸಿಕೊಳ್ಳೋ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತೆ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಜೊತೆಗೆ ಬೆಳೆದಿದ್ದೆ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು !

ರಾಜ-ಅಯ್ಯೋ ಪೆಚ್ಚೆ ! ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು, ಅದೇನು ಹಕ್ಕಿ ಗೊತ್ತೆ ?

ಗೌರಿ-ನಾನು ನೋಡಿಲ್ಲ. ಕಾಗೆ ಹಾಗೆ ಇದೆ. ಅದರ ರೆಕ್ಕೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಣ್ಣ ಇದೆ.

ರಾಜ-ಅದಕ್ಕೆ ನಾವು ಸಂಬಾರ ಕಾಗೆ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ.

ಗೌರಿ-ಈ ಮರ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಇಲ್ಲೇ ಕೂತ್ಕೊಳ್ಳೋಣ. ಗಾಡಿ ಬಲ್ಲಿ. ಕೊಂಚ ಬಿಸಿಲು ಇದೆ. ಇಲ್ಲೆ ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನೋಣ, ಅದ್ರೆ ನೀರು ?

ರಾಜ-ಬೇಡ ಆ ಗಿಡದ ಮಧ್ಯೆ ಇರೋ ಹಳ್ಳ ದಾಟಿ ಮುಂದೆ ಹೋದ್ರೆ ದಿಣ್ಣೆ. ದಿಣ್ಣೆ ಕೆಳಗಿದ್ದ್ರೆ ನಮ್ಮಾರು.

ಗೌರಿ-ಹಳ್ಳದಾರಿ, ಇಲ್ಲೆ ಇದೆ ಅಂತ ಕಂಡ್ರಾ ಎಷ್ಟು ದೂರ ನೆಡೀ ಬೇಕು ! ಅದು ಹಳ್ಳವೋ ? ಅಲ್ಲಿ ಗಿಡ ಯಾಕೆ ಇರಬೇಕು ?

ರಾಜ-ನೀರಿನ ತಂಪಿಗೆ ಗಿಡ ಬೆಳೆದಿರ್ತವೆ—ಹಳ್ಳದ ತಡಿಯಲ್ಲಿ.

ಗೌರಿ-ಆ ಹಳ್ಳದ ಹೆಸರೇನು ?

ರಾಜ-ಅದು ಹಳ್ಳ ಅಲ್ಲ. ಕರೆಯೋ ವಾಡಿಕೆ ಹಾಗೆ. ಅಮೊಂದು ನದಿ-ಸ್ವರ್ಣ ಮುಖಿ ಅಂತ ಅದರ ಹೆಸರು.

ಗೌರಿ-ಅದೇಕೆ ಆ ಹೆಸರು ?

ರಾಜ-ಅದರ ಮರಳಿನಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ರೇಕು ಬೆರೆದಿವೆಯಂತೆ. ಹಿಂದೆ ಆ ಮರಳನ್ನು ಜಾಲಿಸಿ ಚಿನ್ನ ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವರ್ಣ ಮುಖ ಎಂಬ ಹೆಸರು

ಗೌರಿ-ಹಾಗಾದ್ರೆ ಬನ್ನಿ. ಆ ನದೀದಡದಲ್ಲೆ ಕೂತು ತಿಂಡಿತಿನ್ನೋಣ

ರಾಜ-ಬೇಡ ಉರು ಹತ್ತಿರ. ಉರಿಗೇ ಹೋಗೋಣ.

ಗೌರಿ-ನಿಮ್ಮದು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೀಗೇನೆ !

ಇಬ್ಬರೂ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಹೊರಟರು. ನದಿ ಸಮೀಪಿಸಿತು. ಗೌರಿ ಹೇಳಿದಳು—“ ನೋಡಿದ್ರೋ ಇಲ್ಲೆಷ್ಟು ತಂಪಾಗಿದೆ. ಈ ಹೊಂಗೆಗಳೆಲ್ಲವೂ; ನಾವಿಲ್ಲೆ ಕೂತ್ಕೊಳ್ಳೋಣ; ಗಾಡಿ ಬಲ್ಲಿ; ಅವನೂ ಎತ್ತಿಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಸುತ್ತಾನೆ.”

ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೋಗುವವಳನ್ನು ರಾಜಶೇಖರನು ನಿಷೇಧಿಸಿದನು. “ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊ. ಅದರೆ ನೀರು ಕುಡಿ ಬೇಡ” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದನು.

ಅಶ್ವತ್ಥಗೊಂಡ ಹೆಂಡತಿ “ಇದೇನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀರಿ? ನೀರು ಎಷ್ಟು ತಂಪಾಗಿದೆ, ತಿಳಿಯಾಗಿ ಇದೆ, ಒಳ್ಳೆಯ ನೀರು. ಕುಡಿಯಬಾರದೆ? ಅಲ್ಲೋಡ್ಡಿ ಆ ಕಡೆ, ಅಲ್ಲಿ, ಯಾರೋ ಕುಡೀತಾ ಇದ್ದಾರೆ” ಎಂದಳು.

ರಾಜ-ಅವರು ಕುಡೀಲಿ, ನಾವು ಕುಡಿಯಬಾರದು.

ಗೌರಿ-ಏಕೆ ?

ರಾಜ-ಅದೆಲ್ಲ ಕೇಳಬೇಡ, ಬಾ, ಹೋಗೋಣ.

ಗೌರಿ-ನನಗೆ ಬಹಳ ಬಾಯಾರಿಕೆ. ಇದೊಂದು ಬೊಗಸೆ ಕುಡಿದು ಬಿಡ್ತೇನೆ. ರೋಗ ಏನೂ ಬರಲಾರದು.

ರಾಜ-ಬೊಗಸೆ ನೀರು ಬಿಡು, ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು, ಬೇಡ, ಕುಡಿಯಬೇಡ, ಖಂಡಿತ ಕುಡಿಬೇಡ, ನನ್ನಾಣೆ !

ಗೌರಿ-ನಿಮ್ಮದು ಹಾಸ್ಯ.

ರಾಜ-ಹಾಸ್ಯ ಅಲ್ಲ, ಖಂಡಿತ ಬೇಡ, ದೇವರಾಣೆಗೂ ಬೇಡ !

ಗೌರಿ-ಈ ನೀರು ಮುಟ್ಟಬಾರದೆ ?

ರಾಜ-ಮುಟ್ಟಬಹುದು. ನಾವು, ನಮ್ಮ ಮನೆತನದವರು ಈ ನೀರು ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಗೌರಿ-ಯಾಕೆ ? ನನಗೆ ಹೇಳಿ, ಏನು ಕಾರಣ ?

ರಾಜ-ಇಲ್ಲ, ಈಗ ಬೇಡ; ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಹೇಳ್ತೇನೆ.

ಗೌರಿ-ನೋಡಿದ್ದೋ, ನೀವು ಆಣೆ ಇಟ್ಟು ! ನೀವು ಹೇಳ್ವಿಹೋದೆ ನನ್ನಾಣೆ; ನನ್ನ ಕೊರಳಾಣೆ.

ರಾಜ-ಬಾ, ಮುಂದೆ ಹೋಗೋಣ.

ಅವಳನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತ ಹೇಳತೊಡಗಿದನು.

ಈಗಲೆ ನಿನಗಿದನ್ನು ಹೇಳಕೂಡದೆಂದಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ನಿನಗೆ ಹೇಳಲೇ ಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ತಂದುಕೊಂಡ ಸೊಸೆಯರಿಗೆ ಇದನ್ನು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಾನೀಗ ನಿನಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿರ. ಇದು ನನಗಷ್ಟು ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ. ಇದು ಅನೇಕ ತಲೆ ಮಾರಿನ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ಕಥೆ. ನಮ್ಮ ವಂಶದವರು ಶೂರರಾಗಿದ್ದರು. ಆಗ ಅದು ಅನಿಶ್ಚಿತ ವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲ. ದೇಶದ ದೊರೆತನ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೊಬ್ಬ ಪಾಳೆಯಗಾರ-ನರಸಪ್ಪನಾಯಕ. ನಮ್ಮ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಓಬ್ಬ-ವಿರುಪಣ್ಣ ಆತನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪದವಿಯಲ್ಲಿದ್ದ. ಈ ನರಸಪ್ಪನಾಯಕನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಗ ಶತ್ರುಗಳು ಬಂದು ಮುತ್ತಿದರು. ಅವರು ಮರಾಠೆಯವರಿರಬೇಕು.

ನರಸಪ್ಪನಾಯಕನ ದೊರೆತನಕ್ಕೆ ಮುಳುವಾಗಿ ಶತ್ರುಗಳು ಬಂದು ಮುತ್ತಿದರು. ಅವನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಅವನ ಸೇವಕರೂ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ, ಸೈನ್ಯವೂ, ಸ್ವಯಂನಾಯಕನೂ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತರು.

ಈ ನದಿ, ಸ್ವರ್ಣಮುಖಿಯು ಮೇಲಿನಿಂದ ಹರಿದು ಬರುವುದು. ಆ ದಿಬ್ಬದ ಬಲಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೊರಳಿಕೊಂಡರೆ ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮರು. ನಮ್ಮ ಊರ ಹತ್ತಿರವೂ ಈ ಹೊಳೆ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಹಿಂದೆ, ಊರಿಗೆ ಕೋಟೆಯಿತ್ತು. ಯುದ್ಧ ನಡೆಯುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕೋಟೆಯ ಆಚೆ ಆ ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ನರಸಣ್ಣ, ಏರುಸಣ್ಣ ಸೈನ್ಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶತ್ರು ವನ್ನು ಆಟ್ಟಲು ಹೊರಟಿದ್ದರು. ೬-೭ ಮೈಲಿಗಳ ಮೇಲುಭಾಗದಲ್ಲಿ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಈ ಕೋಟೆಗೆ ಲಗ್ಗೆ ಹತ್ತಬೇಕೆಂದು ಶತ್ರು ಪ್ರಯತ್ನ. ನದಿಯನ್ನು ದಾಟುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಸಡೆದೋಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಈ ನಾಯಕನ ಸೈನ್ಯ ಸುಗ್ಗಿತ್ತು. ಯುದ್ಧದ ಸಂಭವ ಆಚೆ ತೀರ, ಈಚೆ ತೀರ ಮತ್ತು ನದಿಯ ಜಲಭಾಗ ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಶತ್ರುವು ಅನೇಕ ತೆಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಂದು ಅವುಗಳಿಂದಲೂ, ತನ್ನ ಕುದುರೆಗಳಿಂದಲೂ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಈಜಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಪ್ರಯತ್ನ. ಹಾಗೆ ಬರುವವನನ್ನು ಆಚೆ ದಡದಲ್ಲಿಯೇ ತಡೆಯಲು ಇವರ ಯತ್ನ. ಹೀಗಾಗಿ, ಇವರ ಯುದ್ಧ ರಂಗ ಆಚೆ ದಡವೂ ಈಚೆ ದಡವೂ ಸೇರಿ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ನದಿಯನ್ನೂ ಸೇರಿಕೊಂಡ ಯುದ್ಧ ರಂಗವಾಗಿತ್ತು.

ಗಂಡಾಲುಗಳೆಲ್ಲ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅಸಿರ್ವಾಹ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೆ ಇರಲೆಂದು ಕೊಂಚಜನ ಕೋಟೆಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ. ಬೇಗಾಯಿತು. ಹೊತ್ತೇರಿತು. ಸುದ್ದಿ ನಿಮಿಷ ನಿಮಿಷಕ್ಕೂ ಅನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿತ್ತು. ಕದನ ಬಲು ಭಗದಿಂದ ಸಾಗಿತ್ತಂತೆ. ಏನಾಗಬೇಯಿತೋ ಅಂದಿನ ಕೋಲಾಹಲದಲ್ಲಿ! ಕೋಪಯವರೆಲ್ಲ ಜೀವ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಸುದ್ದಿ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಯುದ್ಧ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಬಹಳ ಅವಸರದ ಹೇಳಿಕೆಯೊಂದು ಬಂದುದರಿಂದ ಕೋಟೆಯೊಳಕ್ಕೆಲ್ಲ ಆಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೈನ್ಯವೂ, ಕಾವಲಿಗೆ ಕೊಂಚ ಜನ ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮವರ ಒತ್ತಾಸೆಗಾಗಿ ಧಾವಿಸಿಹೋದರು. ೬-೭ ಮೈಲಿಗಳ ಅಚೆ. ಈ ಕೋಟೆಯ ಹೆಂಗಸರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯರಾದವರು ಜೀವ ಸಾವುಗಳ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ಜನ ತಾಯಿಯರು, ಹೆಂಡತಿಯರು, ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರು, ಆ ಅನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಎದುರುನೋಡುತ್ತ, ಅ ದುರ್ನಿಮಿತ್ತವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಳೆದೇವೆಂದು ಭಗವಂತ.

ನನ್ನು ಬೇಡುತ್ತ. ಹಾವಿನ ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಕವ್ವೆಯಂತೆ ಆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜೀವ ಧಾರಣ ಮಾಡಿದ್ದರು.

ವಿರುಪಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿ ರೇಚಮ್ಮ, ಏನೋ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಇದ್ದವಳು ಹೊತ್ತು ಏರಿದಂತೆಲ್ಲ ಸಂಕಟಪಡತೊಡಗಿವಳು ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲ ಊರ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವ.ಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ವಿವಿಧ ವಾದ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತರು. ಆ ದರ್ಶನವೊಂದು ಕಳೆದರೆ ಸಾಕು, ದೈವ ಆ ಒಂದು ದಿನ ಪ್ರಸನ್ನನಾದರೆ ಸಾಕು. ಎಂದು ಇವರೆಲ್ಲರ ಪಾರ್ಥನೆ. ಸಮಾಚಾರವೇ ಬಾರದು. ನಾಯಕನ ಹೆಂಡತಿ — 'ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಾ' ಎಂದು ಕಳಸಿದ ಊಳಿಗದವರೆಲ್ಲ ಯುದ್ಧ ರಂಗವಲ್ಲೆ ನಿಂತರು. ಅಸಹಾಯ ರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರೇನು ಮಾಡುವುದು? ನಿರಾಸೆಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುವುದು ಹೇಗೆ? ದುರ್ಭರವಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಸಹಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಹೊತ್ತು ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ದಾಟಿತು. ಸತ್ತಿರುವಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಿತು. ಆ ದಿನದ ಬಿಸಿಲು ಬಲು ಉಗ್ರವಂತೆ. ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲರೂ ಉರಿ ಉರಿ ಎಂದು ತಳಮಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ತ್ರೀಯರಾರೂ ಊಟ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ ವಿಜಯಿಗಳಾದ ಸುತಗಳನ್ನೂ, ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಎದುರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಊಟಮಾಡುವುದೆಂದು ಅವರ ನಿಶ್ಚಯ. ದೇವಾಲಯದಲ್ಲೆ ಸತತ ಪೂಜೆ. ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು.

ರೇಚಮ್ಮ ಸಂಕಟ ತಡೆಯದಾದಳು. ನದಿಯ ತಣ್ಣನೆಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ದೇಹದ ಉರಿಯನ್ನೂ ತನ್ಮೂಲಕವಾದ ಮನಸ್ಸಿನ ಉರಿಯನ್ನೂ ಶಮನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬಗೆದು ನದಿಯ ಕಡೆಗಿದ್ದ ಕೋಟೆಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದು ನದಿಗೆ ಇಳಿದಳು. ಇವಳಿಗೆ ಮಹಾ ಕಳವಳ. ಶತ್ರು ಸಮಾಪವಾಗಿರುವಾಗ ಕೋಟೆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯುವುದೇ ಎಂದು. ಆದರೊಂದು ಧೈರ್ಯ : ತುಂಬಿ ಹರಿಯುವ ಕೊಳೆ. ಶತ್ರು, ಕೋಟೆ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿ ನದಿ ದಾಟಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಆಳ ಬಹಳ. ಧೀರನಾದ ತನ್ನ ಪತಿ, ಶತ್ರುವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ತಡೆದು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಶತ್ರುವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂದಾನು ! ಇವಳ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲವರು ಹೆಂಗಸರು ಬಂದರು. ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಉರಿಯನ್ನು ಶಮನಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಮಹಾ ಕಳವಳವಿಂದ ಮಹಾ ದುಃಖದಿಂದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿದ

ವ್ಹಾರೆ. ನೀರು ಕೆಸರಿನಿಂದ ತುಂಬಿ ನೊರೆಯಿಂದ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಗಳಿಂದ ಬಗ್ಗಡ ವಾಗಿದೆ. ಸ್ವರ್ಣಮುಖಿಯ ಸ್ವರ್ಣತೇಜವಿಲ್ಲ. ಸುಹಾಸಿನಿಯಾಗಿ, ಸುಶಾಲಿನಿ ಯಾಗಿ ಗಡಮರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಹರಿಯುವ ಈ ಸೌಂದರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಗಡಮರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ತೂರಿಬಿದ್ದ ಕೆರಣ ಈ ನೀರನ್ನು ಈಗ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸೌಂದರ್ಯವೂ ವಿರೂಪವಾಗಿದೆ.

ರೇಚಮ್ಮ ನೀರಿನಲ್ಲಿಳಿದಳು. ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿದ್ದಾಳೆ, ಭಗವತಿಯನ್ನು ಬೇಡಿದ್ದಾಳೆ—ತನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸು ಎಂದು. ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲ ನೀರಲ್ಲಿ ಇಳಿದರು. ಮೂಗು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮುಳುಗುಹಾಕಿದರು. ರೇಚಮ್ಮ ನೀರಿ ನಿಂದ ಎದ್ದು ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಮುಖ ಪ್ರಕ್ಷಾ ಲನ ಮಾಡಲು. ಹಾ! ಏನಾಗಿ ಹೋಯಿತು! ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಂದಿತು. ಕೈ ಭಾರದಿಂದ ಜುಗುಳುತ್ತಿದೆ. ಏನದು? ಎಂದು ನೋಡಿದ್ದಾಳೆ. ಕೂದಲು ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದೆ. ಏನು ಕೂದಲು! ಎಂದು ಎತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ರುಂಡ-ಫಿನ್ನ ವಾದ ರುಂಡ! ನಾಲಗೆಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದೆ. ಉಗ್ರವಾದ ಕಣ್ಣುನೋಟ. ಬಿಚ್ಚಿ ಕೆರಳಿದ ಜಡೆ-ಹಾ! ಎಂದು ರೇಚಮ್ಮ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು. ಉಳಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಈ ಅನಾಹುತವನ್ನು ಕಂಡರು. ರುಂಡವೂ ರುಂಡವನ್ನು ಅಪ್ಪಿ ಕೊಂಡ ರೇಚಮ್ಮನ ದೇಹವೂ ಆ ಹರಿವ ಹೊಸಲಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಳಿ, ತೇಲಿ, ಮುಳುಗಿ, ಎದ್ದು ಮರೆಯಾಗಿ ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋಯಿತು. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಚೇತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು, ಗೋಳಿಟ್ಟರು. ನದಿ ಸ್ವರ್ಣಮುಖಿ, ನೀನೀಗ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಸುಂದರಿಯಾದ ಸ್ವರ್ಣಮುಖಿ ಒಂದು ದೇಹವನ್ನೂ. ಒಂದು ರುಂಡ ವನ್ನೂ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡುಹೋಯಿತು. ಯಾವುದೊಂದೂ ಸಂಕಟವಿಲ್ಲವೆ ಹರಿದುಹೋಯಿತು. ತನ್ನ ವೈ, ತನ್ನ ಅಂಗಾಂಗಗಳು ರಕ್ತ ಸ್ನಾತವಾಗಿವೆ ರೂ ರಕ್ತ ಬೆರೆದು ಹರಿದರೂ ಏನೊಂದೂ ವಿಷಾದ ತೋರಿಸದೆ ನದಿ ಹರಿಯಿತು, ಹಂವೇ ಹೋಯಿತು.

ಅಮೇಲೆ, ಎರಡು ದಿನಗಳಾದಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ನೀರ ಮೇಲೆ ಬಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ವ.ರಕ್ಕೆ ರೇಚಮ್ಮನ ದೇಹ ತಗಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿತ್ತು.

ಊರಿನವರು ಆ ದೇಹವನ್ನೂ, ಅವಳು ಅಸ್ಥಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆಕೆಯ ಪತಿಯ ರುಂಡವನ್ನೂ ತಂದು ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ನಮ್ಮ ಊರ ಅಗಸಿಯ ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಮಹಾಸತಿಗಲ್ಲನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಊರಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಆಕೆಯ ನೆನಪನ್ನು ಸದಾ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಗೌರಿ! ಅಂದಿನಿಂದ ಆ ವಂಶಜರು-ನಾವು ಈ ನದಿಯ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ರೇಚಮ್ಮೆ ಮತ್ತು ವೀರನಾದ ವಿರುಪಣ್ಣನ ನೆನಪಿಗಾಗಿ.

17-5-43.

ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆ

ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆ ಕಷ್ಟ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗಾದರೂ ಗೊತ್ತು. ಇಡೀ ಜೀವ ಮಾನವನ್ನೆಲ್ಲ ಸರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಹಣ ತೆತ್ತು ಕಳೆಯುವುದು ಎಂತಹ ಸ್ಥಿತಿ! ಅದರೇನು? ಹಾಗೂ ಅಗಬೇಕಾಗಿದೆ ಅನೇಕರಿಗೆ.

ಸೋಮಣ್ಣನಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಯಿತು. ಯುದ್ಧ-ರೇಷ್-ದುಬಾರಿ ಕಾಲ; ಇವುಗಳ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಊರು ಕೊಂಚ ವಾಸಿ, ಇರಬಹುದು, ಎಂದು ಬಗೆದು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದಲೇ ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ಮನೆ ಹುಡುಕ ತೊಡಗಿದ.

ಬೆಂಗಳೂರು-ಮೈಸೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಕೋಮಿನವರೇ ತುಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲದವರಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮನೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಸೋಮಣ್ಣನಿಗೆ ಅನೇಕ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕುಲ ಇವರಿಗಿಂತ ಏತರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ? ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತ ಮನೆಗಾಗಿ ಅಲೆದ. ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ಉಳಿದುಕೊಂಡ ಭತ್ತದಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲೂ ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ಭತ್ತ ಕಟ್ಟಿಸಿದವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲ. ಅವನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಬೇರೆ, ಇತರರಿಗೆ ಬೇರೆ ಎಂದು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕೇನು ಹೇಳಬೇಕು? ಏನೇನೋ ತಲೆ ಓಡಿತು, ಯೋಚಿಸಿತು. ಈ ಹಾಳು ಯೋಚನೆಗಳು ಕೇವಲ ಒಂದು ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆ ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ? ಇನ್ನು ಮಹಲುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜೈತನ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದ್ದರೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡ ಮನೆ, ಔಟ್‌ಹೌಸ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ. ಅದೊಂದು ಗೋಳು. ನೆರೆಹೊರೆಯ ಸಹವಾಸ, ಔಟ್‌ಹೌಸ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದವರು ಕಡಿಮೆ ದರ್ಜೆಯವರು-ಕಾರಣ ಅವರ ಬಡತನ, ಮುಂದಿನ ಮನೆಯವರದು.

ಅಡ್ಡತೆ, ವಿದ್ಯಾವಂತನಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲ ಸಹಿಸಲಿಕ್ಕಾಗದು. ಜೀವನ ದುಡಿಯುವಾಗ ಅನುಭವಿಸುವ ಅಧೀನವೇ ದುಸ್ಸಹ. ಅದರ ಮೇಲೆ ವಾಸದ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೂ ಇದೇ ಇದ್ದರೆ? ಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳೂ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೆ ಇದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದರೆ ?

ಈ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆ ಸಹವಾಸ ಸಾಕು ಎಂದರೆ ಕೊನೆಯಾದೀತೆ? ಮುದಿತನ ಕಂಡಮೇಲೆ ಅವನಿಗೊಂದು ಮನೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನಾಗ ಸುದೈವಿ. ಆ ಗುಡಿಸಲು ಪಡೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ಮಲಗುವ ಸುದೈವ ಯಾವಾಗಲೂ?

ಹೀಗೆಲ್ಲ ಅನೇಕ ಭಾವನೆಗಳು ಹೊಕ್ಕು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೆರಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದರೂ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದ ಮನೆಗಾಗಿ.

“ನೋಡಿ, ಆ ಸಂದೀಲಿ ಬಲಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ; ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ಮಹಡಿಮನೆ ಖಾಲಿ ಇದೆ” ಎಂದ ಒಬ್ಬ.

ಬಲಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದರೆ ಮಹಡಿಮನೆ ಇದೆ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ. ಖಾಲಿಯಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕು. ಅದರೂ ನಾಲ್ಕಾರುಜನ ಜೋತಮುಖದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ತಲೆ ಕೆದರಿಕೊಂಡು, ಬರಿ ಪರಟು, ಲುಂಗಿ ಸುತ್ತಿ ಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಇವನ ಹ್ಯಾಟು-ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರಿಗೆ ಎನೋ ಎನ್ನಿಸಿದೆ. ಇವನನ್ನು ಹೇಗೋ ನೋಡಿದರು. ಇವನಿಗೆ ಕೇಳೋಣವೆ? ಬೇಡವೆ? ಎನ್ನಿಸಿತು. ಕೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪೇನು ?

“ಇದು-ಈ ಮನೆ-ಖಾಲಿ ಇದೆ ಅಂತ ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದು; ಇದೆಯೆ ?

“ಎಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದು?”

“ಈ ಕಡೆ ತಿರುಗುವಾಗ ಯಾರೋ ಹೇಳಿದ್ದು.”

“ಹೋ !”

“ಇದು ಖಾಲಿ ಇದೆಯೇನು ?”

“ಹೇಳಿದವರನ್ನೇ ಕೇಳಿ.”

ಇದೇನು ಸಹವಾಸವಪ್ಪ ! ಎಂದುಕೊಂಡು ತಿರುಗಿದ. ಆದರೆ ಹಾಳು ಕುತೂಹಲ ಕೆಟ್ಟದ್ದು.

“ಅದೇನಿ, ಆ ಮನೆ ಸಮಾಚಾರ ?” ಎಂದು ಮರೆಯಾಗಿ ಬೀದಿಯವ ನನ್ನು ಕೇಳಿದ.

“ನೀವೆಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ?”

“ಅದಕ್ಕೂ ಇದಕ್ಕೂ ಏನಿ, ಸಂಬಂಧ ?”

“ನೀವು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ವಿಚಾರಿಸೋದು ಯಾಕೆ ?”

“ಬಾಡಿಗೆಗೆ ದೊರಕೇತೇನೋ ಅಂತ ಕೇಳಿದೆ. ನಾನೊಬ್ಬ ಪರ ಸ್ಥಳದವ.”

“ಹೋಟೆಲ್ ಗರುಡಾಚಾರ್ ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮನೆ ಅವರದು.”

“ಓ ಸರಿ, ನಾಬಲ್ಲೆ ಅವರನ್ನು.”

“ಆದರೆ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಕೊಡಲಾರರು.”

“ಏಕೆ ?”

ಮನುಷ್ಯ ಸಂಕೋಚಿಸುತ್ತ, “ಆದೊಂದು ಜೂಜಿನ ಕಟ್ಟಿ. ಆ ಮನೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಖಾಲಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೇಳಿದ.

“ಹಾಗಾದರೆ ಆ ಜನ ಅದೇ ಉದ್ಯೋಗದವರು ಎನ್ನಿ.”

“ನಮಗೇನು ಗೊತ್ತು ? ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದು.”

ಗರುಡಾಚಾರಿ ದೊಡ್ಡ ಹೋಟೆಲುದಾರ. ಅನೇಕಬಾರಿ ಆಹಾರಸಂಬಂಧ ವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಜುಲ್ಮಾನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆತನಿಗೆ ಇದೂ ಒಂದು ದುಡಿನೆಂ ಬುಂದು ಇವನಿಗೆ ಈಗ ತಿಳಿಯಿತು.

“ಹಾಗಾದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಈ ಸುತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮನೆಗಳಿಲ್ಲ ?”

“ನೀವು ಎಷ್ಟು ಜನ ?”

“ಇಬ್ಬರು.”

“ಇಬ್ಬರೂ ಗಂಡಸರೇ?”

“ಅಲ್ಲ, ನಾನೂ ನನ್ನ ಸಂಸಾರ.”

“ನೋಡಿ, ಆ ಮನೆ, ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇದೆಯಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ರೂಮುಗಳನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಬೇಕಾದರೆ ನೋಡಿ, ಅದರ ಹೆಂಗಸರು ಇದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತೀರಿ, ನಿಮಗೆ ಅದು ಆಗಲಾರದು. ನೀವು ನೋಡಿದ ಮನೆಗೂ ಅದಕ್ಕೂ ಹೊಂದಿಕೆ.”

ಕುತೂಹಲ. ಹುಟ್ಟು ಪೋಲೀಸಿನವನಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ನಗರ ಜೀವನ ಹೇಗೆ ದೆಯೆನ್ನುವುದು ಸಾಧಾರಣ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೇಗೆ ತಿಳಿದೀತು? ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅದನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋದ.

ಮುಖದಲ್ಲಿ ಜರ್ಬಿಲ್ಲ; ಸೌಮ್ಯಮುಖ. ಅರಿತ ಕಣ್ಣುಗಳು ಇವನು ಪೋಲೀಸು ಇಲಾಖೆಯವನಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬಲ್ಲವು. ಆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದ. ಒಬ್ಬ ನಡುವಯಸ್ಸಿನ, ಬಿಳಿ ತೊಗಲಿನ ಹೆಂಗಸು ಬಂದಳು; ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಳು; ನಕ್ಕಳು. ಮುಂದಿನ ಹಲ್ಲುಗಳ ಸಂದು ಹುಳುಕು, ಕೆನ್ನೆ ಕೊಂಚ ಒಳಕ್ಕೆ, ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚೆಯ ಗುರುತು. ಈತನಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯ ಧೈರ್ಯ ಬಂದು, ನೋಡಿಯೇ ಬಿಡೋಣ ಎಂದು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ, “ರೂಮಿದೆಯೇ? ನೋಡಬೇಕು” ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

“ಬನ್ನಿ, ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿ” ಎಂದಳು.

ಕೆಲವು ಬರಿದು, ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರು-ಹುಡುಗಿಯರು. ನೋಡಿ ಕೊಂಡು ಬಂದ.

“ನೀವೆಷ್ಟು ಜನ?” ಆಕೆ ಕೊರಳು ಕೊಂಕಿಸಿದಳು.

“ಇಬ್ಬರು ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿ, ಒಂದು ಮಗು.”

“ಹಾಗಾದರೆ ನಿಮಗ್ಯಾಕೆ ರೂಮು?” ನಕ್ಕಳು.

“ವಾಸಕ್ಕೆ” ಎಂದ.

ಇವನೊಬ್ಬ ಪೆದ್ದು ಎಂದುಕೊಂಡು, “ನಿಮಗಿಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲ. ಬರೀ ಗಂಡಸರಾದ್ರೆ ಇರಬಹುದು” ಎಂದಳು.

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತ ಯೋಚಿಸಿದ. ಏನು ಅದರ-ಆಮನೆ ವಿಚಾರ? ಕೊಂಚ ಕೊಂಚ ಹೊಳೆಯಿತು.

ಪೋಲೀಸಿನವರೇನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ? ಕಾನೂನು ಇದೆ ಅಲ್ಲವೆ? ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಜಾತ್ರಾನಾಯಕ್ ತನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದೆ? ಇಂಥ ಮೋಸ ಹೊಲಸು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ತಾನು ತಿಳಿದೂ ಸುಮ್ಮನಿರುವುದೆ? ಆದರೆ ವಿನೇಕ ಹೇಗೂ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದು “ನಿನಗೇಕೆ ಬೀದಿ ಸಂದಿಗಳ ವಿಚಾರ? ಎಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವುದೂ ಮನೆ ಹುಡುಕಿ ಅಲ್ಲಿರು. ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗ ತಂದುಕೊಂಡು ಫಜೀತಿಪಟ್ಟು ಕೊಂಡೀಯೆ!” ಎಂದಿತು. ಜುಗುಪ್ಸೆ ಹೊಂದಿ ಮೂರು ದಿನ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ. ಆದರೆ ಮನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಗೋಪಾಳಪ್ಪನ ಭತ್ಯದಲ್ಲೆ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಇರುವುದು?

ಅಂತೂ ಕಾಲೆಳೆದುಕೊಂಡು ಈ ಗಲೀಜು ಪೇಟೆ ಹತ್ತಿರ ಬೇಡ; ಅನೇ ತಪ್ಪಲು ಎಕ್ಸ್‌ಟೆರ್ನ್ ಹುಡುಕೋಣ, ಎಂದು ಹೊರಟ.

ಅಲ್ಲಿ ಮನೆ ಚೆಂದ, ಬಾಡಿಗೆಗೇನೂ ಚೆಂದ. ಇವನ ದುಡಿನೆ ಅಷ್ಟು ಚೆಂದ ಇಲ್ಲ. ಸುತ್ತಿ, ಅಲೆದು, ತಿರುಗಿ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಒಂದು ಮನೆ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿದ.

ಮನೆ ಮಾಲಿಕ ಇನ್ನೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ. ಅವನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲು, ಅವನ ಗೃಹಿಣಿ, ಅವನು ಇಬ್ಬರೂ ಬಂದು “ನೀವ್ಯಾವ ಜಾತಿ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ, “ಮನೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ” ಎಂದರು.

“ಇರಲಿ, ಮನೆ ವಾಸಕ್ಕೆ ಆದರೆ ಸರಿ; ಬಾಡಿಗೆ ಹೇಳಿ” ಎಂದ.

“ಮೊದಲು ಮನೆ ನೀವು ಒಪ್ಪುವುದು; ಆ ಮೇಲೆ ಬಾಡಿಗೆ ಮಾತಾಡೋಣ” ಎಂದ ಮನೆಯಾತ.

“ಮೊದಲು ಬಾಡಿಗೆ ಹೇಳಿ, ನಮಗೆ ಸರಿಯಾದರೆ ಆ ಮೇಲೆ ಮಾತು”-ಇವನ ನಾದ. ಅವನು ಬಾಡಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ. ಈತ ಅದೀತು ಎಂದುಕೊಂಡು ಮನೆ ನೋಡಲು ಹೋದ.

ಕೊಂಚ ನಿಶಾಲವಾದ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಂಪೌಂಡಿಗಾಗಿ ಸ್ಥಳ ಬಿಟ್ಟು ಎರಡು ಅವಳಿ ಮನೆ ಹೊಂದಿರುವಂತೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದರು. ಒಂದರಲ್ಲಿ-ಅವರು ಮಂಗಳೂರು ಕಡೆಯವರಿಬಹುದು - ದಸರೆ ನೋಡಲು ಬಂದೆವೆಂದವರು ಡಿಸೆಂಬರ್ ಮುಗಿಯುವತನಕ ಇದ್ದರು. ಅವರೆ ಈ ಹೊಂದಿಕೊಂಡ ಮನೆಯ ಬೀಗ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದವರಿಗೆಲ್ಲ ಮನೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ.

ಈತ ಬಂದು ಕೇಳಲು, ಒಂದು ಮಗು ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳನ್ನು ಕರೆತಂದಿತು. ಈತ “ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರಾರೂ ಇಲ್ಲವೆ?” ಎಂದ.

“ಅವರೆಲ್ಲ ಬೊಂಬಾಯಿನಲ್ಲಿ.”

“ಈ ಮನೆ ನೋಡಬೇಕಿತ್ತು.”

“ನೋಡಬಹುದಲ್ಲ, ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದಳಾಕೆ.

ಸೋಮಣ್ಣನಿಗೆ ಪ್ರಪಂಚ ವಿಲಕ್ಷಣವೆನ್ನಿಸಿತು. ಆಕೆ ಬೀಗ ತಂದಳು. ಮನೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೋರಿಸಿದಳು. ಮಲಗುವ ಮನೆ, ಅಡಿಗೆ ಮನೆ, ಬಚ್ಚಲು, ಕಕ್ಕುಸು ಎಲ್ಲ ನೋಡಿದ. ಆದರೆ ಇವನು ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ತೋರಿದ ಆಸಕ್ತಿಗಿಂತ ಇವಳನ್ನು ನೋಡಲು ತೋರಿದ ಆಸಕ್ತಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು; ಇದೇ ಒಂದು ಅವಕಾಶ ಎಂದುಕೊಂಡ. ಆಕೆ ಹಾಗಿದ್ದಳು!

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಚೆಲವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಇದೆ. ಹುಡುಕಿ ನೋಡಿ ಅರಿಯಬೇಕಾದುದೂ ಒಂದು ಬಗೆ; ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವುದೂ ಒಂದು ಬಗೆ.

ಜೆಲುವಿನಿಂದ ಮುಗ್ಧರಾಗದವರು ಯಾರು? ಇವನು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಅವಳ ಹಾಸ, ಅವಳ ನಿಲವು, ಅವಳ ನಗೆ, ಅವಳ ಮಾತು, ಇವನಿಗೆ ಪರಮ ಆಹ್ಲಾದಕರವೆನ್ನಿಸಿತು. ಸ್ತ್ರೀಯರೊಂದಿಗೆ ಸರಳತನದಿಂದ ಮಾತನಾಡುವುದು ಇವನಿಗೆ ಹೊಸದೆನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯಂತೆ, ಸರಳತೆ, ಮಮತೆಗಳಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದ್ದನು. ಇವಳೂ ಒಬ್ಬಳು ಅಂತಹ ಹೆಣ್ಣು? ಎನ್ನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಕೇವಲ ಅಪರಿಚಿತ, ಮನೆ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಬಂದವನು, ಇವಳು ಮನೆಯೊಡತಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ವಿಲಕ್ಷಣ, ಇವನಿಗೆ ಎಲ್ಲದೂ ವಿಲಕ್ಷಣವೆನ್ನಿಸಿತು. ಹಿಂದಿನ ಅನುಭವದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇನ್ನೂ ಪ್ರಬಲವಾಗಿತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ. ಇವಳ ಉದ್ಯೋಗವೂ ಹಿಂದಿನ “ಆಕೆ” ಯಂತೆ ಇರಬಹುದೋ? ಎಂದು ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆ ಈ ಪ್ರಶಂಚದ ಕಪಟ ವರಿಯದ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುವುದು. ತನ್ನ ವಾಸಕ್ಕೆ ಅಂತಹ ನೆರೆಯೇ? ಛೇ! ಅದಿರಲಾರದು. ಇವಳ ಸರಳತನವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಆದರೆ ಅಪರಿಚಿತ? ಏನೋ? ತಿಳಿಯದು.

ಅವಳು ಇವನಿಗೆ ಮನೆ ತೋರಿಸಿ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

“ನಮ್ಮ ಮನೆಯೂ ಇದರಂತೆ ಇದೆ, ನೋಡಬಹುದು” ಎಂದಳು. ಅವರ ಮನೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ. ಎರಡು ರೂಮುಗಳಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಗಸರು ಅನಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಲಗಿದ್ದರು. ಇದು ಅವನ ಸಂಶಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿತು. ಹಗಲು ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಗೇ ಮಲಗುವುದೆಂದರೆ? ಒಬ್ಬ ಮುದುಕಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳಾದರೂ ಇವನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ 22-24 ವರ್ಷವಿದ್ದರೂ ಹುಡುಗನಹಾಗಿದ್ದವ, ಕೆಂಪು ಕಲ್ಲಿನ ಕಡುಕು ಕಿವಿಗೆ ಹಾಕಿ, ತೆಳ್ಳಗೆ ಉದ್ದನಾಗಿ ಬೆನ್ನು ಬಾಗಿದವ, ಮನೆಯ ‘ಗಂಡಸರು’ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣದಲ್ಲಿ ಗಣನೆಯಾಗದವ, ಅವನೂ ಇದ್ದ ಓಡಾಡಿಕೊಂಡು.

“ಈ ಹುಡುಗ ಯಾರು?” ಅವನು ‘ಹುಡುಗ’ ತಾನೇ?

“ಈತ ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಯವನು, ಸುಮ್ಮನೆ ಊಟ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ವೇಟೆಯಿಂದ ಕಾಯಿ-ಪಲ್ಯ ಸಾಮಾನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತಾನೆ.”

ಸರಿ, ನೆಪಮಾತ್ರಕ್ಕೊಬ್ಬ ಗಂಡುಹುಡುಗ ! ಅವನನ್ನು ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕಾದರೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

“ಆ ಹೆಂಗಸರು ?” ಬಲು ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಕೇಳಿದ.

“ಇಬ್ಬರೂ ನಮ್ಮವರೆ; ಒಬ್ಬಳು ನನ್ನ ಅಕ್ಕ; ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಮಗಳು.”

“ಅವರಾಕೆ ಹಗಲುಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾರೆ ?” ಜೀವ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದ.

“ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಮಲೇರಿಯ; ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಕಾಯಿಲೆ ಬಂತು.”

ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಇವನಿಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಆಯಾಸದಿಂದ ಈ ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು ? ಎಂದು ಒಂದು ಸಲ ಕೇಳಿಕೊಂಡ.

ಎಲ್ಲಿಯ ಈ ಹಾಳು ಸಹವಾಸ ? ಹೊರಟುಹೋಗೋಣ ಎನ್ನುವು ತ್ತೆ; ಆದರೆ ಹೋಗಲಾರ. ಮನೆಯೊಂದು ಬೇಕೇಬೇಕು.

“ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನರಲ್ಲಿ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಆಕೆಗೆ ವಿನೋದವಾಗಿ ಕಂಡಿತು.

ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು.

“ಬೊಂಬಾಯಿನಲ್ಲಿ.”

“ನೀವು ಮಂಗಳೂರಿನವರು ಎನ್ನುತ್ತೀರಿ ! ನೀವು ಇಲ್ಲಿ. ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನರು ಬೊಂಬಾಯಿನಲ್ಲಿ ?”

ವಿನೋದದಿಂದಲೇ ಹೇಳಿದಳು. “ಅವರೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟುಹೋದರು; ದಸರೆಗಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೆವು. ಇವರು ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದರು; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದೇವೆ; ಡಾಕ್ಟರು ಬರುತ್ತಾರೆ.”

ಇವರ ಗಂಡಂದಿರಲ್ಲಿ? ಎಂದು ಕೇಳಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು, ಆದರೆ ಧೈರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇವನು ನಕ್ಕ, ಅವಳೂ ನಕ್ಕಳು.

ಇವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡ. ವೃತ್ತಾಸ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಿಷಾದ ತಂದಿತು! “ಈಕೆ ಎಂತಹ ಹೆಣ್ಣು!” ಎಂದುಕೊಂಡ.

ಪ್ರಕೃತಿಯು, ಆ ನಾಡಿನ ಹೆಂಗಸರು ಚೆಲುವೆಯರಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದಷ್ಟು ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯವು ಇವನಿಗೆ ಸ್ಫುಟವಾಯಿತು. ಅವಳ ಶರೀರ, ಅವಳ ಮೈಕಾಂತಿ, ಅವಳ ತೋಳು, ಕೆನ್ನೆ, ಹಣೆ, ಕೇಶ ಯಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ರೂಪಕ್ಕೆ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಕಲಕಂಠ, ನಿಲುವು, ತೋಳನ್ನು ಎತ್ತಿದಾಗ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಜಾರಿಸುವ ಅವಳ ಎದೆ, ಅದು ಮರೆಯನ್ನು ಕಳಚಿ ಕಾಣುವ ಬಗೆ, ಈ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯನಿಗೆ ಅಂದು ಅತಿ ಸಮಾಪದಲ್ಲೆ ತೋರಿಬಂದವು. ತನ್ನ ಜೀವನದ ಮಹಾಕೊರತೆ ಅಂದೆ, ಆ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ, ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು ಮಾತನಾಡಿಸಿದಾಗಲೆ ಸ್ಫುಟವಾದಂತಾಯಿತು. ನಿರಾಡಂಬರವಾದ ಬಿಳಿ ಉಡುಗೆಯನ್ನುಟ್ಟ ಅವಳು ಬಿಳಿ ತಾವರೆಯಂತೆ ಕಂಡಳು. ಆಸೆಯ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ತೋರಿಬಂದ ದೇಹಭಾಗವನ್ನೆಲ್ಲ ದಿಟ್ಟಿಸಿದನು.

ಆದರೂ ಹಿಂದಿನ ದಿನದ ಅನುಭವ-ಬೀದಿ ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಮನೆ-ಮೈಜುಮ್ಮೆಂದಿತು. ಇದೆಲ್ಲಿಯ ಸಹವಾಸ! ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು.

ಆದರೆ ಇವಳ ಈ ಸರಳತೆ! ಜನರ ವೃತ್ತಿ ಇಂಥದು ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ತನ್ನ ಅನುಭವ ಸಾಲದು ಎಂದು ತನಗೇನು ಗೊತ್ತು?

ಆದರೇನು? ಇವಳ ಸ್ನೇಹ, ಇವಳ ಜೊತೆ ಒಡನಾಟ, ಹತ್ತಿರದ ವಾಸ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಾಗ ಏತಕ್ಕೆ ಬೇಡ? ಮನೆಯನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೇ ಬಿಡುವುದು. ಹೆಂಡತಿ? ಏನೋ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ತೃಪ್ತವಾಗದ ಆಶೆ, ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ, ಅಯಾಚಿತವಾಗಿ, ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಂದರೆ ಬಿಡುವವನೊಬ್ಬ ಮುಟ್ಟಾಳ! ಎನ್ನಿಸಿತು.

“ನಮಗೂ ಒಳ್ಳೆ ನೆರಬೇಕು; ನೀವು ಈ ಮನೆಗೆ ಬನ್ನಿ” ಎಂದು ಆಕೆ ಬಲವಂತ ಮಾಡಿದಳು. “ಬರುತ್ತೇನೆ” ಎಂದ. ಆದರೆ ಬಹುವಚನ ಏಕೆ ಹೇಳಿದೆನೋ ಎಂದುಕೊಂಡ.

‘ಖಂಡಿತ ಬರುತ್ತೀರಾ?’ ಎಂದು ಕೇಳುವ ಹಾಗೆ ಅವಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಗೆ, ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನಗೆ, ಮೈ ಕಾಂತಿಯಲ್ಲಿನ ನಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು.

ಯಾವುದೋ ಸುಖದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ತಾನಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನಿಸಿತು. ನಾಲ್ಕಾರು ಬಾರಿ ‘ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದ. ನಾಲ್ಕಾರು ಬಾರಿ ‘ಬನ್ನಿ’ ಎಂದಳು. ನಾಲ್ಕಾರು ಬಾರಿ ನಕ್ಕು; ಅವಳೂ ನಾಲ್ಕಾರು ಬಾರಿ ನಕ್ಕಳು.

ಏನೋ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿದ್ದವನಾಗಿ, ಈ ಕೊಂಕಣ ಹುಡುಗಿಯನ್ನೇ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ಮನೆಯವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಮುಂಗಡ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ರಸೀತಿ ಕೇಳಿದ. ಅವನು “ಹನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳು ಕರಾರು ಬರೆದು ಕೊಡಬೇಕು; ಸಾಯಂತ್ರ ಬನ್ನಿ” ಎಂದ.

ಹೋಗುವಾಗೊಂದು ಬಾರಿ ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಹೋದ; ಅವಳಿಗೆ ವಿನೋದ. ತಿರುಗಿ ಹೋಗಿ ಮತ್ತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡುಹೋದ. ಅವಳ ತಾಳ್ಮೆ ಕೆಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ.

ಭತ್ತಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಹೆಂಡತಿಗೆ “ಮನೆ ಸಿಕ್ಕುವುದು ದುರ್ಲಭ; ನಾನು ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಸೇರುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಊರಿಗೆ ಸಾಗಹಾಕಲು ತಾನೇ ಹೋಗಿ ಕಳಿಸಿ ಬಂದ. ಜನರೇನಾದರೂ ಅಡಿಕೊಂಡರೊ? ಎನ್ನಿಸಿತು. ಅರಿಯದ ಊರು. ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಯಾರಾದರೇನು ಇರಬಹುದು. ತಾನೊಬ್ಬನು ತಾನೇ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವುದು? ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಇರುವಷ್ಟು ಕಾಲ.....ಅದರಲ್ಲೇನು ಪಾಪ? ಕೇವಲ ಸಾಮಾನ್ಯ..... ಸಂಭಾಷಣೆ ತನಗೆ ತಾನೆ ಮೋಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ನಗುವೊಮ್ಮೆ. ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿರುವಾಗ ?

ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿ, ಚಿಂತೆ ಹರಿಯಿತೆಂದು ಮರಳಿ ಬಂದ. ಬಂದ ವನು ನೇರವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ. ಮನೆ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿತ್ತು. ಅವರೇನಾದರೂ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕೋಗಿರಬಹುದೋ ಎಂದುಕೊಂಡ.

ಮನಶ್ವಾಸವ್ಯ-ಅದನ್ನು ಯಾರು ತಡೆಯಲಿಕ್ಕಾದೀತು ?

ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದ; ಮನಸ್ಸು ತುಡಿದುಕೊಂಡಿತು ಅರಿಯದ ಒಂದು ಹರ್ಷಾತಿರೇಕದಿಂದ.

ಯಾರೂ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕಾದಿದ್ದು ಪುನಃ ತಟ್ಟಿದ. ಯಾರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವೇಣವಾದ ನರಳಿದ ಶಬ್ದ, ಕೊಂಚ ಕೆಮ್ಮುವುದು-ಅದು ಸ್ತ್ರೀ ಕೊರಳು-ಕೇಳಿಸಿತು. ಮತ್ತೆ ತಟ್ಟಿದ, ಅಗಲೂ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಿಲ್ಲ. ಆ ಹರಿಣಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದಳೋ ? ಎಂದುಕೊಂಡ. ನೆರೆಯವರು, ಆಚೆ ಬೀದಿಯವರು ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ಗಮನಿಸಿದ. ಯಾರೂ ಇವನ ಕಡೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತಿದ್ದು ಈಚೆಗೆ ಬಂದನು. ಬಂದು ನೆರೆಯವನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕೇಳಿದ: “ಈ ಮನೆಯವರಲ್ಲಿ ?”

ಆತ, “ಒಬ್ಬರಿಗಂತೂ ಸಖತ್ ಕಾಯಿಲೆ; ಡಾಕ್ಟರು ಬಂದುಹೋದರು. ಅಗಲೋ ಈಗಲೋ ಅನ್ನುವ ಹಾಗಿದೆ.”

“ಏನು ಕಾಯಿಲೆ ಅದು ?”

“ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಗಸರಿಗೂ ಕ್ಷಯ !”

ಈತ ಈ ಮೂರು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಬೆಚ್ಚಿದ. ಅವನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ: “ಆ ಮನೆಗೆ ಅದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಯಾರೂ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಈ ಕಾಯಿಲೆಯವರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಜೀವಮಾನ ರೋಗಿ ಹೋಗಿದೆ.”

“ಹಾಗೇನು !”

“ಹೌದು; ಮನೆಯವನು ಇವರಿಗೆ ಮನೆ ಬಾಡಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ತಿಳಿದೇ. ಬಿಡಿಸೋ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಆ ಮಗ್ಗಲು ಮನೆಗೆ ಬರೋಲ್ಲ. ಈ ಹೆಂಗಸು ಯಾರಾದರೂ ಬಂದಾರೆ, ತನ್ನ ಬೇಜಾರು ಕಳೆದೀತೆ ಎಂದು ಬಂದ ವರಿಗೆಲ್ಲ ಬಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಜನವೆ ಬಹಳ ಸ್ನೇಹ ಸ್ವಭಾವದ ಜನ. ಈಕೆ ಅದರಲ್ಲೂ ಎಷ್ಟೋ ಆದರದಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಯಾರು ಈ ರೋಗದ ಗುಣಿಗೆ ಬತ್ತಾರೆ ಹೇಳಿ? ನೀವು ಮನೆ ಹುಡುಕೋ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ ?”

“ಹೌದು ಇಲ್ಲ.....ಇಲ್ಲ”. ಏನೂ ಹೇಳಲಾರದ ವನಾಗಿ ಹೊರಟುಬಂದ.

ಸೋಮಣ್ಣನಿಗೆ ಅಗೋಚರವಾಗಿ ಹೊರಲಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಭಾರ ಭಟ್ಟನೆ ಕಳಚಿದಂತಾಯಿತು. ಆದರೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಚಾಪಲ್ಯ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಾನುಪಟ್ಟ ಶ್ರಮ, ನಷ್ಟ, ಹನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳ ಬಾಡಿಗೆ ಪತ್ರ, ಹೆಂಡತಿ-ಮಗುವನ್ನು ಊರಿಗೆ ಸಾಗಹಾಕಿದುದು ಎಲ್ಲ ನಾಟಕೀಯವಾಗಿ ಕಂಡವು.

ದೀರ್ಘವಾಗಿಯೆ ಯೋಚಿಸಿದನು.

ಅನನುಭವ, ಪೆಚ್ಚುತನ, ಹುಚ್ಚುಆಶೆಗಳಿಗಾಗಿ ನಗು ಬಂದಿತು.

ನಿಂತ ನೆಲವೆ ಕಡಿದು ಕಮರಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಬೀಳುವುದು ತಪ್ಪಿತಲ್ಲ ! ಇದೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಮಾಧಾನ.

ಆದರೂ ನಿರಾಶೆ. ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲ.

ಹೇಗಿದ್ದಳು ಆ ಪಡುವಲು ತೀರದ ಹೆಣ್ಣು !

ಮಾನವಂತ

ಓಬಲಪ್ಪನಿಗೆ ಯಾವುದೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಈಚೆಗಂತೂ ಏರ್‌ಕ್ರಾಫ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ ತಾನೂ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. “ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ತರುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ಇದೆ. ಇದೆ, ಇರಬಾರದು ಏಕೆ? ಆಗಾಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ತಾನು ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಜರ್ಬರ ಬೇಕು; ದೊಡ್ಡವರ ಸ್ನೇಹಸಂಬಂಧಗಳು ತನಗಿವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಪರರಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕು. ತಾನು, ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ, ಮಗು ಎಲ್ಲ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಇದ್ದು, ಮಕ್ಕಳು ಮನೆಯವರು ಆಚೆ ಮನೆಯವರು-ಇವರಿಗಿಂತ ಅಂತಸ್ತೆ ನಲ್ಲಿ ಏರಿ ಕಾಣಬೇಕು, ಎಂಬ ಹಂಬಲ. ಹಂಬಲದಲ್ಲೇನು ತಪ್ಪು? ಏನೋ ಜನ ಕೂಡಿದಾಗ ಮಾತು ಉಚಾಯಿಸಿ, ಜಡ್ಡಿ ಪುಟ್ಟಯ್ಯನವರು, ಡಾಕ್ಟರ್ ರಾಮಣ್ಣನವರು, ಬಸ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಪ್ರೊಪ್ರೈಟರ್ ಹರಿಯಪ್ಪನವರು ಇವರೆಲ್ಲ ತನ್ನೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆಂದೂ ಅದರೆ ಏನೋ ರಿಣಾಸುಸಂಬಂಧದಿಂದ ತಾನು ಬೇರೆ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕಾಯಿತೆಂದೂ ಹೇಳುವನು. ತನಗೆ ಸಬ್ ಡಿವಿಜನ್ ಆಫೀಸರ್ ಪುಟ್ಟರಾಮಯ್ಯನವರು ಹತ್ತಿರದ ಜ್ಞಾತಿಗಳೆಂದೂ ಯಾರೊಂದಿಗೂ ಹೇಳಿದ್ದ. ಆ ಪುಟ್ಟರಾಮಯ್ಯನವರಿಂದ ಕೆಲಸವಾಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಪುಟ್ಟಬಸಪ್ಪ “ನಿಮಗೆ ಓಬಲಪ್ಪ, ಮೇಷ್ಟ್ರಿ ಕೆಂಪಣ್ಣನ ಮಗ ಓಬಲಪ್ಪ-ಏರ್‌ಕ್ರಾಫ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವಿದೆ-ಆತ ಬಂಧುವಂತೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿಯೇ ಬಿಟ್ಟ.

‘ಆತ ಯಾರೊ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು’ ಎಂದು ಪುಟ್ಟರಾಮಯ್ಯನವರು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಟ್ಟನೆ ಈ ಪುಟ್ಟಬಸಪ್ಪ? “ಯಾಕೋ ಓಬಲ ಹೀಗೆ ಬರುತ್ತೆ ಹೊಡೆತೆ? ನಾನರೇನೆ ನಿನ್ನ ಬೇಕೆಕಾಳು?” ಎಂದು ಎತ್ತಿ ಮೂದಲಿಸಿದ್ದ.

ಇವನ ಹೆಂಡತಿಯದು ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆ. ಇವನು ಮಾತಿನಿಂದ, ಬಡಾಯಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಆ ಗೃಹಿಣಿ ತನ್ನ ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ ತನ್ನ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ತಲೆಯಕೂದಲು ಎದ್ದು ಉಬ್ಬಿ ಹೊರಳಿರುವಂತೆ ಕಾಣಲು ಚಾಚುತ್ತಾಳೆ. ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಕೊಂಚ ರಂಗು ತುಟಿಯಮೇಲೆ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ. ಕೆನ್ನೆ ಹಣೆಗೆ ಪೌಡರ್ ಹಚ್ಚಿರುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಕೆವಿ, ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೂದಲು ಸೇರುವಕಡೆ ಬಿಳಿವುಡಿ ಹಾಗೆ ಉಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಸೀರೆಯನ್ನು ನಿರಿ ನೆಲಗುಡಿಸುವಂತೆ ಉಡುತ್ತಾಳೆ; ನಡೆಯುವಾಗ ಮೈ ಭುಜ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊರಳಿಸಿ, ನಿರಿಗೆ ಚಿಮ್ಮುತ್ತ ನಡೆಯುವುದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ತನವೂ ಅಥವಾ ಸೊಗಸೊ ಎನ್ನುವಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಾಳೆ.

ಓಬಲಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ವಿಚಾರ ಏನೆಂದೂ ಎತ್ತುವುದಿಲ್ಲ. ಅನೇಕರು ತಮ್ಮ ಹೆಂಡದಿರನ್ನು 'ನಮ್ಮ ಹೆಂಗಸರು' ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿ ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ಕಾರದ 'ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಕಟ ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಇಂಥವರ ಈ 'ನಮ್ಮ ಹೆಂಗಸರು' ವಿಷಯ.

ಪುಟ್ಟಶಾಮಿಗೆ ಇವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿಬರುವ ಸಲೀಸು. ಅವನು ಒಬ್ಬ ಫೋಟೋಗ್ರಾಫರ್. ತಲೆ ಕ್ರಾಪ್ ಕೂದಲು ಉದ್ದ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಹಣೆಗೆ ಕೆಂಪು ತಿಲಕ ಇಡುತ್ತಾನೆ. ಅಗಲ ಚೊಣ್ಣೆ ತೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅಂತೂ ತನ್ನ ಅಂತಸ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪೋಷಣ್ಣೆ. ಸ್ನಾನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆ ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಅಂಗಡಿ—ಇವನು ಅದನ್ನು 'ಇಷ್ಟುಡಿಯೋ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ—ಅದು ಮಗ್ಗಲು ಮನೆಯ ಮಹಡಿಯ ಮೇಲೆ ಇದೆ. ಓಬಲಿಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಬರುವ ಮೊದಲು ಆತ ಕೆ. ಪಿ. ನಾಯಿಡು ಅವರ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್‌ನಲ್ಲಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಆಣೆ ಕೂಲಿ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಏರ್‌ಕ್ರಾಫ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಪುಟ್ಟಶಾಮಿ ಸಾಹಸದಿಂದ ಅಂತೆ. ಆದರೆ ಓಬಲಿ ಈಗ ಅದನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಇಬ್ಬರೂ ಬಹಳ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಓಬಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಇವನನ್ನು

ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಕರೆಯಬೇಕಾದರೆ ' ಪುಟ್ಟಶಾಮಣ್ಣ ' ' ನಮ್ಮ ಪುಟ್ಟಶಾಮಣ್ಣ ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಅಂತೂ ಈ ದಂಪತಿಗಳ ಜೀವನ ಪಥ ಸುಗಮವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಮಗ್ಗಲು ಮನೆ ಪುಟ್ಟಬಸಪ್ಪ ಬಲು ಹುಷಾರ್ ಪೈಕಿ. ಏನೋ ಅವನಿಗೆ ಈಚೆಗೆ ಇವರ ಒಡನಾಟ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನೊಂದು ಬೀಡಿ-ಬೆಂಕಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ—ಸೋಡ ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ಇವರ ಮನೆಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸದಾ ಕೂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಬಂದ ಗಿರಾಕಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಆ ಮಾತು ಈ ಮಾತು ಆಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಗಿರಾಕಿಗಳಿಲ್ಲದ ವೇಳೆ ತನ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಣ ಪ್ರಪಂಚ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಇವರ ಮನೆ ಹೆಂಗಸರು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ; ಅವರ ಮನೆಯವರು ಇವರ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಏನಾದರೂ ಹಬ್ಬ, ವಿಶೇಷಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರ ಮನೆಗೊಬ್ಬರು ಅರಿಶಿನ ಕುಂಕುಮಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅದೇ ಹೆಚ್ಚು.

ರಂಗಮ್ಮ (ಓಬಲಪ್ಪನ ಹೆಂಡತಿ) ತನ್ನ ಕೆಲಸ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಕಿಲಾರಿ ರಸ್ತೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಹಗಲು ಹೊತ್ತಿನೆಲ್ಲೆಲ್ಲ ಓಬಲಿಗೆ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ; ಸಂಜೆಗೇ ಅವನು ಬರುವುದು. ಇವಳು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅಡಿಗೆಮಾಡಿ ಕಾದಿರುತ್ತಾಳೆ. ದಿನವೂ ಹೀಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ರಜಾದಿನವ ಬಂದರೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಸಿನಿಮಾಕ್ಕೂ ಹೋಗುವುದುಂಟು. ಅವನು ಅವತ್ತು ಇಸ್ತ್ರಿ ಮಾಡಿದ ಕೋಟು, ಷರಾಯಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಈಕೆ ಪ್ರಿಂಟ್ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ತೋಳುಮೇಲಕ್ಕೆ, ಕೊರಳು ಪಟ್ಟ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇರುವ ರವಿಕೆ ತೊಟ್ಟು, ಎಡಗಡೆ ಸೆರಗು ಭುಜದಮೇಲೆ ಹಾಕಿ, ರವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಣಿಸುವಂತೆ ಬಲಸೆರಗು ಕೆಳಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಎಲೆ ಅಡಕೆ ಮೆಲ್ಲುತ್ತ ಹಿಂಬಾಲಿಸುವಳು. ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆ ಪುಟ್ಟ ತಾಮಿ, ಜೊತೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನೇ ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಎಲ್ಲರ ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಉಂಟು. ಆಗ, ಇವಳು, "ಎನ್ನಣ್ಣ ನೀವು! ನಾವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬಂದು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಟಿಕೆಟ್ ತೆಗೆಸೋದೆ?" ಎನ್ನುವಳು.

ಗಂಡನಿಗೆ, “ಏನಿಗೇ ನೀವು, ಅಣ್ಣನ ದುಡ್ಡನ್ನೇ ಖರ್ಚುಮಾಡಿಸುತ್ತೀರಿ?” ಎನ್ನುವಳು.

ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಸಂಸಾರದವರಂತೆ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು.

ಒಂದು ದಿನ ಸಂಜೆ ಏಳುಗಂಟೆಗೆ ಪುಟ್ಟಬಸಪ್ಪ ವೀಳೆಯದೆಲೆಗೆ ನೀರು ಹಾರಿಡಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋದ. ಮನೆಯವರು ಸಿನಿಮಾಕ್ಕೋ ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೋಗಿದ್ದರು. ರಾತ್ರಿ ಹಾಗೇ ಇಟ್ಟರೆ ಒಣಗುವುವು; ರಂಗಮ್ಮನ ಮನೆಯಿಂದಲಾದರೂ ನೀರು ತರೋಣ, ಎಂದು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕದ ತಟ್ಟಿದ. ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದದ್ದು ರಂಗಮ್ಮ ಅಲ್ಲ, ಪುಟ್ಟಶಾಮಿ !

ಪುಟ್ಟಶಾಮಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಚ್ಚಿದ. ಪುಟ್ಟಬಸಪ್ಪ “ಯಾಕ್ರಿ ಹೆದಂದ್ರೇನಿಗೇ? ವೀಳೆಯದೆಲೆಗೆ ನೀರು ಬೇರಿತ್ತು; ನಮ್ಮ ಮನೆಲಿ ಬೀಗ ಹಾಕೊಂಡು ಹೋಗವ್ರೆ- ಅದೈ ಬಂದೆ. ಓಬಲಪ್ಪ ಬಂದವರೊ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಪುಟ್ಟಶಾಮಿ ಉತ್ತರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ “ಇಲ್ಲ, ಬಂದ ಹಾಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಹಾಗಿತ್ತು.

“ರಂಗಮ್ಮ ! ಕೊಂಚ ನೀರುಕೊಡು ತಾಯಿ” ಎನ್ನುತ್ತ ಪುಟ್ಟಬಸಪ್ಪ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋದ. ರಂಗಮ್ಮ ನಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇವನು ಹೊರಗೆ ನಿಂತಿದ್ದ. ರಂಗಮ್ಮ ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ: “ಏನಣ್ಣ ? ಯಾತಕ್ಕೆ ನೀರು? ಮಗ ಸೀರೆ ಮೇಲೆ ಇಸ್ಸಿನಾಡಿತು; ಬಿತ್ತಿ ಬೇರೆ ಉಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಬರೋದು ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಇನ್ನೂ ಗಂಟು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ನೀವು ಬಂದಿ.”

“ವೀಳೆಯದೆಲೆಗೆ ನೀರು ಬೇರಿತ್ತು... ಕೇಳಿ ತಗೊಂಡುಹೋಗೋಣ ಅಂತ ಬಂದೆ.”

“ಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ” ಎನ್ನುತ್ತ ಕೊಟ್ಟಳು.

ಪುಟ್ಟಬಸಪ್ಪ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ನಗೆ ಮೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೊರಟ. “ಯಾಕೆ ಹೊರಟಲ್ಲವು? ಬರಿ, ಕೂತ್ಕೊಳ್ಳು ಬರಿ; ಅವರೂ ಬರೋ ಹೊತ್ತು.” “ಅಂಗಡಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿದೇನಮ್ಮ; ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನರು ಬರಾರಲ್ಲ ಈಗ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಹೊರಟುಬಂದ.

ಒಂದು ದಿವಸ ರಾತ್ರಿ ಪುಟ್ಟಬಸಪ್ಪ ಬೀದಿ ಅಂಗಡಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಊಟಮಾಡಿ ಆದಮೇಲೆ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಅಗಿಯುತ್ತ, ಸಿಗರೇಟು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅಂಗಡಿ ಜಗಲಿಮೇಲೆ ಕೂತಿದ್ದ. ರಾತ್ರಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತಾದದ್ದರಿಂದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಜನರು ಓಡಾಡುವುದು ಕಡಿಮೆ. ಎದುರು ಮನೆಬಾಗಿಲು-ಓಬಲಿ ಮನೆ ತೆರೆದಿದೆ. ಒಳಗೆ ಓಣಿಯಲ್ಲಿ, ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ನಿಂತು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ತಾರಾಟಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ ಓಬಲಿ ಹೆಂಡತಿ ರಂಗಮ್ಮನನ್ನು.

ಇವಳು ಆ ಹೆಂಗಸಿನ ಮನೆಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೋಗಿಬರುತ್ತಿದ್ದಳಂತೆ. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಲಿಗೆ. ಆ ಸಲಿಗೆ ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಿಂತಿರದೆ ಆ ಹೆಂಗಸಿನ ಗಂಡನೊಂದಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತಂತೆ. ಈಕೆಯೊಬ್ಬಳು ಹೊಸತಾಗಿ ಬಂದಳಲ್ಲ ಎಂದು ಆ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಆಕ್ರೋಶ. ಅದು ವಿಪರೀತಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಹೇಳಿ ನೋಡಿಯೂ ಉಪಯೋಗವಾಗದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಇವಳಗಂಡ ಓಬಲಪ್ಪನೊಂದಿಗೆ ಫಿರ್ಯಾದು ಮಾಡಲು ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ ಬೇರೆ ಹೆಂಗಸರ ಗಂಡಂದಿರ ಜೊತೆಗೆ ಇವಳದೇನು ಕೆಲಸ? ಇದೇ ಆ ಗಲಾಟೆಯಿಂದ ತಿಳಿದ ಅಂಶ. ಅವಳು ಅಸಾಧ್ಯ ಹೆಣ್ಣು; ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇಳುವಂತೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾಳೆ ಈ ವಿಲಾಸದ ರಾದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಭಯಂಕರ ರೀತಿಯಿಂದ. ಬಹಳ ಹೀನಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಫಿರ್ಯಾದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ಸಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಶಾಮಿ, ಈ ಹೆಂಗಸು (ಅವನ ಆಕ್ಕ), ಓಬಲಿ, ರಂಗಮ್ಮ ಈ ನಾಲ್ವು ಜನ.

ಗಂಡ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಪ್ಪನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ತಾನು ಬದುಕಿದ್ದೇನೆಯೋ ಪತ್ತಿದ್ದೇನೆಯೋ ಎಂಬ ಅರಿವಿಲ್ಲ.

“ಯಾಕೆ ಬಂದಿದ್ದೆ ಇವತ್ತು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ?” ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ ಪುಟ್ಟಶಾಮಿ ಅಕ್ಕ. “ಲೋಟ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು; ಬಂದಿದ್ದೆ” —ರಂಗಮ್ಮನಿಗೆ ಇದೊಂದು ಕಾಲಿಗೆ ತಗುಲುವ ಹುಲ್ಲು ಮುಳ್ಳಿನಂತೆ.

“ನೀನಲ್ಲಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಾರಿ ಬಾ, ಪಾಪಾಸಿನಿಂದ ಹೊಡೀತಿನಿ.”

“ನಿನ್ನ ಕಂಡಿದಿನಿ ಬಿಡೆ! ಇವಳ ಉತ್ತರ.”

ಮುಂದೆ ಏನೇನೂ ಮಾತುಗಳಾಯಿತು. ಪುಟ್ಟಸಬಪ್ಪ ನಾಲಕ್ಕಾರು ಜನ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಪುಟ್ಟಶಾಮಿ, ಅಕ್ಕನನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಪಿಸುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಇದು ಗಂಡು, ಓಬಲಿ, ದೊಡ್ಡ ಸಂಬಂಧ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದು ಅಳುತ್ತಿತ್ತು; ಗೊಳೋ ಎನ್ನುತ್ತಿತ್ತು.

ಅದು, ಆ ಹೆಣ್ಣು, ಅದೂ ನಿಂತಿತ್ತು; ಅದಕ್ಕೇನು ಎನ್ನಿಸಬೇಕು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ?

ಪುಟ್ಟಶಾಮಿ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಕಳಿಸಿ, ಇವನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಇದು, “ಪುಟ್ಟಶಾಮಣ್ಣ! ನೀನು ನನಗೆ ಅಣ್ಣನ ಸಮ; ನಾನು ಮಾನ ದಿಂದ ಬಾಳಬೇಕು ಅಂತ ಎಷ್ಟು ಮಾಡಿದೆ; ಹೆಣ್ಣಿನಿಂದಾನೆ ಮಾನ. ಅದೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೇನು?” ಎಂದು ಅಳುತ್ತದೆ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು.

ಪುಟ್ಟಶಾಮಿ ರಂಗಮ್ಮ ಪರಸ್ಪರ ನೋಡಿದರು. ಪುಟ್ಟಶಾಮಿ ಓಲಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಅವನ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು “ಅದನ್ನು ಅಗಿಹೋಯಿತು. ಏನು ಮಾಡೋಹಂಗೆ ?” ಎಂದನು.

ಬೊಂಬೆ ಒಡೆದುಕೊಂಡ ಮಗುವಿನಂತೆ, ಕನ್ನ ಮೂಲದ ಬೊಂಬೆ ಒಡೆದುಕಾಾಗಿ ಈ ಗಂಡು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮಗುವಿನಂತೆ

ಕಣ್ಣೀರು ಕರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ, ರಂಗಮ್ಮನ ಮಗು, ತಪ್ಪು ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಕ್ಕುತ್ತ ಬಂದು ಇವನ ಮುಖವನ್ನು ಚಿಗುರು ಕೈಗಳಿಂದ ತಟ್ಟುತ್ತ, “ಅಪ್ಪ!” “ಅಪ್ಪ!” ಎಂದು ತೊದಲಿಸಿತು.

ಪುಟ್ಟಬಸಪ್ಪ, “ಏನದು? ಏನಾಯಿತು? ಯಾಕೆ ಓಬಲಪ್ಪ?” ಎನ್ನುತ್ತ ಬಂದನು.

ಪುಟ್ಟಶಾಮಿ, “ಏನಿಲ್ಲಣ್ಣ, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಗಂಡ ಹೆಂಡರಿಗೆ ಬರೋ ಜಗಳ; ಇಬ್ಬರೂ ವಾದಿ ಆಡಿದ್ದು”; ಆ ಹೆಂಗಸಿನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ “ಹೋಗತ್ತಿಗೆ ನೀನು ಒಳಗೆ!” “ಓಬಲಪ್ಪ! ಸುಮ್ಮನಿರು” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡ.

ಮಾನವಂತನ ಮಾನವನ್ನು ಮಾನವಂತನ ಹೆಂಡತಿ ಕಳೆದಳು; ಹೆಂಡತಿಯ ಗೆಣೆಯ “ಅತ್ತಿಗೆ” ಮಾನವನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಯತ್ನ ಮಾಡಿದ. ಬೀಡಿ ಅಂಗಡಿ ಬಸಪ್ಪ ಈ ನಾಟಕ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜನಗಳಿಗೆ.

ನಾರಿ

ಈಸೂರು ಎಂಬ ಊರು ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಅಮಾ ನುಷ ರೀತಿಯಿಂದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಬ್ಬರ ಕೊಲೆಯನ್ನು ತಿಳಿಗೇಡಿ ಜನ ನಡೆಸಿ ದರು. ಸರ್ಕಾರ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತೀಕಾರ ಮಾಡಿತು.

ಈಗ ಹೇಳುವ ಕಥೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದೇ ದುರ್ವೈವಿ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಥೆ.

ಆ ಊರು ಜನವಸತಿಯಿಂದ, ಫಸಲು-ಫಲಸಂಪತ್ತಿಯಿಂದ, ಧನಾಧ್ಯತೆ ಯಿಂದ ಆ ಇಡೀ ಗಡಿವಾಡ (ಮಲೆನಾಡು ಮೈದಾನ ಕೂಡುವ ನಾಡು) ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮುತ್ತಿನ ಮಣಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಒಂದು ದಿನ-ಬೇಸಗೆಯ ಒಂದು ದಿನ, ಆ ಊರ ಮೇಲೆ ದೈವದ ಕ್ರೂರಗತಿ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಕವಿದುಬರಲು ಕೆಲವೇ ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಊರು ಭಸ್ಮೀಭೂತವಾಗಿ ಹೋಯಿತು! ಜನಗಳು ಕಾರಣವನ್ನು ಏನೇನೋ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ಆ ಊರ ದೇವಾಲಯದ ವೀರಭದ್ರನಿಗೆ ಅತ್ಯಾಚಾರವಾ ಯಿತೆಂದೂ, ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಊರಿನಮೇಲೆ ಭಯಂಕರ ರೀತಿಯಿಂದ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸಿದನೆಂದೂ ಹೇಳಿದರು.

ಆಗ ರೆವಿನ್ಯೂ ಕಮಿಷನರ್ ಆಗಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರು ಬೆಂದ ಊರನ್ನು ನೋಡಿ, ದುಃಖದಿಂದ “ಇದು ವೀರಭದ್ರನ ಪ್ರಕಟಕೋಪವೇ!” ಎಂದು ಕವಿತಾಭೋರಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು. ಸೋಜಿಗ ವಿದು: ಊರೆಲ್ಲ-ಮನೆಗಳೆಲ್ಲ ಬೆಂಕಿ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ, ಕೆಂಡದ ರಾಸಿಯಾಗಿ,

ಬೂದಿಯ ಗುಡ್ಡೆಗಳಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಊರ ಮಧ್ಯೆ ಮರ, ಬಿದಿರು, ಬೊಂಬು, ಹೆಂಚು, ಇವುಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಆ ದೇವಾಲಯ ಏನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣವೇನೋ ಇದ್ದೀತು ಅದು ಸುಡದಿರಲು. ಆದರೆ ಭಾವುಕರಿಗೆ ಅದೊಂದು ಮಹಾತ್ಮ್ಯ.

ಆ ಪ್ರಳಯ ಜ್ವಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದು ಸತ್ತವರು ಒಂದು ನೂರರ ಮೇಲೆ. ಸಾವಿರಾರು ದನಕರುಗಳು, ಕೋಳಿ, ನಾಯಿ, ಬೆಕ್ಕುಗಳು, ಗಿಡದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಹಕ್ಕಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಉರಿದು, ಬೆಂದು, ಇದ್ದಿಲಾಗಿ ಹೋದವು. ರುದ್ರನ ಪ್ರಳಯ ತಾಂಡವ ಅಷ್ಟು ಪ್ರಚಂಡವಾಗಿತ್ತು !

ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತು ಊಟಕ್ಕೆಲ್ಲರೂ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಿಂದ ಬಂದು ಕುಳಿತಾಗ-ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿತೋ ? ಮೃತ್ಯುಜ್ವಾಲೆ ಮುತ್ತಿ, ಸುತ್ತುವರಿದು, ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುವು ಕೂಡದೆ ತನ್ನ ಲೀಲೆಯನ್ನಾಡಿತು.

ಕೆಲತಿಂಗಳ ನಂತರ ಆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ, ಆಗಲೂ ಅದೊಂದು ಶ್ಮಶಾನ ಭೂಮಿ. ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಯುದ್ಧರಂಗದಂತೆ ಶೂನ್ಯವಾಗಿ, ಸುಟ್ಟು ನಾಶಹೊಂದಿತ್ತು. ಸುಟ್ಟುಹೋದ ದವಸ, ಬೆಂದು ಹೋದ ಮನೆ-ಮರ ಮಟ್ಟುಗಳು, ಕರಗಿ ರಿಟ್ಟವಾದ ನಗ ನಾಣ್ಯಗಳು, ಬೂದಿಯಾದ ಕಾಗದದ ದುಡ್ಡು, ಕಮರಿ ಕವ್ವೊಡೆದ ಮೋಟು ಗೋಡೆಗಳು ಇವೇ ಆಗ ಆ ಊರಿನ ಭಾಗ್ಯ.

ಆದಾರುಣ ನೋಟವೂ ಕಾಲ ಕಳೆದಂತೆ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಳಿಸಿ ಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾಸದೆ ಮೂಡಿರುವ ಅಂಶ ಇನ್ನೊಂದು.

ಘೋರ ವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ದೈವತ್ವವನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸಬಲ್ಲ. ದಾರುಣ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಮಧ್ಯೆ ತ್ಯಾಗ, ಸ್ಥೈರ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬಲ್ಲ. ಇವೇ ಮನುಷ್ಯನ ಬಾಳಿನ ಬಗ್ಗೆ ಭರವಸೆ ನೀಡುವವಾಗಿವೆ.

ಕಳೆದುಳಿದ ಜನರು ಸುತ್ತಲೂ ಚೆದರಿ ಹೋದರು. ಇನ್ನೊಂದು ಹತ್ತಿರದ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಊರ ಗೌಡರ ಮನೆಯ ಶಾಖೆ (ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ವಂಶ) ನೆಲೆಸಿತ್ತು. ಅವರು ಲಿಂಗವಂತರು. ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಹುಡುಗಿಯರು: ಒಬ್ಬಳು ಹೆಣ್ಣು ಹೆಣ್ಣು ವರ್ಷದವಳು, ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಹತ್ತು ವರ್ಷದವಳು. ಅವರಿಗ ದೊಡ್ಡವರಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇರಬಹುದು. ಅದು ನಮಗೆ ಪ್ರಕೃತವಲ್ಲ. ಆ ಹುಡುಗಿಯರು ಸಕಲ ವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಚೆಲುವೆಯರು—ಮುಖದ ಅಂದ, ಮೈ ಇರುವು ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ. ಆದರೆ ಒಬ್ಬಳಿಗೆ ಕೈ-ಮೊಣಕೈ ಮಡಿಸಲಾಗದಂತೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಗಾಯದ ಕಲೆಯಿಂದ ವಿಕೃತವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬಳಿಗೆ ಕೆನ್ನ ಹಣೆ, ಬೆರಳುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೋಗಲಾಗದ ಗಾಯ. ಬೆರಳುಗಳು ಉಣ.

ಈ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಮರುಕ. ದೈವ ಏನನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿತಲ್ಲ! ರೂಪ ಕೊಟ್ಟು ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿತಲ್ಲ! ಆ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಅದೊಂದೂ ಯೋಚನೆಯಿಲ್ಲ. ಆಡಿಕೊಂಡು, ಹಾಡಿಕೊಂಡು, ಕಂಬ ಸುತ್ತುವ ಆಟ, ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚುವ ಆಟ ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದವು.

ಮನೆ ಹಿರಿಯನನ್ನು ಕೇಳಿದೆ—“ಏತಕ್ಕೆ ಹೀಗಾಯಿತು?”

“ಇದು ಈಸೂರು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಆದದ್ದು. ಇವು ಬದುಕಿದ್ದೇ ಪರಾಕಷ್ಟ. ಅಲ್ಲಿ ಆದವು ಈ ಗಾಯ.”

“ಇವರು ಬದುಕಿದ್ದು ಹೇಗೆ?”

ಅತ ಹೇಳತೊಡಗಿದ :

“ನೋಡ್ರೀ, ಅವತ್ತು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ. ಗಂಡಾಳು ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಎಲ್ಲ ಗದ್ದೆ ಕೆಲಸ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದು. ಊಟದ ಸಮಯ. ಎಲ್ಲರ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಮೈ ತೊಳೆತಾನೊ, ಇಲ್ಲ ಊಟ ಮಾಡ್ತಾನೊ ಇತ್ತು ಜನ. ದನಕರು ಎಲ್ಲ-ಬಿಸಲು, ಹೊರಗೆ ಮೇವಿಲ್ಲ ಅಂತ ಮನೆ ಒಳಗೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದು. ಅದೆಲ್ಲೋ—ಯಾರ

ಮನೆಯಲ್ಲೊ ಬಿತ್ತು ಬೆಂಕಿ. ಇದುವಿನಕ ಎಲ್ಲಿಂದ ಸುರು ಆಯಿತು ಅನ್ನೋದೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಸಾರಿ, ಭುಗ್ ! ಅಂತ ಚಿಮಣಿ ಎಣ್ಣೆ ಡಬ್ಬಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದು ಎದ್ದಹಾಗೆ ಆಯಿತು. ಆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಸುಂಟರಗಳ ಸುರ ಅಂತ ಎದ್ದು ಈ ಬೆಂಕಿ ಕೂಡಿತು. ಇನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ ಅಗ್ನಿ ಲೀಲಾ? ಊರು, ಕೇರಿ, ಓಣಿ, ಮನೆ, ಸಂದಿ ಎಲ್ಲ ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಮನೆ ನಾಶ ಮಾಡ್ತು. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಶತ್ರುಗಳು ಊರು ನುಗ್ಗಿದ್ದೆ ಮನೆ ಮನೆಗಾಗಿ, ಹ್ಯಾಗೆ ಮಕ್ಕಳೂ ಮರಿ ಒಂದೂ ಬಿಡ್ತೆ, ಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಂದು ಇದ್ದ ಬದ್ದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಸೂರಿಮಾಡಿ ಒಯ್ಯಿದ್ದೊ, ಹಾಗೆ ಒಯ್ಯು ಈ ಅಗ್ನಿ ಯಮ ಲೋಕಕ್ಕೆ.

“ನಮ್ಮ ಗೌಡು ಬೆಂಗಳೂರು, ಪುಣೆ, ಮದ್ರಾಸ್, ಮುಂಬಯ್-ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದು. ಎಲ್ಲ ಮುಗಿದಿತ್ತು. ಅದೇ ಮನೆ ಒಳಗೆ ವಾಸಾನೂ ಇದ್ದು. ಬೆಂಕಿ ಮನೆ ಮನೆ ಸುತ್ತಿ, ಓಣಿ ಓಣಿ ಸುತ್ತಿ ಆವರಿಸೋದಕ್ಕೆ ಹತ್ತೊತ್ತು, ಜನ-ಈ ಗೌಡ ಮನೆ ದೊಡ್ಡದು. ಅದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಕಡೆಗೂ ಓಣಿ ಅದೆ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ನುಗ್ಗಲಾರದು-ಬೀಳಲಾರದು ಅಂತ ಮಾಡಿದ್ದು. ಹಾಗೆ ನಂಬಿ ಜನ ಓಡೋಡಿ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದು. ಅಟ್ಟದ ಮೇಲೆ, ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ, ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಅಡಿಗೆ ಮನೇಲಿ, ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ. ಆ ಕೊಲಿ, ಆ ಶಬ್ದ, ಅದು ಹೇಳೋ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ವೃತ್ಯು ಊರನ್ನೇ ಸುಡೋ ವಾಗ ಈ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟೇತೆ? ಬಿತ್ತು ಉರಿ! ಎದ್ದಿತು ಉರಿ! ಹಂಚು ಪಡಪಡ ಸಿಡಿದವು. ತೊಲೆ, ಮುಂಡಗಿ, ಕದ, ಚೌಕಟ್ಟು ಎಲ್ಲ ಭಗ! ಭಗ! ನಿಗಿ! ನಿಗಿ! ಉರಿತಾ ನಿಂತ್ಪು. ಏನು ಹೇಳೋದು? ಅದೊಂದು ಆಟ ವೃತ್ಯುವಿಗೆ!

“ಜನ ಮತ್ತೆ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದರು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿತು. ಕೆಲವರು ಸುಟ್ಟರು. ಕೆಲವರು ಬೆಂದರು. ಕೆಲವರು ಸತ್ತರು. ಜನ ಕೆಲವರು ಅದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರು.....”

“ಬೆಂಕಿ ಆರಿಸಲಿಕ್ಕೇನೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೇ ಜನ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

“ಹ್ಯಾಗ ಮಾಡ್ತಾರೆ? ಒಂದು ಮನೀನೆ? ಎರಡೇ? ಇಡೀ ಊರಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು ಬೇಯ್ತಾ ಅದೆ. ಆ ಬೆಂಕಿ ಜ್ವಾಲೆ ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಮನೇಲಿದ್ದ ದನ, ಕರ, ದಾಗೀನ, ಕಾಗ್ದಪತ್ರ ಸಹ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಇವ್ರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಇಡೀ ಏಕ ಒಂದೇ ಜ್ವಾಲೆ. ದನದ ಕೊರಳ ಹಗ ಬಿಚ್ಚೋಕ ಹೋದವುಲ್ಲೆ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಸತ್ತರು. ಹಸುಗೂಸುಗಳ ತೊಟ್ಟಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ತರೋದ್ರಲ್ಲೆ ಎಷ್ಟೋ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಸತ್ತರು ಇನ್ನು ಒಡನೆ ಏನು ತಂದಾರು? ದವಸ ಏನು ಉಳಿಸ್ಸಾರು? ಯಾರ ಮನೆ ಬೆಂಕಿ ಹ್ಯಾಗ ಆರಿಸ್ಸಾರು?”

“ಇನ್ನು ಬೆಂಕಿ ಆರಿಸೋದಕ್ಕೆ ನೀರಾದ್ರೂ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು? ಕುಡಿಯೋಕಾಗ್ಲಿ, ಬಳಸೋಕಾಗ್ಲಿ ಹೊಂಡ ಕೆರೆಯಿಂದಾನೆ ತರಬೇಕು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ತಂದ ನೀರು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮನೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ, ಅಡಿಗೆಗೆ ಆಗಿಹೋಗಿತ್ತವೆ. ಮತ್ತೆ ಸಂಜೆಗೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ನೀರು ಹೊರಲೇಬೇಕು ಹೊಂಡ ಕೆರೆಯಿಂದ.”

“ಗೌಡರ ಮನೆ ವಿಷಯ ಏನಾಯ್ತು?” ಎಂದು ನೆನಪು ಮಾಡಿದೆ.

“ಹೌದು! ಹಾಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದು ಉರಿಯೋಕ ಹತ್ತೋಣ ಪುಣ್ಯ ಇದ್ದವು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು. ಈ ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗರು-ಸಣ್ಣವು, ಸಿಕ್ಕುಬಿದ್ದು. ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಜನಕ್ಕೆ ಇವರ ಅರಿವೇ ಹಾರಿಹೋಗಿತ್ತು. ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳೋ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾ ತಾವು ನೋಡ್ತಾರೆ. ತಾವು ಪಾರಾಗೋದೆ ಪರಾಕಷ್ಟ. ಅಂಥಾದ್ರಲ್ಲಿ, ಉಳಿದವರು ಯಾರು ಬಂದ್ರೂ, ಯಾರಿಲ್ಲ, ಅನ್ನೋದು ಹ್ಯಾಗೆ ಗೊತ್ತಾದೀತು?”

“ಆದರೆ ಇವರ ಅತ್ತಿ-ನನ್ನ ತಂಗಿ-ನೋಡ್ರಿ, ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳನ್ನ ನೆನಿಬೇಕ್ರೇ ಯಾವಾಗಲೂ !

ಆತನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಆಗ ನೀರು ತುಳುಕಿಬಂದಿತ್ತು. “ಆಕೆಗೆ ಈ ಹುಡು ಗರದು-ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನ ಮಕ್ಕಳದ್ದು ನೆನಪಾಯ್ತು. ‘ಅಯ್ಯೋ! ನಮ್ಮನ್ನ

ಮಣ್ಣೋಳಗಿಕ್ಕು ! ಕಂದಮ್ಮಗಳನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದೆವಲ್ಲ ಉರಿಯೋ ಮನೆಯೊಳಗೆ !' ಅಂದ್ಲು. ನಮ್ಮ ಜೀವ ಜಗ್ಗ ! ಎಂದಿತು. ಅಷ್ಟು ಒರಲಿದವಳೆ ಉರಿ ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗೋಕೆ ಹೊಕ್ಕಳು ! ಜನ ಎಷ್ಟೋ ತಡೀತು. 'ಕಂಡೂ ಕಂಡೂ ಸಾಯೋದೆ ? ಬ್ಯಾಡವ್ವ, ಬಾ !' ಅಂತ ಎಷ್ಟೋ ಕೂಗಿದೆವು. ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು.

“ಸಾವಿರಾರು ನಾಲಗೆ ಚಾಚಿ ಪತಂಗದ ಹುಳಾನ ಸುಡೋ ಹಾಂಗ ಸುಡುತ್ತಿತ್ತು ಬೆಂಕಿ ಜ್ವಾಲಿ. ಅದ್ರೊಳಗೆ ನುಗ್ಗಿದ್ದು ! ಆ ಭಯಂಕರ ದೃಶ್ಯ ನಮ್ಮಿಂದ ನೋಡೋಕಾಗಲಿಲ್ಲ ! ಹೊಕ್ಕಳು ಒಳಗೆ; ಕೂಗಿದ್ದು ಹೆಸರ್ದಿಡಿದು ಹುಡುಗರದು

“ಆ ಹೊಗೆ ಒಳಗೆ, ಆ ಬೆಂಕಿ ಒಳಗೆ, ಆ ಸಿಡಿಲದ ಆರ್ಭಟದಲ್ಲಿ, ಆ ರುಳದ ಕಾವಿನಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರು ಮೂಲೆ ಸೇರಿ ಚೀರತಿದ್ದ ವಂತೆ ಒಂದೇ ಸಮ : “ಅವ್ವಾ ! ಅವ್ವಾ ! ಬಡಿಸಬರೈಪ್ಪ ನಮ್ಮನ್ನ ! ಸಾಯಿತೇವೊ ! ಸತ್ತೇವೊ ! ಅಮ್ಮಾ ! ಅವ್ವಾ !” ಆ ನರಕ ಜ್ವಾಲಿ ದಾಟಿ ಯಾರ ರೆವಿಗೆ ಬಿದ್ದೀತು ಈ ಆಕ್ರಂದನ ? ನನ್ನ ತಂಗಿ ನುಗ್ಗಿದವಳೆ ಕೂಗಿದ್ದಂತೆ ಹೆಸರ್ದಿಡಿದು. ಓಡಿಬಂದು ಮುಗೇಬಿದ್ದ ವಂತೆ. ಆಗ್ಗೆ ಆರೇಗೆ ಕಾಲು ಕೈ ಸುಟ್ಟಿದ್ದು. ಕಣ್ಣ ರೆಪ್ಪೆ ಸಹ ಸುಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದವು.

“ಚಿಕ್ಕ ಹೆಂಗಸು. ಬೆಳೆದ ಇಬ್ಬರು ಹುಡುಗರನ್ನ ಹ್ಯಾಗ ಹೊತ್ತಾಳು ? ಒಂದನ್ನೇನೊ ಎತ್ತಿಕೊಂಡ್ಲು; ಸರಗಿನಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿದ್ದು; ಹೊತ್ತು ತರತಿದ್ದಳು. ‘ಅತ್ತೀ ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗ್ತೀಯಾ ? ನಾನಿಲ್ಲೇ ಸಾಯಬೇಕೇ ಸುಟ್ಟು ?’ ಅಂತ ಇನ್ನೊಂದು, ಕಡಿಯೊ ಮುಂದೆ ಕೂಗೂ ಕುರಿಮರಿ ಹಾಂಗ ಕೂಗ್ತು. ‘ಬಂದೇ ತಡೀ !’ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಓಡಿದಳು. ಜನಕ್ಕೆ-ತಾವು ಬದುಕಿದ್ದೇವೋ ? ಇದೇನು ಕನಸೋ ? ಅಥವಾ ಈಶ್ವರ ಲೀಲಾನೋ ! ಅನ್ನೋ ಭ್ರಮೆ ಆಯಿತು ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳ ಸಾಹಸ ನೋಡಿ.

“ಕೂಸ ಇಸಕೊಂಡು ಯಾರೋ. ಅದಿಷ್ಟೆ ಕ್ಷಣ ಅವಳಲ್ಲಿದ್ದದ್ದು. ಮತ್ತೆ ವಾಪಸ್ ನುಗ್ಗಿದ್ದು ! ಓಡಿದ್ದು ಆ ಉರಿಯೋ ಮನೆಯೊಳಗೆ ! ‘ಅತ್ತೀ

ಬಿಡಿಸಬಾರೆ ! ನಾಸಾಯಿತೇನೇ ಅವ್ವಾ !' ಅಂತಿತ್ತು ಆ ಹುಡುಗಿ. ಅದನ್ನು ಹೊತ್ತು ಇನ್ನೇನು ಹೊಸಲು ದಾಟಬೇಕು !—ಬಾಗಿಲು ಚೌಕಟ್ಟು ಸಿಡ್ಡು ಉರಿಬಿತ್ತು. ಅದನ್ನೂ ದಾಟಿದ್ದು. ದಾರಿ ಎಲ್ಲ ಬಂದ್. ಉರಿಯಾಚೆ ಕಣ್ಣ ಕಾಣಿಸದಾದವು. ಮೈ ಬೇಯ್ತಿತ್ತು ಉರಿಯಿಂದ. ತಲೆ ಬವಳಿ ಬಂತು. 'ನಾನಂತೂ ಸತ್ತೆ ! ಕೂಸನಾದ್ರೂ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಪ್ಪ !' ಅಂತ ಕೂಗಿದ್ದು. ಜನ ಇದ್ದ ಬದ್ದದ್ರಲ್ಲೆ ಬಟ್ಟೆ, ಪಂಚೆ, ರುಮಾಲು ಒದ್ದೆ ಮಾಡಿ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಇವಳು ಬಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಈ ಹುಡುಗೀನೂ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳನ್ನೂ ಹೊತ್ತು ತಂದು.

"ಮೈಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು ಬಿಂದುಹೋಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಜನಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡ ಬೇಕು ಅನ್ನದೆ ತಿಳಿದಂತಾಯಿತು. ಯಾರಿಗಂತ ಮಾಡ್ತಾರೆ ? ಎಷ್ಟು ಜನಕ್ಕಿಂತ ಮಾಡ್ತಾರೆ ? ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕೆರೆಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿದರು. ಉರೀ ! ಉರೀ ! ಅಂತಿದ್ದು; ಸ್ವಲ್ಪ ತನುವು ಅದ್ರೂ ಆಗ್ಲಿ ಅಂತ ನೀರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ರು.

"ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವಳ ಜೀವ ಹೋಯಿತು ! ಆ ಮೇಲೆ ಏನದೆ ? ಮುಂದಿನ ಕಥೆ ಇದ್ದದ್ದೆ. ಜನ, ನೆರೆಯೂರು-ಪ್ಯಾಟೆ ಜನ ಬಂತು; ಮುಂದಿಂ ಬೆಲ್ಲ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಊರಿಗೂರೆ ಲಯ ಆಗ್ಲೊಯಿತು ಇದ್ದ ಬದ್ದ ದ್ರವ್ಯ ಸಮೇತ.

"ಈ ಹುಡುಗರ ಗಾಯ-ಬೆಂದಗಾಯ ಆವಾಗ ಆದವು. ಇದಿವುಗೆ, ಪುನರ್ ಜನ್ಮನೆ ನೋಡಿ ! ಅಂತೂ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಿಂದ ಇವು ಬದುಕಿ ದವು. ಇವಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಪ್ರಾಣ ಕೊಟ್ಟಳು !"

ಹೀಗೆ, ಆ ಮನೆಯಾತ, ಈ ಲೋಕೋತ್ತರವಾದ ತ್ಯಾಗದ ಕಥೆಯನ್ನು, ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯ ಅಸಮಮಾನವ ಪ್ರೇಮದ ಕಥೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ. ಎಲ್ಲಿ ಕಾಣೋಣ ಇಂಥ ತ್ಯಾಗವನ್ನು ?

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ ಸಾಹಸ ತ್ಯಾಗಗಳು ಪ್ರತಿಫಲ ಪಡೆ ಯುವುವು; ಲೋಕ ಪ್ರಚಾರ ಹೊಂದಿ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗುವುವು. ಆದರೆ

ಈ ಸಾಹಸಮಯವಾದ ತ್ಯಾಗವು ಲೋಕದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ; ಪ್ರಚಾರ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೇನು? ರುದ್ರನ ಆ ರುದ್ರಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಆತನ ಪ್ರಕಟ ಆಟೋಪವನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಒಬ್ಬ ಸಾಧಾರಣ ಹೆಂಗಸು ನಾರೀ ಜಾತಿಯ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದಳು.

15-11-44

ಹೆಣ್ಣು-ದೇವ್ವ

ಬ್ಯಾಟರಾಯನ ಪುರದಲ್ಲಿ, ಕೋಟಿ ಆಂಜನೇಯನ ಗುಡಿ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಲು ದಿವಸದಿಂದ ಇದ್ದ ಫಾರೆಷ್ಟರು. ಅವನ ಹೆಸರು ಪಡುವಲಗಿರಾಯ. (ಪಡುವಲಗಿರಾವ್ ಎಸ್‌ಕ್ವೈರ್ ಎಂದು ಬರೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ)

ಅಡವಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ; ಮರ ಕಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಮರ ಸಾಗಿಸ್ತಾ ಇದ್ದ ಡಿಪೋಕ್ಕೊ? ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಗೊ? ಗಿಡ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದಿದ್ದ. ಮೇಲಿನವರಾಯ ಬಂದ್ರೆ ವಾಂಗಿಭಾತ್ ತಿನ್ನಿಸಿ, ಕರಿಶ್ಯವಿಗೆ ಪಾಯಸ ಹಾಕಿ, ಮೊಸರು ಅನ್ನದಲ್ಲಿ ಕೈಕೆಸರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಬಂದಣ್ಣ-ಹೋಗಣ್ಣ. ಇವನು ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದಣ್ಣ.

ಇವನಿಗೆ ತಾನು ಸಂಪಾದಿಸಿರೋ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಮುಂದೆ ಅನುಭೋಗಿ ಸಲಿಕ್ಕೆ, ಇವನ ವಂಶ ಬೆಳೆಸಲಿಕ್ಕೆ, ಸತ್ತಾಗ-ಸತ್ತಮೇಲೆ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ನೂಕಲಿಕ್ಕೆ ಪುತ್ರೋದಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಇವನ ಸಹಧರ್ಮಿಯ ಗರ್ಭಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ. ಪಾಪ! ಅವಳು ಮಾಡಬಾರದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಳು; ತಿನ್ನಬಾರದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಂದಳು; ಹೋಗಬಾರದ್ದಿಗೆಲ್ಲ ಹೋದಳು. ಮಕ್ಕಳಾದಾವೆ? ಮಕ್ಕಳ ಫಲ ಸಿಕ್ಕಿತೆ?

ಇವನೇ, ಈ ಬ್ಯಾಟರಾಯನ ಪುರದರಾಯ, ಇವನೇ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವ ಔಷಧ ಒಂದು ತಂದ. ಮರ ಕೊರಿಯೊ ಒಂದು ಹುಳ ಇರ್ದದೆ; ಅದೇ ಬೆಳ್ಳಗೆ ದಪ್ಪನಾಗಿ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಹತ್ತೊ ಹುಳದಂತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ರಸ ಬಾಳೆ ಹಣ್ಣಿನೊಳಕ್ಕೆ ಅದನ್ನಿಟ್ಟು ಇವಳಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸಲು ಏನೇನೋ ಮಾಡಿದೆ.

ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಘನಪಂಡಿತ ಬಂದು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದ. ಧನ್ವಂತರ ಎಲ್ಲೊ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಈತನಮನೇಲೆ ಚಾವೆ ಹಾಸಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದನಂತೆ. ಅಂಥ “ವೈದ್ಯೋ ನಾರಾಯಣೋ ಹರಿಃ” ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ, ಗರ್ಭೋತ್ಪಾದನ ಮಾಡುವ ಸುಲಭೋಪಾಯದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಡದೆ ಹೇಗಾದೀತು ? ಇವಳು ಚಿಣ್ಣಾಟದ ಹೆಣ್ಣು-“ರಸಬಾಳೆ ಸಾತಂತೇನೀ; ಉಳಿದದ್ದು ನೀವು ತಿನ್ನಿ” ಎಂದಳು. ಇಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಸಮನಾಗಿ ಆ ಉತ್ಪಾದನಾಶಕ್ತಿ ಬೆಳೆಯಲಿ ಎಂದು.

ದೋಸಿ, ಮೂಡಲಗಿರಿ-ಅಲ್ಲ ಪಡುವಲಗಿರಿ ಸುಮ್ಮನಾದ. ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಗೊಡ್ಡ ! ಹಾಳು ದೈವ ! ಮದುವೆಗೆ ಮುನ್ನ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದರೆ ಪರಮ ಸುಖ ಆಗೋದು !

“ನಮ್ಮ ರಾಯರ ಜನದಾಗ ಏನು ತಡ, ಯಾತಕ್ಕ ತಡ, ಯಾವುದಕ್ಕೆ ತಡ ಅಂಬೋದು ಆದೀತು ? ಕೇಳ್ರೆ ! ಒಂದ್ ದಿವಸ, ಒಂದೇ ದಿವಸ, ಎಡಗೈಲಿ ಚಿಟಕಿ ಹೊಡೆದ್ದಾಂಗ ಎಡ್ಗೆ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆದು ಹೋತ್ತಿ. ತಂದ್ರೀ, ಮನೇ ತುಂಬಿಸಿದ್ರೀ ರಾಯರು ಎಡ್ಗೆ ಟುಕುಂಬ !” ಎಂದು ಒಂದುದಿನ ಹೇಳಿ ಕೊಂಡ ಅವನ ರೈತ ಗಿಡ್ಯಾ.

ದೊಡ್ಡವಳು ಸಾವಿತ್ರಿ; ಕಿರಿಯವಳು ಭಾಗೀರತಿ. ಅಮ್ಮ ಅಥವಾ ಬಾಯಿ ಎಂತ ನಿಮಗೆ ಇಷ್ಟ ಬಂದದ್ದಾಗಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ.

“ಇಬ್ಬರೆಂದಿರ ಆಟ..... ಇರಳು ತಗಣೆಯ ಕಾಟ, ಕಬ್ಬಕ್ಕೆ ಕಾಟ” ಎಂದು ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನ ಕಾಟ ನಿಮಗೆ ನೆನಪಿರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕು. ಎರಡು ದೋಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟು ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಸಾಗಿದರೆ ಹಾಂಗಿದ್ದೀತು ! ಹಾಂಗಿತ್ತು ಇವನ ಸಂಸಾರ.

ಆಗಾಗ ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆ, ಹಿರಿಯಳಿಗೆ ಇಷ್ಟರಸ (ಹಿಸ್ತೀರಿಯ) ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮೊದಲಿನ ಲೀಲಾ ಈಗ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ; ಸಂತತಿ ಇದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ಕಾವಲಿದ್ದಾಳೊ ಏನೋ ?

ಈ ಇಷ್ಟರಸ ಅಂಟುರೋಗವೆ? ಏನೋ? ಡಾಕ್ಟರು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಇಬ್ಬರು ಗೃಹಿಣಿಯರಿಗೂ ಒಂದೇ ಸಮ ಬಾಧಿಸತೊಡಗಿತು.

ಮಾಟ ಮಂತ್ರ ಎಲ್ಲ ಮಾಡಿದ ರಾಯ. ಆದ್ರೆ ಗಂಟು ಹಾಕುವುದು ಮೊದಲನೆ ಮಾಟ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವ ಅಲೀಬೇಕು ಕಾನು, ಅಡವಿ, ಡಿವೋ, ಗಡಿ ಆಚೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ.

ಈ ಇಬ್ಬರ ಕಷ್ಟ ರಸವನ್ನೂ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವವರಾರು? ಏನೋ ಯಥಾ ಶಕ್ತಿ, ತಾನು ಬಂದಾಗ ತನ್ನ ಸೇವೆ ನಡೆಸಿ ಉಪಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ.. ಅದರಲ್ಲೂ ಮತ್ತೆ ಜೋಯಿಸ ಯಾವನೋ ಇವನ ಕೈ ನೋಡಿ, “ಮೂರು ಜನ ಹೆಂಡ್ರು ನಿಮಗೆ!” ಎಂದಿದ್ದ.

ತನಗೆ ಬಾಳ ತೃಪ್ತಿ ಅಂತ ಅನಿಸಿದಾಗ ಈ ಮಾತು ಹೇಳಿ, “ಸಂಪತ್ತು ನನ್ನ ಮಡದೀನೆ! ಅಂದ್ರೆ, ಅಲ್ಲಿಗೆ, ಅವ ಹೇಳಿದ ಲೆಕ್ಕ ಸರಿಹೋತಿಲ್ಲೋ?” ಎಂದಿದ್ದ. ಇವನ ಕೈಕೆಳಗಿನವು ನಗ್ನವು. “ಶ್ಯಾಣ್ಯಾರು ನಮ್ಮ ಧಣೀರು. ಹ್ಯಾಂಗ ಮಾತು ಹೊಂದಸ್ತಾರ ನೋಡ್ರಿ!” ಎಂದು ಕಪಿಮೂತಿ ಮಾಡಿದ್ದವು.

ಒಬ್ಬಳ ಮೇಲೊಬ್ಬಳಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಉರಿ. ಗಂಡನ ಜೊತೆಗೆ ಇವಳಿದ್ದರೆ ಅವಳಿಗೆ, ಅವಳಿದ್ದರೆ ಇವಳಿಗೆ ದೆವ್ವದ ಕಾಟ ಜೋರು.

ಜೋಯಿಸನನ್ನ ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದ. “ಅದು ಹೀಂಗ ನಿನ ನಡೆದು, ಒಂದು ದಿನ ನೆಟ್ಟಗಾಗ್ತದೆ” ಎಂದ ಜೋಯಿಸ.

ಊರು ಡಾಕ್ಟರು ಘಾಟಿ. “ಬೆಪ್ಪ ಈ ಪಡುವಲಗಿರಿ! ಯಾತಕ್ಕೆ ಹೆಂಗಸರನ್ನ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡನೋ?” ಎಂದು ಊರಾಗೆಲ್ಲ ಡಂಗುರ ಸಾರ್ತಿದ್ದ ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ ಇವನ ಸಂಸಾರದ ಸ್ಥಿತಿ?

ಒಂದು ದಿನ ಮುಟ ಮುಟ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ; ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರೆ ಚಟಿ ಪಟನೆ ಸಿಡಿದು ಹೋಗಬೇಕು ಹುರುಳಿ ಕಾಳು ಆ ಬಿಸಲಿನ ರುಳಕ್ಕ.

ಆ ದೆವ್ವಗಳಿಗೆ ಹೊತ್ತಿ ? ಗೊತ್ತಿ ? ಯಾವಾಗ ಹಿಡೀಬೇಕು ? ಯಾವಾಗ ಖಡಬೇಕು ? ಅನ್ನೋದು. ಆ ಉರಿ ಉರಿ ರಣಬಿಸಲಾಗ ಹಿಡಿದವು ಈ ಎರಡು ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು.

ಎರಡು ದಿನದ ಹಿಂದೆ ಬಂದಾಗ ರಾಯ, ಕಿರಿಯವಳು ಭಾಗೀರಥಿ ಮ್ಯಾಲ ಬಾಳ ಪ್ರೇಮ ತೋರಿಸಿದ್ದ. ಶಿವಮೊಗ್ಗದಿಂದ ತಂದ ಕೆಂಪಿನ ಜಡೀ ಹೂವು ಕೊಟ್ಟ. ಇದೆಲ್ಲ ದೊಡ್ಡವಳ ಕಣ್ಣುಮುಂದೆ ನಡೀತು. ಕಿರೀ ಹೆಂಡ್ತೀದೂ ಮೂಗು ಮಕ ನ್ಯಾರಾಗಿತ್ತು. ಬಣ್ಣಾನೂ ಕೆಂಪೇ. ಇದು ದೊಡ್ಡದು ಬಡಕಲು. ಒಣಗಿಕೊಂಡಿತ್ತು-ಗೊಡ್ಡಿ ಆ ಕಳದ್ವಾಂಗ. ಕಿರೀ ಹೆಂಡ್ತಿ ಚೆಂದಾನೂ ಸೈ, ವಯಸ್ಸೂ ಸೈ, ಎಲ್ಲಾ ಬರೋಬರಿ. ಅಂದಮ್ಯಾಲೆ ರಾಯನ ಪ್ರೇಮ ಅಗ್ಗೀ ಅಗಲಿಕೈ ಸೈ.

ಭಾಗೀರಥಿ ಕನಡಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೆರಳು ಹಾಕ್ಕೋತ ಕೂತಿದ್ದು; ಶ್ಯಾವಂತ್ರಿ ಹೂವ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟಿದ್ದು. ಹೊಸಾ ಜಡಿಬಿಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರದಾಗ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕೋ ಹಾಗ ಇತ್ತು. ತನ್ನ ಚೆಲುವು ಕನಡಿ ಮುಂದೆ ತೋರಿಸಿಕೋತ, ಸಣ್ಣ ರಾಗದಾಗ ಹಾಡಿಕೋತ, ತನ್ನ ತಾನೇ ನೋಡಿ ಮೆಚ್ಚಿಕೋತ, ಎದಿ ಮೈ ಭುಜ ಹೊರಳಿಸಿ ನೋಡಿಕೋತ ಒನವು ಮಾಡ್ತಿದ್ದ.

ಸ್ಯಾವಂತ್ರಿ (ಸಾವಿತ್ರಿ) ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡೋತನಕ ನೋಡಿದ್ರೂ ಅವಳಿಂದ ಸಹಿಸೋಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ತೆಲಿಕೂವ್ಲ ಬಾಚಣಿಗೆಯಿಂದ ಒತ್ತಿ ಹೆಕ್ಕೀ ಹೆಕ್ಕೀ ಉದುರಿ ಹೋಗ್ಯವೆ. ಬೈತೆಲಿ ಸುತ್ತ ಕೂವ್ಲ ಬಿನ್ನ ನುಣ್ಣುಗ ಹೊಳೇತದ ನೆತ್ತಿ. ಹಿಂದಗಡೆ ಜಡಿ ನಾಯಿಮರಿ ಬಾಲವ್ವಾಂಗ ಆಗಿವೆ. ಅವಳು ಹ್ಯಾಂಗ ಕನಡಿ ನೋಡಕೋತ, ಸಣ್ಣದನೀಲೆ ಹಾಡಕೋತ ಒನವು ಮಾಡ್ಯಳು? ಅವಳು ಯಾವ ತುರುಬಿಗೆ ಶ್ಯಾವಂತ್ರಿಗೆ ಹೂವು ಮುಡದಾಳು?

ಬಹಳ ದಿನಸದಿಂದ ಎದಿಕೊರೆದ ಉರಿ ಒಮ್ಮಗೆ ಭಗ್ ಎಂತ ಎದ್ದಿತು.

“ಅಹ! ಕುಣಿತಾನರ ಮಾಡೆ ಗೆಜ್ಜ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು. ಸೂಳೆ ಆಗೋದು ಒಂದು ಬಾರಿ ಅದೆ.”

“ಯಾಕೆ? ಈಗ ನೀನು ಸೂಳೆ ಆಗಿಲ್ಲೇನು? ನಿಂದು ಗಬ್ಬು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳೀಲಿಲ್ಲ ಅಂತಿಯೇನು?”

“ರಂಡೆ! ನನ್ನ ಸೂಳೆ ಅಂತಿಯೇನು?”

“ನೀನೇ ರಂಡೆ! ನಾನಾನ್ಯಾಕೆ ರಂಡೆ ಆದೇನು?”

ಸುರು ಆತು, ಆತು! ಆತು! ಆತು! ಹ್ಯಾಂಗ ಆತು ಅಂದ್ರೆ, ಊರಹೊರಗಿನ ಕೇರಿ ಒಳಗ ನಡಿಯೊ ಹೆಂಗಸರ ರೈಗಳಕ್ಕೂ ಇದಕ್ಕೂ ಏನೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲಿದ್ದಾಂಗ ನಡೀತು. ಒಬ್ಬಳು ಕೂದಲು ಕಿತ್ತಳು; ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಗುದ್ದಿದಳು. ಇವಳು ಕಚ್ಚಿದಳು, ಅವಳು ಕುತ್ತಿಗೆ ಹಿಚಕಿದಳು. ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ರೋಷ ಏರಿತು. ಉಕ್ಕೂ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಂಗ ಏರಿತು.

ಚಿಕ್ಕವಳು ಒಲೆ ಕಟ್ಟಿ ತಂದು ಹಿರೇವಳಿಗೆ ಬೀಸಿದಳು. ಸಾವಿತ್ರಿ ಅದನ್ನು ತಡೀಲಾರದೆ ಕೈ ಒಡ್ಡಿದಳು. ಕೈ ಮಾರಿ ಎರಡಕ್ಕೂ ಬಿತ್ತು ಭಾರಿ ಏಟು. ರಕ್ತ ತಪತಪ ಹನಿರಿತು. ಏಟಿನ ನೋವಿಗೆ ನರಳಿ, ಕೂಸಿದು ಬಿದ್ದು; ನೋವಿನಿಂದ ಗೊಳಗೊ ಅಂದ್ಲು. ನೋಡಿ, ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಹಿಡೀತು ಅವಳನ್ನ ಅವಳ ಮಾಮಾಲಿ ದೆವ್ವ! ಕಿರೇವಳಿಗೆ ಮೊದಲೆ ಹಿಡಿದಿತ್ತು ಅವಳ ದಿನಚರಿ ದೆವ್ವ!

ನಡೀತ್ರಿ ಹೋರಾಟ. ಆ ಮೇಲೆ ಇಬ್ಬರೂ ಹೋರಿ ಸುಸ್ತಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಮ್ಮನಾದರು. ಸುಮ್ಮನಾದರು ಮಾತ್ರ; ಆದರೆ ಒಳಗಿನ ದೆವ್ವ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಕಣಕದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಹೇಗಿದ್ದಾವು?

ಸಾವಿತ್ರಿ ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲು ಚಿಲಕ-ಅಗಳ ಎಲ್ಲ ಹಾಕಿ ಬಂದ್ ಮಾಡಿ ಬಂದ್ಲು. ನಡುಮನಿ ಮೂಲೆ ಹತ್ತರ ಚಿಮಣಿ ಎಣ್ಣೆ ಡಬ್ಬ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ರಾಯ. ಹೋದ್ಲು, ಹೋಗಿ ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆ ಬಗ್ಗಿಸಿದ್ದು ತನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ. ಸೆರಗು ತೋಯಿಸಿಕೊಂಡ್ಲು. ಅಡಿಗೆ ಮನಿ ಒಲಿ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಕಟ್ಟಿಗೆ ತುಂಡಿಗೆ ಬಟ್ಟೆ ಸುತ್ತಿದ್ದು. ಬಟ್ಟೆಗೆ ಚಿಮಣಿ ಎಣ್ಣೆ ಹೊಯ್ದು. ಅದಕ್ಕೆ

ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿಸಿದ್ದು. ಉರಿಯೊ ಕೊಳ್ಳಿ ಒಂದು ಕೈಯೊಳಗೆ, ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಚೆಮಣಿ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿದ ಡಬರಿ ಒಂದು. ತಲೆ ಕೆಂದದೆ; ಜಡಿ ಬಿಚ್ಚದೆ; ಮುಖದಿಂದ ರಕ್ತ ಸೋರತದೆ. ಕರಾಳ ಆಕಾರ ಆಯಿತು ರಾಕ್ಷಸೀದು. ಒಂದು ನಿಂತಳು, ಭಾಗೀರಥಿ ಮುಂದೆ. “ಎನೇ ರಂಡೆ!” ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಅರಚಿದ್ದು ಸಾವಿತ್ರಿ. ಓಡಿಹೋಗಿ ಅವಳ ಮೇಲೆ-ತನ್ನ ಸವತಿ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು. ಅವಳು ವಯಸ್ಸಿನೊಳಗ ಚಿಕ್ಕವಳು, ತ್ರಾಣ ಇತ್ತು. ಬಲವಾಗಿ ನೂಕಿದ್ದು. ಇವಳು ಬಿದ್ದಳು ಉರಿ ಕೊಳ್ಳಿ ಸಮೇತ.

ಎದ್ದಳು; ಅವಳು ಗಚ್ಚಿದಳು. ಭಯಂಕರ ಡಾರಿನಿ-ಹೆಣ ತಿನ್ನುವ ಡಾರಿನಿಯಂತಾದಳು. ವಿಕಟವಾಗಿ-ಕಠೋರವಾಗಿ ನಕ್ಕಳು. ತನ್ನ ಸೀರೆಗೆ ತಾನೆ ಉರಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು. ಹಲ್ಲು ಕಟಕಟ ಕಡಿದು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕೂಗಿ ಉರಿ ಸಮೇತ ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಿ, ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆ ಸವತಿ ಮೇಲೆ ಉಗ್ಗಿ ಅವಳ ಕಡೆ ಹಾರಿ ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಡಿದಳು. ತನ್ನ ದೇಹದ ಉರಿ ಸಾಲದೆ ತನ್ನ ಕೊಳ್ಳಿ ಯಿಂದಲೂ ಅವಳಿಗೆ ಉರಿ ಇಟ್ಟಳು.

“ಅಯ್ಯೋ? ಸತ್ತೆ! ಸತ್ತೆ! ಬಡಿಸಬರಿ!”

ಬರೀ ಕೂಗು. ಭಗ್ಗನೆ ಉರಿ ಎದ್ದಿತು. ಎರಡೂ ಉರಿಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು ಸೇರಲಾರದೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡೋಹಾಗಿತ್ತು. ಕೊಳ್ಳಿ ದೆವ್ವಗಳು ರಣಕೇಳಿಯಿಂದ ಕುಣಿಯೋಹಾಗಿತ್ತು. ಕೋಣೆ ತುಂಬ ಸುತ್ತಿದ್ದು. ಗಿಮಿ ಗಿಮಿ ತಿರುಗಿದ್ದು. ಏನು ಭಯಂಕರ ದೃಶ್ಯ! ಉರಿ ಹತ್ತಿ ಮೃತ್ಯು ಸುಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆ ಪೈಶಾಚಿಕ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಹಿಂಸಾ, ಸೇಡು, ಅದೂ ಉರಿತಲೇ ಇತ್ತು. ಅದೇ ಆ ಹಿಂಸಾ-ಸೇಡಿನ ಉರಿ ಈ ಎರಡು ದೇಹದ ಉರಿಗಳನ್ನೂ, ಈ ರಾಕ್ಷಸಿಯರ ಮೈ ಉರಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಸಿ ಸುತ್ತಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿತು.

ವಿಕಾರ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕೂಗು. ಮನುಷ್ಯನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಇದರೈಂತ ಘೋರ ದೃಶ್ಯ ಬೀಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ!

ಈ ಹೆಣಯಜ್ಞ ನಡೆಯುವಾಗ ಹೊರಗಡೆ ಜನಕ್ಕೆ ಮೊದಮೊದಲು.

ಕೇಳಿಸಿದ್ದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಡಬ್ಬ ಬೀಳಿಸಿದ ಶಬ್ದ, ವಾತ್ರೆ ಕುಟ್ಟಿದ ಶಬ್ದ, ಚೀರಾಡಿದ ಶಬ್ದ. ಆದರೆ ಯಾರು ಬರತ್ತಾರೆ ಆ ಬಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಈ ದೇವ್ವದ ಜಗಳ ಬಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ?

ಒಳಗಡೆ ಅಗಳ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾವೆ; ನೆಡಸಿದ್ದಾವೆ ರಣಯಜ್ಞ ಈ ಹೆಣ್ಣು ದೇವ್ವಗಳು ಸೇರಿ. ಗಿರಿಯ ಅಡವಿ ಕಾಯತಿದ್ದಾನೆ.

ಚಿಟ್ಟನೆ ಚೀರಿದ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿಸಿತು. ಮೊದಲು ನಿಂತು ನೋಡಿದ್ದ ಮೋಕಿ ಜನ ಈ ದೇವ್ವ ಹತ್ತಿದವರನ್ನು ಈಗ ನೋಡ್ಯಾರೆ? ಆದರೆ ಆ ಜನ ಈ ಗಲಾಟೆ ಕೇಳಿ ಎದರು ಮನೆಗಳ ಜಗಲಿ ಮ್ಯಾಲೆ ಬಂದು ಕೂತಿದ್ದು. ಕೇಳುತ್ತಾರೆ ಒಳಗ ನಡೆಯೋ ಈ ದೇವ್ವಗಳ ಯುದ್ಧ.

ಒಂದೇ ಸಾರಿಗೆ ಮನೆ ಹಂಚಿನ ಸಂದಿನಿಂದ ಭಗ್ಗನೆ ಹೊಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಕೂತ ಜನಕ್ಕೆ ಉಸಿರೇ ಕಟ್ಟಿಹೋಯಿತು.

ಮಗ್ಗುಲ ಮನೆ ಸೀತಮ್ಮ, “ಎನದು?” ಅಂತ ರಿಟಿಕೆ ಒಳಗ ನೋಡಿದವಳೆ ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿ, ಮೂರ್ಛೆ ಬಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಮಕ್ಕಳು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಓಡಿದರು ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ಕರೆಯಲು.

ಜನಾ ನೋಡ್ತಲೇ ಅದೆ. ಮನೆ ಹಂಚಿನ ಸಂದಿಯಿಂದ ಹೊಗೆ, ನಂತರ ಕೆಟ್ಟ ವಾಸನೆ-ಹೆಣ ಸುಟ್ಟ ವಾಸನೆ.

ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಊರ ಜನ ಬಂದು, ಪ್ರೋಲೀಸರು-ಕಂಚಾಯಿತ ದಾರರೂ ಸೇರಿ, ಬಾಲು ಒಡೆದು ಒಳಗೆ ನೋಡಿದ್ದೆ-ಎನದೆ ಅಲ್ಲಿ? ಬೂದಿ, ಎಲಬು, ಒಂದೆರಡು ಬೆಂದ ಕೈಕಾಲು ತುಂಡು, ಸುಟ್ಟ ಸೀರೆ ಚೂರು. ಸಾವಿತ್ರಿ-ಭಾಗೀರತೀರನ್ನು ದೇವ್ವ ಬೆಂಕಿ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡು ಹೋದವಂತೆ-ಜನ ಹೇಳಿಕೊಂಡ ಕಥೆ.

ಆದ್ರೆ, ಸೀತಮ್ಮ ಕಂಡ ಕಥೆ ಬೇರೆ. ಹಿರಿಯವಳು ಚಿಮಣಿ ಎಣ್ಣೆ ಸುರಿದು ಮೈಗೆ ಉರಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಚಿಕ್ಕವಳನ್ನು ಹಿಡೀತಿದ್ದಳಂತೆ. ಅವಳು

ಚೀರಾಡಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಷ್ಟೋ ಮಾಡಿದ್ರೂ ಆಗ್ಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಉರಿಹತ್ತಿ, ಬೆಂದುಹೋದರಂತೆ.

ಮುಂದೆ ಆಗೋದು ಅಷ್ಟೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ-ರಾಯನ ಗಂಟು. ಆದರೆ ರಾಯ ಮತ್ತೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಣ್ಣು ತಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ರೈತ ಗಿಡ್ಡಾ ಹೇಳ್ತಾನೆ—“ರಾಯರ ಜನದಾಗ ಹೆಣ್ಣು ಅಗ್ಗ” ಅಂತಾ.

ಆ ಹೆಣ್ಣು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಾಗಲ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂದ್ರತಾಳಿ ಬೀದೀಲಿ ಬರೋರನ್ನ ಹೋಗೋರನ್ನ ನೋಡುತ್ತ. ಒಳಗಿದ್ದರೆ ದೆವ್ವದ-ತನ್ನ ಸವತೀರ ದೆವ್ವದ ಭಯವಂತೆ. ಅವು ಹೆದರಿಸುತ್ತವಂತೆ.

ಇಂದುವನ್ನು ನೆನೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ

ಮಧ್ಯಪ್ರಾಚ್ಯದ ಕ್ಯಾಷುಯಾಲಿಟೆ ಕ್ಲೈಯರಿಂಗ್ ಕ್ಯಾಂಪ್-ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗಾಯಗೊಂಡವರ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಆದಿನಾರಾಯಣ-ಮೈಸೂರಿನವ-ಗಾಯಾಳು-ಮಲಗಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟ.

ಗಡಿಯಾರದ ಕಟ್ ಕಟ್ ಶಬ್ದವೂ ಎಂಬಂತೆ ಕಟ್ ಕಟ್ ಎಂದು ನೆಲದಮೇಲೆ ಶಬ್ದವಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ತ್ರೀದಳದ ನರ್ಸ್ ಒಬ್ಬಳು ಗಾಯಾಳುಗಳ ವಾರ್ಡಿನ ಮಧ್ಯೆ ಓಡಾಡುವ ಶಬ್ದ. ದೂರದಿಂದ ಧಡ್! ಧಡ್! ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಸ್ವೇಣವಾಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬೆಚ್ಚುವರೇ!

ಮಲಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ; ಕಳವಳಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ದೇಹ ಸೋತಿದ್ದರೂ, ಬಾಧೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ನಿದ್ರೆ ಬಾರದು. ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯೂ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದವನಿಗೆ ಈಗ ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯೂ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುವುದಕ್ಕಾದೀತೆ? ನಿದ್ರೆ ಬಂದೀತೆ ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ?

ನರ್ಸ್ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಳು “ಆ ಶಬ್ದವೇನು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಹೇಳಳು; ಇವನೀಗ ಗಾಯಾಳು, ಅಲ್ಲದೆ ಶಿಪಾಯಿ. ಅದು ಮಿಲಿಟರಿ ವಿಚಾರ-ಹೇಳಬಹುದೋ? ಇಲ್ಲವೋ? ಇವನು ಬಹಳ ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿದ. ಏನೋ ಎಡಬಲಕ್ಕೆ ನೋಡಿ, ಕೆಳಗೆ ಬಗ್ಗಿ, ಇವನ ಗಾಯದ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸರಿಮಾಡುವವಳಂತೆ ತೋರಿಸುತ್ತ “ಅದು ಎಲ್ ಆಲಮೀನ್ ರಣರಂಗ!” ಇವನ ಮೈ ನಡುಗಿತು-“ಅದು ಇಲ್ಲಿಗೆಷ್ಟು ದೂರ?”

“ನಲವತ್ತೈದು ಮೈಲಿ ದೂರ!”

“ನಾವಿರುವುದು ಎಲ್ಲಿ?”

“ಇದು ಅ-ಲೆ-ಗ್ನಾ-ಂ-ದ್ರಿ-ಯ !”

ಶಿಪಾಯಿ ಈ ಭಯಂಕರ ವಾತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ನಡುಗಿ ಬಿಟ್ಟನು.

ಆಕೆ ಹತ್ತಿರದ ಶೀಶೆಯಿಂದ ಸಕ್ಕರೆ ನೀರು ಕುಡಿಸಿದಳು.

“ಹೇಗಿಬೆ ರಣರಂಗದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ? ಯುದ್ಧ ವ್ಯೂಹ ಸ್ಥಿರವಾಗಿದೆಯೋ?”

“ಸೇನಾಪತಿ ವಜಾ ಆದ. ಮಧ್ಯ-ಪ್ರಾಚ್ಯದ ಮಹಾಸೇನಾನಿ ಸರ್.... ಅವರೇ ಸ್ವಯಂ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಗೆ ಬಂದು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ.”
“ಹೇಗಿದೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ?” ಪುನಃ ಅದೇ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಇವಳ ಉತ್ತರ: “ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು? ಏನೇನೋ ಸಮಾಚಾರ.”

“ಏನು ಸಮಾಚಾರ?”

“ನೀನೂ ಶಿಪಾಯಿ; ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಬಹುದೆ?”

ಶಿಪಾಯಿ ನಾಲಗೆ ಕಚ್ಚಿದನು.

ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸಲಿಗೆ ಬೆಳೆಯಿತು. ಬೆಳೆಯಬೇಕಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಲೂಸಿ ಇವನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೂಡಿಸುವಳು; ಸೊಂಟವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಇವನನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡೆಸುವಳು. ಇವನ ಮಂಚಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತು ಇವನಿಗೆ ಓದುವಳು, ನಗುಮುಖದಿಂದ ಮಾತನಾಡುವಳು.

ಅವಳ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವರ್ಣ, ದುಂಡುಮುಖ-ಅದಕ್ಕಾಗಿದ್ದ ರೂಪವಿನ್ಯಾಸ, ಕತ್ತಿನ ಕೆಳಗಡೆ ಕೊಂಚ ಕಾಣುವ ಬಿಳಿ ಎದೆ, ಅವಳ ಮಾತು, ನಗೆ, ನಯ, ಆ ಬಿಳಿಲುಡಿಗೆ - ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ಆ ಮರಳು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ, ಆ ಧೂಳಿ ಧೂಸರದಲ್ಲಿ, ಆ ಹಸಿವು ಕೊಳೆಯ ಮಧ್ಯೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಇವಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೆನೆ? ಎಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ.

ಇವನಿಗೆ ಹಲ್ಲುಜ್ಜುವಾಗ ಅವಳು ನೀರು ಕೊಡುವಳು. ಹಲ್ಲುಜ್ಜುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆಕೆ ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿಯೇ “ಹಲ್ಲುಜ್ಜು ಕೊ” ಎನ್ನುವಳು.

ಲಜ್ಜೆಗೊಂಡು ಹಲ್ಲುಜ್ಜುವನು.

ರಣರಂಗದಿಂದ ಸುದ್ದಿ ಬಂದಿತು. ಉತ್ಸಾಹ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ! ಶತ್ರು-ರಾಮಲಾ ಹಿಂದಕ್ಕೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಸರ್ ಆಕೆನ್‌ಲೆಕ್ ರಣರಂಗವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದ.

ಜರ್ಮನರು ‘ಈಜಿಪ್ಟನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿ ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡ್ರಿಯವನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡುತ್ತೀವೆ’ ಎಂದಿದ್ದರು. ಭಯ ನಿವಾರಣೆಯಾಯಿತು. ಈಜಿಪ್ಟ್ ಉಳಿಯಿತು.

ಒಂದು ದಿನ ಲೂಸಿ ಕೇಳಿದಳು ಆದಿನಾರಾಯಣನನ್ನು-

“ನೀನೆಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೆ?”

“ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನದಿಂದ!”

“ಅದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು-ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಾಂತ?”

“ನೀನು ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನ ನೋಡಿದ್ದೀಯ?”

“ನಾನು ಬಲ್ಲೆ! ನಾನಲ್ಲಿ ಇದ್ದೆ-ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಜೊತೆಗೆ.”

“ಎಲ್ಲಿ?”

“ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ!”

“ನಾನೂ ಅಲ್ಲಿಯವನೆ! ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯೆಲ್ಲಿ?”

“ಅವರು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾದಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ”.

ಆದಿ, “ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ನಮ್ಮೂರ ಹುಡುಗ!” ಎಂದ.

“ಒಂದು ವಿಧದಿಂದ ಹಾಗೆಯೇ ಸರಿ” ಎಂದಳೀಕೆ. ಆ ದೂರದ ಚೆಲುವಿನ ಊರನ್ನು ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ನೆನೆಯಿತು. ನೆನೆದ ಮನಸ್ಸು ಹರ್ಷಗೊಂಡಿತು. “ಗುಡ್ ಓಲ್ಡ್ ಬ್ಯಾಂಗಲೂರ್!” ಎಂದು ಉದ್ಗಾರ ಎತ್ತಿದಳು.

ಇಬ್ಬರೂ ಆ ಊರಿನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ರಿಚ್‌ಮಂಡ್‌ಟೌನ್, ಫ್ರೇಸರ್ ಟೌನ್, ಸೆಂಟ್ ಜಾನ್ಸ್‌ಹಿಲ್, ಆ ಬೀದಿಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಪಾರ್ಕ್‌ಗಳು, ಸಿನಿಮಾ ಎಲ್ಲ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದವು. ಒಂದೆರಡು ತಮಿಳು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅಬದ್ಧವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದಳು. ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿ ಮಾತುಗಳನ್ನು ರಾಗವಾಗಿ ಎಳೆದು ಹೇಳಿದಳು.

“ಕನ್ನಡ ಮಾತು ಹೇಳು” ಎಂದ ಆದಿ.

“ಐ.ಡೋಂಟ್ ನೋ ಕ್ಯಾನರೀಸ್.”

(ನನಗೆ ಕ್ಯಾನರೀಸ್ ಬರುವುದಿಲ್ಲ)

“ಇಷ್ಟೇನೆ ನೀನು ಬೆಂಗಳೂರು ನೋಡಿದ್ದು!”

ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನ ಯುದ್ಧದ ಅನುಭವ ಅವಳು ಕೇಳಲು, ಹೇಳಿದ. ತಿಪಾಯಿ ಹಾಗೆ ಹೊರಗೆಡಹಬಾರದು. ಆದರೆ ಇವಳಿಗ ಆಸ್ತಳು, ಇವನ ಸ್ವದೇಶದ ಸ್ವಂತ ಊರಿನ ಹುಡುಗಿ. ಅವಳೇ ಹೇಳಿದ್ದಳು: “ಐ ಆಫ್ರಿಮ್ ಆಲ್‌ಮೋಸ್ಟ್ ಆಫ್ರಿನ್ ಇಂಡಿಯನ್ - ನಾನು ಬಹಳ ವಿಧದಿಂದ ಭಾರತೀಯಳೇ ಆಗಿದ್ದೇನೆ.”

ಇವನು ನಡೆಸಿದ ಕದನ ಟೋಬ್ರಾಕ್ - ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಟೋಬ್ರಾಕ್ ಹತ್ತಿರ. ಆ ಕದನದಲ್ಲಿ ಇವನ ಅಧೀನದ ಪಡೆ - ಕಂಪನಿಯ ಲೈಲ್ಲಾ ಅಳಿದು ಉಳಿದವರು ಸಾಲ್ಕು ಜನ. ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಲು ಆಜ್ಞೆಯಾಗಿತ್ತು. ಹೇಗೋ ಆ ರಣಭಯಂಕರ ರಾಮೆಲ್ಲನ ಹೊಡೆತ ಈಗ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಉಸಿರಾಡಲು ಅನುವಾದರೆ ಸಾಕು, ಮುಂದೆ ನೋಡೋಣ, ಎಂಬುದೇ ಆಗಿನವರಿಗಿದ್ದುದಾದ ರಣ ತಂತ್ರ.

ಟೋಬ್ಬುಕ್ ಹತ್ತಿರ ನಡೆದ ಆ ಒಂದು ದಿನದ ಕದನದಲ್ಲಿ - ಅದರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ - ಮುಂದೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆಲ್ಲರ ವಿವರಣೆ ಬರುವಾಗ ಸುಮಾರು ಒಂದು ನೂರಾ ಐವತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಟ್ಯಾಂಕುಗಳು ನಾಶವಾದವು. ಅದೇ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಸೋಲು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುವಿಕೆಗೆ ಕಾರಣ. ಅಲ್ಲಿಂದ ದೌಡಾಯಿಸಿ ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವನು ಈಜಿಪ್ಟ್ ಗಡಿದಾಟಿ ಎಲ್ ಆಲಮೀನ್ ಹತ್ತಿರ ದಮ್ಮು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿಂತನು ಆ ಜರ್ಮನ್ ಆಫೀಕ ಕೋರ್ ಅಧಿಪತಿ, ಜನರಲ್ ರಾಮೆಲ್.

ನಮ್ಮ ಆದಿನಾರಾಯಣನೂ ಸೋತುದೇ ಅಲ್ಲಿ. ಸಹಸ್ರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸೈನ್ಯವೇ ಸೋತು ಹಿಂಜರಿದೋಡಿದಾಗ, ಒಂದು ಕಂಪೆನಿಯ ನಾಯಕ ಅ ಶತ್ರು ಪೂರವನ್ನು ತಡೆದಾನೆ? ಜನರಲ್ ರಿಟ್ರೇಟ್ ಆರ್ಡರ್ - ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಲು ಹುಕುಂ ಆದಾಗ ಯುದ್ಧ ನಡೆಸುತ್ತ ಸರಿದನು. ಇವನ ಸಂಗಾತಿಗಳು ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗಿ, ಇವನೊಂದಿಗೆ ಮೂರು ಜನರುಳಿದು ಒಂದು ಜೀಪ್ (ಯುದ್ಧದ ಮೋಟಾರ್) ಒಂದರಲ್ಲಿ ಓಡಿದರು. ಓಡುವಾಗ ಮೇಲಿನಿಂದ ಒಂದು ಶತ್ರು ವಿಮಾನ ಬಾಂಬು ಬೀಳಿಸಿತು. ಬಾಂಬು ಸಿಡಿದು ಗಾಡಿಸಿಡಿಯಿತು. ಆಮೇಲಿನ ಕಥೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಅವನು ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಾಗ ಈ ಯುದ್ಧದ ಅಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಮಲಗಿದ್ದ ಗಾಯಾಳುಗಳು ಕಂಡರು. ಮರುಭೂಮಿಯ ಮಧ್ಯೆ ತೋರಿದ ಜಲದಾಣದಂತೆ ಈ ಲೂಸಿ, ಇವರೂರ ಹುಡುಗಿ-ಬಿಳಿ ಮೈಯ ಚೆನ್ನೆ ಇದ್ದಳು.

ಇವನ ಗಾಡಿ ಬಾಂಬಿನ ಸಿಡಿತಕ್ಕೆ ಪಲ್ಟಿ ಹೊಡೆದಾಗ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ವರೆಲ್ಲ ಹಾರಿಬಿದ್ದು ಉರುಳಿದರು. ಇವನಿಗೆ ಬಲಗಡೆಯ ಪಕ್ಕೆಲುಬುಗಳೆರಡು ಮುರಿದಿದ್ದವು. ದೇಹ ಉನವೇ ಆಗಿಹೋಗುವುದೋ ಎನ್ನುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗಾಗಿತ್ತು.

ದೇಹ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ದುರ್ಬಲವಾದ ಮನಸ್ಸು ಯಾತನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಸೋತು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿ ಗಾಯಗೊಂಡು ಜೀವಕ್ಕೆ ಉನ ತಂದುಕೊಂಡವನ ಮನಃಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಿರಬೇಕು ?

ಸ್ವದೇಶ ಬಿಟ್ಟು, ಎಲ್ಲಿಯೂ ವಿಜಾತೀಯವಾದ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕದನ ನಡೆಸಿ, ನರಳುತ್ತ ಬಿದ್ದಿರುವುದು ಯಾರಿಗಾಗಿ? ಯಾವುದಕ್ಕಾಗಿ?

ತನ್ನ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಶಾಖೆಯಲ್ಲಿದ್ದ. ಇರಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಅಲ್ಲೆ. ಪದವಿ, ಸಂಬಳ, ಮಿಲಿಟರಿ ಜಬರದಸ್ತಿ ಇದಕ್ಕೆ ಮೋಹಿತನಾದೆ ನಲ್ಲ! ಎಂಬ ಕಳವಳ.

ಆಗ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನದ ಕಥೆ ಸಮಾಧಾನ ತರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಾರತವ ಗಡಿತನಕ ಜಪಾನರು ನುಗ್ಗಿದರು. ದೇಶವಾದ್ಯಂತ ಗಲಭೆ, ರಾಜಕೀಯ ಗಲಭೆ-ಅಕಾರ್ಯ ಹಿಂಸಾ ಕಾರ್ಯಗಳು-ಸುದ್ದಿ ಕೊಂಚಕೊಂಚ ಹತ್ತಿತ್ತು.

ದಾಸ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿ, ದಾಸ ಜನಾಂಗದವರೂ ಎಂಬ ಅರಿವು ತಿಳಿದಾಗ, ನಾವೇಕೆ ದಾಸರಾಗಿರಬೇಕು ? ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ, ಇನ್ನೂ ದಾಸರಾಗಿಯೇ ಉಳಿದರೆ ಅದರಂತೆ ಕಾಣಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ಎಂತಹ ನೋವು!

ಆದರೆ ಆಡಲುಬಾರದು. ತನ್ನ ವೃತ್ತಿ ಅಂತಹ ಶಂಕೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವಂತಹುದಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಾನು ಮನುಷ್ಯ - ವಿಚಾರಮಾಡಬಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲವೆ?

ಉಸಿಯೊಂದಿಗೆ ಇದೇ ಮಾತು: “ಇದು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಯುದ್ಧ!” ಎನ್ನುವನು. ಅವಳು ಕೆರಳಿ “ಇದು ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ, ಸತ್ಯಕ್ಕೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ, ಡೆಮಾಕ್ರಸಿಗೆ ಯುದ್ಧ!” ಎನ್ನುವಳು ಮೂಗನ್ನು ಅರಳಿಸುತ್ತ. ಲೋಕವನ್ನು ಶತಮಾನ ಪರ್ಯಂತ ಆಳಿದ ಆ ಜಾತಿಯ ಬಿಸಿ ರಕ್ತ ಆ ರೀತಿ ಹೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

“ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ ! ಎಲ್ಲಿದೆ ಆ ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ ? ನಮಗೆ ಇಲ್ಲ. ಅಟ್ಲಾಂಟಿಕ್ ಫೋಷಣೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸದು, ಎಂದು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಧಾನಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ !”

“ ‘ಯುದ್ಧ ಮುಗಿದ ನಂತರ ನಿಮಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ’ ಎಂದು ನಾವು ಹೇಳಿಯೇ ಇದ್ದೇವೆ.”

“ಹಿಂದಿನ ಯುದ್ಧದಲ್ಲೂ ಅದೇ ಮಾತು ಹೇಳಿದ್ದಿರಿ?”

“ನಾನಾಗ ಇರಲಿಲ್ಲ.”

ಇಬ್ಬರೂ ನಕ್ಕರು.

“ನೋಡು, ಲೂಸಿ! ಜರ್ಮನರು ಉಪಟಳ ಮಾಡಿದರೆ ನಮ್ಮನ್ನೇಕೆ ಎಳೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ? ನಮ್ಮ ಸಮ್ಮತಿ ಪಡೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ!”

“ನೀನು ಶಿಸಾಯಿ; ಆ ರೀತಿ ಮಾತನಾಡಬಾರದು?”

“ನಾನೊಬ್ಬ ಕಾನ್‌ಸೆನ್ಸಿಯಸ್ ಅಬ್ಜಕ್ಟರ್-ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಪೂರ್ವಕ ವಿರೋಧಿಸುವವನು, ನಾನೂ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.”

“ನೀನು ಹಾಗೆ ಹೇಳಕೂಡದು. ಇದು ವಿವೇಕವಲ್ಲ.”

“ಇಂತಹ ಸ್ನೇಹದ ಗೆಳತಿ, ಲೂಸಿ, ನನ್ನ ತಲೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.”

ಬಹು ಪ್ರಸನ್ನೆಯಾಗಿ ಆ ಹುಡುಗಿ ನಕ್ಕಳು.

“ನೋಡು ನಮ್ಮ ನಾಯಕರನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.”

“ಹೌದು, ಗ್ಯಾಂಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆಂತೆ.”

“ಗ್ಯಾಂಡಿ ಅಲ್ಲ; ಗಾಂಧೀ!”

“ಗ್ಯಾಂಡೀ”

“ಹಾಗಲ್ಲ! ಗಾ....”

“ಗ್ಯಾ”

“ಛೇ! ನಿನಗೆ ಉಚ್ಚರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ!”

“ಜಿ ಮುಂದೆ ಎ ಏಕೆ ಹಾಕಿದ್ದೀರಿ? ಅದರ ಉಚ್ಚಾರ ಗ್ಯಾ ಆಗುತ್ತದೆ.”

“ಇದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಉಚ್ಚಾರವಲ್ಲ; ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿ ಹೆಸರು.”

“ನನಗೆ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿ ಕಲಿಸು,” ಎಂದಳು ಲೂಸಿ.

“ನೀನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಾ, ನಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿಗಿಂತ ಸುಂದರವಾದ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ನನ್ನ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದ. ಏನೋ ದೂರದಾಶೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆ ಮಾತು ಹೇಳಿದ.

ಏನೋ ಯೋಚಿಸುವವಳಂತೆ, “ನೋಡೋಣ ಯುದ್ಧ ಮುಗಿಯಲಿ” ಎಂದಳು.

“ಹೇಳು! ಇನ್ನೊಂದು ಸಾರಿ ಗಾಂಧಿ, ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ಎನ್ನು!”

“ಗ ಆಂಡಿ, ಮಹಾಟ್ಟಿ ಗ ಆಂಡಿ” ಎಂದಳು.

“ಏನು ನಾಲಗೆಯೋ ಇಂಗ್ಲಿಷರದು! ಉಚ್ಚಾರ ಮಾಡಲು ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ!”

“ನೀನಿವತ್ತು ಬಹಳ ಮಾತನಾಡಿದ್ದೀಯ, ಸುಮ್ಮನೆ ಮಲಗು” ಎಂದು ಗದರಿಕೊಂಡು ಹೋದಳು.

ಏನು ಗ್ರಹಚಾರ ಬಂದಿತೋ ಇವತ್ತಿನ ಮಾತಿನಿಂದ ಎಳೆದುಕೊಂಡ. ತಮ್ಮೂರ ಹುಡುಗಿ-ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಾರಳು, ಎಂದು ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡ.

ಅವಳೆ ಬಂದು ಮಾತನಾಡಿಸಿದಳು ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ.

“ಹಲ್ಲೊ! ಮೈ ಪೇಟ್ರಿಯಟ್!”

ತಾನು ಪೇಟ್ರಿಯಟ್-ದೇಶಭಕ್ತ ಅಲ್ಲ. ಗಾಂಧಿ ಹೇಳಿದ್ದ ಮಾತು, “ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಹಣದಾಸೆಗಾಗಿ ಸೇರಿದರು” ಎಂಬುದು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ.

ಆಕೆ ಮಾತನಾಡಿಸಿ ಉಪಚರಿಸಿ ಹೋದಳು.

ಇವನು ಆಕೆಯನ್ನೇ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ಹೊಳೆಯಿತು. ಯೋಚನೆಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಚ್ಚುತ್ತ ಬಿಚ್ಚುತ್ತ ಬಂದವು. ಈ ವಿದೇಶ-ಆಫ್ರಿಕವನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡ. ಎರಿಟ್ರಿಯ, ಅಬಿಸೀನಿಯಗಳಲ್ಲಿನ ಯುದ್ಧ-ತಮ್ಮವರ ಹೆಣಗಳ ಮೇಲೆ ಟ್ಯಾಂಕುಗಳು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಕಾದಾಟ ನಡೆಸಿದುದು; ದಿನಗಟ್ಟಲೆ ಆಹಾರ ದೊರೆಯದುದು; ಹಬಸಿ ಜನರ ಸಹಕಾರದಿಂದ-ಖರ್ಜೂರ, ಆಡಿನ ಹಾಲು ಅನೇ ಪರಮಾನ್ನವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದುದು; ಆ ಹಬಸಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು, ಅವರ ತಲೆಯ ಹಿಕ್ಕುಗಟ್ಟಿದ ಉಂಗುರು ಕೂದಲು, ಕರಿಬಣ್ಣ ಬತ್ತಲೆ ಎದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಯೋಚನೆ ಈಜಿಪ್ಟ್-ಲಿಬಿಯಗಳಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯಿತು.

ತಾಳೆಮರ, ನೈಲ್ ನದಿ, ದೋಣಿಗಳು, ಊರುಗಳ ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಸಂದಿಗೊಂದಿಗಳು, ಮಸೀತಿಗಳು, ತೆಳುವಾಗಿ ಮೇಲೆದ್ದಿರುವ ಮಿನಾರತುಗಳು, ಆ ಆಫ್ರಿಕ್ ಬೆಂಗಳೂರು-ಬರೀಕಣ್ಣು, ಕಾಡಿಗೆಯಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದ ಬರೀ ಕಣ್ಣು, ಹೊನ್ನಬಣ್ಣದ ಮೂಗು ಇದಿಷ್ಟೆ ದೇಹಭಾಗ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು. ಉಳಿದು ದೆಲ್ಲ ವಸ್ತ್ರಾಚ್ಛಾದಿತ ಪಾದಸಹಿತ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಅಂತಃ ನಾರಿಯೂ ಅಲಿಬಾಬಾನ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳರೊಡೆಯನಿಗೆ ಚೂರಿಯಿಕ್ಕಿದ ಆ ಹುಡುಗಿ-ಅವಳ ಹೆಸರು? ಮಾರ್ಜಿಯ-ಏನೋ? ಅವಳಂತೆ ಕಾಣುವಳು. ಆ ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವರ ಕರೀ ಕಣ್ಣುಗಳ ಆಳವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ರಾಮೆಲ್ಲನಿಗೆ ಏಕೆ, ಅವರಪ್ಪನಿಗೂ ಚೂರಿ ಭಯವಾದೀತು! ಹೀಗೆ ಯೋಚನೆ. ನಂತರ ಮತ್ತೆ ಈ ಲೂಸಿಯ ನೆನಪು. ಲೂಸಿ! ಲೂಸಿ! ಎಂದು ನಾಲವಾರು ಬಾರಿ ಕರೆದುಕೊಂಡ. ಲೂಸಿ! ಎಂದೊಡನೆ ಎದೆ ಪಟ ಪಟನೆ ಬಡಿಯತೊಡಗಿತು. ಲೂಸಿಯ ಕಾಲ ಕಟ್ ಕಟ್ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿ ಬಡಿಯುವುದು. ಯಾವುದೊ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ, “ಇಂಥ ಹೆಣ್ಣು ನನಗಿದ್ದರೆ!” ಎಂದುಕೊಂಡ. ಅವಳ ನೀಲ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಹೃದಯದ ಆಳವೆಲ್ಲ ಮೇಲೆದ್ದು ಕಾಣಿಸಿದ ಆ ನೀಲ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಅಕಳಂಕವಾದ ಬಿಳಿ ಮೈ ಕಾಂತಿ, ಕಪಟವಿಲ್ಲದ ಮಾತು, ನಿರ್ವ್ಯಾಜ ಸ್ನೇಹ, ಮನುತಾಮಯವಾದ ಸೇವಾಬುದ್ಧಿ, ಯುದ್ಧದ ಕಾವಿನಲ್ಲಿ ಪರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೊಂದು ಬೆಂದವನೊಡನೆ ತೋರಿಸಿದ ಆತ್ಮೀಯತೆ, ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ

ತರುವುದು ಇಂತಹ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ?

ಒಂದು ದಿನ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಹೊರ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಗಿಡದ ನೆರಳ ಕೆಳಗೆ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅವಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಿರವಾಗಬಾರದೆ? ಎನ್ನಿಸತೊಡಗಿತು. ಅವಳು ಇವನಿಗೆ ಸೋಪಿನ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಂಜನ್ನೆದ್ದಿ ಮೈ ಒರೆಸುವಾಗ, ಬಟ್ಟೆ ತೊಡಿಸುವಾಗ, ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಹೀಗೆ, ರೋಗಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅನೇಕ ಉಪಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮೈ ಇವನಿಗೆ ಸೋಕುತ್ತಿತ್ತು. ಅನೇಕರಿಗೆ ಅವಳೂ ಅದೇ ರೀತಿ ಉಪಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಇವನಿಗೆ, ಸ್ತ್ರೀಯ ಸ್ನೇಹ ಅನುರಾಗಗಳನ್ನು ಕಾಣದಿದ್ದ ಇವನಿಗೆ, ಅದೇ ಬಹಳ ಕೆರಳಿಸುವುದಾಯಿತು !

ಆ ದಿನ ಸಂಜೆ-ಬಿಸಿಲಿನ ಕಾವಾರುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದ ಆ ಸಂಜೆ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಹಾಗೆ ಕೂತಾಗ ಅನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಅವಳ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು. ಹಸ್ತಿದಂತ ಕೈಂತಲೂ ಬಿಳಿದಾಗಿ ನಯವಾಗಿ ಅದರ ಕಾರಿಣ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ಮೃದುಲ ಮಾಂಸಲವಾಗಿದ್ದ ಆ ಕೈ-ಮುಂಗೈಗಳನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಶಿವಾಯಿತನದ ಒರಟನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಯವಾದ ದನಿಯೊಡನೆ, ತನಗಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ “ಲೂಸಿ! ನನ್ನ ಲೂಸಿ!” (ಕಂಠ ಉಕ್ಕಿ ಬಂದಿತು). “ನನ್ನವಳಾಗು, ನನ್ನ ಮದುವೆಯಾಗು; ಇದು ಮರುಭೂಮಿ-ಆದರೆ ನೀನಿದ್ದೀಯ; ಇದೊಂದು ಸ್ವರ್ಗ; ನೀನೆಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅದೊಂದು ಸ್ವರ್ಗವಾಗುವುದು; ಬಾ ನಮ್ಮ ನಾಡಿಗೆ; ನಮ್ಮ ಸುಂದರ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ, ಬಾ; ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇರಲಾರೆ-ಜೀವ ಹರಿದು ಹೋಗುವುದು....” ಏನೇನೋ ಗಳಹಿದನು.

ಕಾಲುಂಗರ ಕೊಳ್ಳ ಹೋದವನು ರತ್ನ ಹಾರವನ್ನು ನೋಡಿ, ತನ್ನ ದುಡ್ಡಿಗೆ ಅದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀಯೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಹಾಗಿತ್ತು. ಲೂಸಿ ಹೇಳಿದಳು-ಶಾಂತಳಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದಳು, “ಲೆಫ್ಟಿನೆಂಟ್ ಆದಿನಾರಾಯಣ್, ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡವರು ಅನೇಕರು, ನೀನು ಕೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ-ಮದುವೆಯಾಗು” ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾನಷ್ಟೂ ಜನರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲೆ ?”

ನಗಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಬಾಣ ಬಲು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಎದೆನಾಟಿತು.

“ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿ ಸಾಧಾರಣವೇ?”

“ಪ್ರೀತಿ ಸಾಧಾರಣವಲ್ಲ; ಅದು ದಿವ್ಯವಾದದ್ದು: ಲೋಕೋತ್ತರವಾದದ್ದು.”

“ಇಷ್ಟು ಬಲ್ಲ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಕಷ್ಟವೇ?”

“ಕಷ್ಟ-ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕಷ್ಟ. ಇದೀಗ ಯುದ್ಧ ಕಾಲ. ಸಾವಿಬ್ಬರೂ ಯುದ್ಧ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದೇವೆ. ನಾನು ಬೇರೆ ಕುಲದವಳು; ಬೇರೆ ಧರ್ಮದವಳು.”

“ಆದರೇನು? ಬಹಳ ಜನ ನಮ್ಮವರು ಯೂರೋಪಿಯ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ!”

“ನಾನು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್, ನೀನು ಹಿಂದು”

“ಆದರೇನು? ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅರೈಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಿವಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಜಯ ದೊರೆತೊಡನೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು, ‘ಜಯದೊಂದಿಗೆ ಜಯವಧುವನ್ನು ಕರೆತಂದೆ!’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಮ್ಮವರಿಗೆಲ್ಲ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ!” ಎಂದು ಕೂತಲ್ಲಿಂದಲೆ ದೇಹವನ್ನು ನಿಮಿರಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿಸಿದನು

ಅವಳ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಂಬನಿ ಮಿಡಿದಂತಾಯಿತು. “ಇಲ್ಲಿ, ವಿದೇಶದಲ್ಲಿ, ದೇಹ ಮನಸ್ಸು ದುರ್ಬಲವಾದಾಗ ನೀನೀರೀತಿ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಶಾಂತ ಸಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ ನಿನಗಿದೊಂದು ಭ್ರಾಂತಿ ಬಂದಿತ್ತು ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ನಿಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಚೆಲುವೆಯರಿಗೆ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಕರಿಯ ಕೂದಲು, ಕರಿಯ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಅನೇಕ ಜನ ಚೆಲುವೆಯರು ರೇಶಿಮೆ ತೀರೆ ಯುಟ್ಟು, ಹಣೆಗೆ ತಿಲಕ, ಕೊರಳು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದೊಡವೆ ಇಟ್ಟು ಅತಿ ಲಾವಣ್ಯದಿಂದ ಚಲಿಸುವ ನಿಮ್ಮ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ನೋಡಿ, ‘ನಾನು ಹಾಗೇ

ಕೆಲ್ಲ?" ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆಯಾ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸಹಜವಾದ ಸೌಂದರ್ಯವು ಅಲ್ಲಿನ ಜನರಲ್ಲಿದೆ. ನಿನಗೇಕೆ ಈ ಹುಚ್ಚು?" ಎಂದಳು.

ಮುಂದುವರಿದು, "ನಿಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಚೆಲುವೆಯರನ್ನು, ನೀನು ಕಂಡ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊ" ಎಂದಳು.

ನೆನೆಸಿಕೊಂಡನು ಅವಳೆಂದಂತೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ, ಯಾರೊಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಇವಳ ಮುಖ, ಇವಳ ಚೆಲುವು, ಇವಳ ಇರವೇ ಕಂಡು ಬಂದವು.

ಮತ್ತೆ ಇವಳ ಕೈ ಹಿಡಿದು "ಲೂಸಿ, ಇದು ವಿಧಿಯ ಸಂಕಲ್ಪ. ನಾನು ಹಿಂದುವಾಗಿ ಇದನ್ನು ನಂಬುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನನ್ನುಳಿದ ಪ್ರಪಂಚ ನನಗೆ ವಿಕಾರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಬೇಡಿದನು.

ಅವಳು ಇವನ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು "ಮನಸ್ಸನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಬಳಲಿಸಬೇಡ; ನೀನಿನ್ನೂ ಜಾಗರಾಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕು" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದಳು.

ಅವಳು ಎರಡು ಮೂರು ದಿನ ಇವನ ಹತ್ತಿರ ಸುಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ಸಿಡಿಮದ್ದು ಎಂದು ಭಾಸನಾಯಿತೇನೋ! ಆಮೇಲೆ ಬಂದಳು.

ವಿಲಾಸದ ನಗೆ ನಕ್ಕು "ನಿನ್ನ ಹುಚ್ಚು ಕಳೆದಿರಬೇಕಲ್ಲವೆ?" ಎಂದಳು. ಇವನಿಗೆ ದೇಹಾರೋಗ್ಯವಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಅವಳು ಹೆಂಗಸೆಂಬುದನ್ನೂ ಗಮನಿಸದೆ ಅವಳಿಗೆ ಏಟು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನೋ ಏನೋ? ಅಥವಾ ಮೈಗೆಲ್ಲ ಮುತ್ತಿಕ್ಕಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನೋ ಏನೋ? ಪ್ರೀತಿಯೂ ಒಂದು ಉನ್ಮಾದ!

ಆಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಪಂಚ್ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಅದರಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಹಾಸ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು. "ಉತ್ತರ ಆಫ್ರಿಕದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಜನ ಭಾರತೀಯ ಸೈನಿಕರು ಅರವತ್ತು ಜನ ಇಟಾಲಿಯನ್"

ಸೈನಿಕರನ್ನೂ ಹದಿನೆಂಟು ಒಂಟಿಗಳನ್ನು ಕೈಸೆರೆ ಹಿಡಿದರು. ಒಂಟಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಅತಿ ಪ್ರಚಂಡವಾಗಿ ಕದನ ನಡೆಸಿದವು!” ಓದಿ ಇಬ್ಬರೂ ನಕ್ಕರು.

ಒಂಟಿಗಳು ಪ್ರತಿಭಟನೆ ತೋರಿದವೆ ಹೊರತು ಅರುವತ್ತು ಜನ ಇಟಾಲಿಯನ್ ಧಾಂಡಿಗರು ಹೋರಾಡಲಿಲ್ಲ, ಎಂಬ ಸಾಧಾರಣ ಅರ್ಥ.

“ಆದರೆ, ‘ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲಾಗದವರನ್ನು ಭಾರತೀಯರು ಹಿಡಿದರು,’ ಎಂದೇಕೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಬಾರದು?” ಎಂದು ಆದಿ ಕೇಳಿದ.

“ಯು ರೀಡ್ ಟೂ ಮಚ್ ಬಿಟ್ಟೀನ್ ದಿ ಲೈನ್ಸ್-ನೀನು ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಅರ್ಥಕ್ಕಿಂತ ವಿಪರೀತ ಅರ್ಥ ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ!” ಎಂದಳು.

ಆದರೆ ಅದು ಅಪ್ರಿಯವಾದ ಮಾತು; ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಮನಸ್ಸು. “ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೆಲ್ಲರಿಗೂ, ಜರ್ಮನರಿಗೂ ಕೂಡ, ಭಾರತೀಯ ಸೈನಿಕರ ಶೂರತನದ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದಿದೆ” ಎಂದು ಲಾಸಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ನಮ್ಮ ಶೂರತನ ಬೇರೆಯವರಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುವಾಗ; ನಮಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುವಾಗ ನಮಗಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿತ್ತು!”

ಇವನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುವುದೇ ತಪ್ಪೆನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಕರುಣೆ, ದಯೆ, ಮರುಕ ಇವು ಪ್ರೀತಿಗೆ ನೆರೆಯೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಭಾವಗಳು. ನಗುತ್ತ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡುವಳು. ಎರಡು ಕುಲಗಳ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ತಾರತಮ್ಯ ಕೂಡಲೆ ಮರೆಯಾಗುವುದು.

ಹೀಗೆಷ್ಟು ದಿನ? ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಕಡೆಗೂ ಒಪ್ಪದೆ ಹೋದಳಲ್ಲ! ಎಂದು ದುಃಖಪಡುತ್ತಾನೆ.

ಮತ್ತೂ ಒಂದು ದಿನ ಕೇಳಿದ.

ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳು, “ನೀನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಯಾವೊಬ್ಬ ಹುಡುಗಿಯನ್ನೂ ಸಂಗಾತಿಯಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸಲಿಲ್ಲವೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ ಹಾಗೇಕೆ ಕೇಳುತ್ತೀಯೆ ?”

“ ನಿಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆ ರೀತಿ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗರು ಪ್ರೀತಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆ.”

“ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ನಿನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗೊತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ !” ಎಂದ.

“ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವೀಸಿನಲ್ಲಿದ್ದರು. ನಿಮ್ಮ ದೇಶದ ಜೀವನ ವನ್ನು ಬಲ್ಲೆ. ನಿಮ್ಮ ದೇಶದ ಮೇಲೆ, ಅದರ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವೈಭವ ಗಳ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಬಹಳ ಗೌರವ. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದಿದ್ದಾರೆ.”

ಇವಳಿಷ್ಟು ಪ್ರೌಢಮತಿ ಸುಶೀಲೆ ಆಗಿರುವುದರ ಕಾರಣ ತಂದೆಯಿಂದ ಎಂಬುದು ಇವನಿಗೆ ಈಗ ಗೊತ್ತಾದಂತಾಯಿತು.

“ ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ಮುಕ್ಕಾಲುಪಾಲು ಭಾರತೀಯಳೆ !”

“ ನೀನು ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಹೇಳುವ ಮಾತು ; ಅದಿರಲಿ, ನಿನಗೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಒಡನಾಡಿದ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗಿಯ ನೆನಪಿಲ್ಲವೆ ?”

“ ಇಲ್ಲ-ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.”

“ ಛೇ ! ಏನು ಹಾಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀಯೆ ? ನೆನೆಸಿಕೊ.”

ಕೊಂಚ ಯೋಚಿಸಿದ: “ ಹೂಂ, ಹೌದು ಒಬ್ಬಳಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ನಾನಾಗ ಹುಡುಗನಲ್ಲ; ಹದಿನೆಂಟು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷದವನು.”

“ ಆ ಕಥೆ ಹೇಳು.”

“ ಅದು ಕಥೆಯೇನು ಅಲ್ಲ. ನನ್ನ ತಾಯಿ ಆಗ ಬದುಕಿದ್ದಳು.”

“ ಆಕೆಯ ಹೆಸರು ?”

“ ಮುನಿಯಮ್ಮ. ನನಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ. ನಾನಿನ್ನೂ ಅಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕವನು ! ನಮಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಆಗಲೆ ಮದುವೆಯಾಗುವುದೆ ? ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಆಗಲೆ ಹೆಣ್ಣು ನೋಡಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನಾನೊಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.”

“ ಏಕೆ? ಹುಡುಗಿ ಹೇಗಿದ್ದಳು?”

“ಎಲ್ಲರಂತೆ ಇದ್ದಳು. ವಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತದೂ ಇಲ್ಲ. ಮುಖದ ಮೈಯ ಮಾಟವೂ ಇತ್ತು.”

“ ಮತ್ತೀಕೆ ನಿನಗೆ ಅಸಮಾಧಾನ?”

“ ಅವಳ ಧ್ವನಿ ಬಹಳ ಗಡಸು.”

“ ನನ್ನ ಧ್ವನಿ ನಿನಗೆ ಬಹಳ ಇಂಪೋ?”

“ ಈಗೇತಕ್ಕ ಕೇಳುತ್ತೀಯೆ? ಆಗಲೆ ಎಲ್ಲ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.”

“ ಅದಿರಲಿ, ಮುಂದೆ ಹೇಳು.”

“ ಆಗ ನಾನು ಹಟ ತೊಟ್ಟೆ; ಒಪ್ಪಲೇ ಇಲ್ಲ; ಇನ್ನೂ ಓದುವ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಮದುವೆಯೇ? ಎಂದು ಕೂತೆ. ನನ್ನ ತಾಯಿ, ‘ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಹುಡುಗಿಯನ್ನಾದರೂ ಒಪ್ಪುವಿಯಷ್ಟೆ!’ ಎಂದಳು.

“ ಅದು ಯಾವ ಹುಡುಗಿ?”

“ ಅದೇ ನೀನು ಕೇಳಿದ ಹುಡುಗಿ! ಅವಳ ಹೆಸರು ಇಂದುಮುಖಿ. ಅವಳ ತಂದೆ ಸ್ಕೂಲು ಮಾಸ್ಟರು. ಆಗ, ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹೆಸರು ಬಿಟ್ಟು, ನೂತನ ಹೆಸರಿಡುವ ಕಾಲ ಬಂದಿತ್ತು.”

“ ಇಂದುಮುಖಿ ಎಂದರೆ ಅರ್ಥ?”

“ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಮುಖವುಳ್ಳವಳು.”

“ ಬ್ಯೂಟಿಫುಲ್ ನೇಮ್! (ಸುಂದರವಾದ ಹೆಸರು) ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಇದ್ದಿರಬೇಕು.”

“ ಇದ್ದಿರಬೇಕು!”

“ ಏಕೆ ಇದ್ದಿರಬೇಕು, ಎನ್ನುತ್ತೀಯೆ?”

“ಹನ್ನೆರಡು ಹದಿನೂರು ವರ್ಷದಮಾತು. ಅಷ್ಟು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ನೆನಪಿಲ್ಲ.”

“ ಆಕೆಗೆ ಎಷ್ಟು ವಯಸ್ಸು?”

“ ಹತ್ತು ವರ್ಷವಿರಬಹುದು.”

“ ಅವಳು ಯಾರು ?”

“ ನಮ್ಮ ಬಂಧುವೊಬ್ಬರ ಮಗಳು; ಅವರೆಲ್ಲ ಕೆಲಕಾಲ ನಮ್ಮ ಬೀದಿ ಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು. ಆ ಹುಡುಗಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.”

“ ಆಕೆ ಹೇಗಿದ್ದಳು ? ಹೇಳು.”

“ ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಅತಿ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದವು - ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಾವರೆ ಎಸಳು-ಬಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿವೆ ಕಮಲದ ಹೂವನ್ನು? ಅವಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತಾರೆ.”

“ ಹೌದು, ನಿಮ್ಮ ಹೆಂಗಸರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿ, ಭಾವ ಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ.” ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಅವಳನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡನು. ಹನ್ನೆರಡು ಹದಿನಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಆ ಚಲೆಗಂಗಗಳ ತರಳೆಯೊಬ್ಬಳೊಂದಿಗೆ ಇವನು ಒಡನಾಡಿದುದು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಿತು.

“ ಅವಳ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕುರುಳು-ಮುಂಗುರುಳು ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಕೆಯದು ಸುರುಳಿಗೂದಲು.”

“ ಬಣ್ಣ ಹೇಗಿತ್ತು ?”

“ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಂದು ಬಣ್ಣ. ಆದರೆ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಆ ಮೈಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ಕಾಂತಿ ಬರುವುದು; ಅದು ನಮ್ಮ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ.”

“ ಆಮೇಲೆ ?”

“ ಆಕೆಯ ಬಾಯಿ ಅತಿ ಮುದ್ದು. ಹೆಲ್ಲು ನೇರವಾಗಿದ್ದು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಮಾತ.ಗಾತಿ. ಅವಳದು ಚುರುಕು ಬುದ್ಧಿ. ಅವಳನ್ನು ಅನೇಕ ತಡವೆ ಮುದ್ದಿಸಿದ್ದೆ; ಪ್ರೀತಿಸಿದ್ದೆ. ಬಲು ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳೊಬ್ಬಳೇ ನನಗೆ ನೆನಪಿರುವ ಬಾಲ್ಯದಿನಗಳ ಗೆಳತಿ.”

“ ಆಮೇಲೆ, ಅವಳ ವಿಚಾರವೇನಾಯಿತು ?”

“ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಆ ಇಂದುಮುಖಿಯನ್ನಾದರೂ ಗೊತ್ತುಮಾಡೋಣವೇ ?” ಎಂದಿದ್ದಳು. ನಾನು’ “ಅವಳನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವಳು; ನೋಡೋಣ, ಅದಕ್ಕೇನು ಅವಸರ ?” ಎಂದಿದ್ದೆ. ಅವಳ ತಂದೆಗೆ ಬೇರೆಲ್ಲಿಗೋ ವರ್ಗವಾಯಿತು. ಆಮೇಲೆ ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನಾನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.”

“ ಈಗವರು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ?”

“ ತಂದೆ ಎಲ್ಲಿರುವರೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ; ಆ ಹುಡುಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಕಾಲೇಜು ಒಂದರಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರಬಹುದು. ನಾನವಳನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲ.”

“ ಈಗವಳು ಚೆಲುವೆಯಾಗಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ ?”

“ ಧಾರಾಳವಾಗಿ.”

“ ಅವಳೇಗ ಸೀರೆಯುಟ್ಟು ದೊಡ್ಡವಳಾಗಿದ್ದರೆ ಹೇಗಿರಬಹುದು ?”

“ ಏನೋ ಅವಳ ಚಿತ್ರ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ತೆಳುವಾದ ನಸುಗೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಜಾರ್ಜೆಟ್ ಸೀರೆಯುಟ್ಟು, ಸೇಟೆನ್ ಜಾಕೆಟ್ ಶೊಟ್ಟು, ಹಣೆಗೆ ಕೆಂಪು ತಿಲಕವಿಟ್ಟು, ತುರುಬಿಗೆ ಹೂ ಮುಡಿದಿದ್ದರೆ ಹೇಗಿರುತ್ತೀಯ ? ಎಂಬುದೇ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಚಿತ್ರ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇನ್ನು ಯಾವ ಹೆಂಗಸೂ ಹೊಳೆಯಳು.”

“ ಆ ಇಂದುಮುಖಿ ?”

“ ನೀನು ಬಹಳ ನಿರ್ದಯಿ.”

“ ಇವತ್ತಿಗಿಷ್ಟು ಸಾಕು,” ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಲೂಸಿ ಎದ್ದಳು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಆದರೂ, ಲೂಸಿಯ ಅಭಿಮತವೇನೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕಾತರನಾದ. ಅಂತೂ ಈಕೆ ತನ್ನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ದುಃಖ. ತಾನು ಕೆಲವು ಕಟುವಾದ ಮಾತನಾಡಿ, ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ

ದುದಕ್ಕೆ ಹಾಗಾಯಿತೆ? ಪ್ರಣಯದಲ್ಲಿ ವಾದವಿರಬಾರದಲ್ಲವೆ? ಆದರೆ ನಾನು ಅವಳ ದೇಶ-ಜನವನ್ನೇನೂ ನಿಂದೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ; ಟೀಕಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಮಗಾದ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದೆ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬೆಂದು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಾಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿದ್ದೆ; ದೇಹವನ್ನು ಊನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಅವಳಿರಿಯಕೆ? ಅವಳು ನನ್ನನ್ನು ದುರ್ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಅಧೀನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ, ದಾಸ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನೆಂದೂ? ಅದೂ ಇರಬಹುದು! ತನ್ನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಜಾತಿ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಜಾತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಎಂತಹ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ! ಆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಯಾರೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ; ಆ ಜಾತಿ ಸಂಪಾದಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದೂ, ಸ್ವಯಂ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಭಾರತವನ್ನು ಗೆದ್ದ ಆ ಕುಲಕ್ಕೆ, ಅದನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಳು, ತನ್ನ ಪ್ರಣಯವು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಗಾಢವಾಗಿದ್ದರೂ ತನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಾಳು? ತಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲೆ, ಕರಿಯರ ತೌರೂರಾದ ದೇಶದಲ್ಲೆ ಬಿಳಿಯ ತೋಗಲ ಬಣ್ಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಹೆಗ್ಗುಳಿಕೆಯಿರುವಾಗ, ಅಚ್ಚು ಪ್ರೇತ ವರ್ಣೀಯಳು ಕಂದು ಬಣ್ಣದವನನ್ನು ಒಲಿದಾಳೆ? ಹೀಗೆಂದು ತಾನೆ ವಾದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನು.

ಆದರೆ ಪ್ರೇಮವು ವಾದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮೀರಿದುದು. ವಾದ ವಿಚಾರದಿಂದ ಯಾರೂ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರೇಮಿಗಳ ಮನಃ ಸಂಕಟ ಅತಿ ದಾರುಣ !

ಒಂದು ದಿನ ಆದಿನಾರಾಯಣ ಇವಳನ್ನು ಕೇಳಿದನು--“ನನ್ನ ಅಹೆವಾಲು ಪುನರ್ ವಿಮರ್ಶೆಯಾದೀತೆ? (ಎಲ್ ಮೈ ಹಂಬಲ್ ಪಿಟೆಷನ್ ಬಿ ರಿಕನ್ಸಿಡರ್ಡ್ ?)”

“ಸಂಜೆ ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ” ಎಂದಳು ಲೂಸಿ ಬ್ರೌನ್.

ಸಂಜೆ ಅದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ-ಇವನು ಎಂದು ಮೊದಲ ದಿನ ಅವಳನ್ನು ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕೇಳಿದ್ದನೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇಬ್ಬರೂ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅವಳು ಆ ಮಾತು ಮಾತಳು ಎತ್ತಿ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು, ಒಂದು ಬಿಂಬ ಚಿತ್ರ ತೋರಿ

ಸುತ್ತ, “ಇದು ನನ್ನ ಭಾವೀ ಪತಿಯದು ; ಆತನಿಗೆ ವಿಮಾನ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆ !” ಎಂದಳು.

ಅವಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು.

ನ್ಯಾಯಾಧಿಪತಿ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು-ಅಪರಾಧಿಗೆ-“ನಿನಗೆ ಆಮರ ಕಾಂತ ಶಿಕ್ಷೆ!” ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಆಯಿತು.

ಈತ, ವಿಂಗ್ ಕಮ್ಯಾಂಡರ್ ರಾಬರ್ಟ್ ಡೇವಿಡ್‌ಸನ್, ನೂರು ಜನ ರಾಮೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಭಯಂಕರನಾಗಿ ಕಂಡನು ಆದಿನಾರಾಯಣನ ಕಣ್ಣಿಗೆ.

ವಿಮಾನ ಪಡೆಯ ಭವ್ಯ ಸಮವಸ್ತ್ರ ಧರಿಸಿ, ತನ್ನ ಪಡೆಯ ಸಂಕೇತ ಎಡ ಎದೆಯನ್ನಲಂಕರಿಸಿರಲು ನಗುಮುಖದಿಂದ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ ಈ ವಿಮಾನ ದಳದ ಅಧಿಕಾರಿ. ಎಳೆಯ ಮುಖವೇನೋ ಎಂದು ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಸಣ್ಣ ಎಳೆಯಂತೆ ಹಾಯ್ದ ಮಿಸೆ, ಗೆರೆಯೋಪಾದಿ ಮೇಲ್ಬುಟಿಯ ಮೇಲೆ ಮೂಡಿದೆ. ಅದೇ ಆ ಜಾತಿಯ ನೀಲ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಕಾಗದದ ರಟ್ಟಿನಂತೆ ಕಾಣುವ ತೆಳುವು ಮೂಗು, ತೃಪ್ತನಾಗಿ ಸುಖಿಯಾಗಿರುವ ಮನೋಭಾವ ಇಂತಹ ಸೌಂದರ್ಯ ಶಾಲಿ, ಸುಖೀ ಪುರುಷನೊಂದಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಹೋಲಿಸಿಕೊಂಡ ನಮ್ಮ ಆದಿನಾರಾಯಣ. ವಿದೇಶೀ, ಸಾಧಾರಣನಾದೊಬ್ಬ ಲೆಫ್ಟಿನೆಂಟ್, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋತು ಗಾಯಗೊಂಡವನು, ತಾನು-ಇವನಿಗೆ-ಈ ಭವ್ಯಾಕೃತಿಯ ದಳನಾಯಕನಿಗೆ ದಿವಾರಾತ್ರಿ ಸಮುದ್ರೋಲ್ಲಂಘನ ಮಾಡಿ, ಹಿಟ್ಟರನ ದೇಶಕೋಶ, ಕೋಟಿ ಕೊತ್ತಲ, ಕಾರ್ಯಾಲಯ-ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳನ್ನು ಧೂಳೀಪಟಮಾಡಿ, ವೈದ್ಯಮ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೋರಿಂಗನ ಭಯಂಕರ ಅಸ್ತ್ರಸಾಧನಗಳೊಂದಿಗೆ ಕನಲಿ ಹೋರುವ ಈ ವೀರನಿಗೆ ತಾನು ಸಾಟಿಯೇ? ಎಂದುಕೊಂಡ. ಬಹು ದುಃಖ ವೆನಿಸಿತು. ತಾನೇಕೆ ಈ ಎಟುಕಲಾರದ ಹಣ್ಣಿಗೆ ಹಾರಿಹಾರಿ ಬಿದ್ದೆ ?

ಆದರೆ ತಾನೂ ಸಿಪಾಯಿ ! ವೀರಾಗ್ರಣಿ ರಾಮೆಲ್ಲನೊಂದಿಗೆ ಸೆಣೆಸಿದವನು. ಸೋಲನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಾನೇ?

“ಲೂಸಿ! ಆತ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಇದ್ದಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ, ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸತ್ತವರಾರೋ? ಬದುಕಿದವರಾರೋ? ಇದು, ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳಪರ್ಯಂತ ನಡೆಯುವುದೋ ಈ ಘೋರ ಹೋರಾಟ. ಯೌವನ, ರೂಪ, ಆಶೆ-ಇವೆಲ್ಲ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ತ್ಯಜಿಸಿ-ಸಾಫಲ್ಯ ಪಡೆಯಬೇಕು. ರೂಪ, ಯೌವನ, ಉದ್ದೇಗ ಎಲ್ಲ ಕಾಲ ಕಳೆದಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವಲ್ಲವೇ? ಆತನಲ್ಲಿಯೋ ಇದ್ದಾನೆ! ನಾನಿಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ; ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಇದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಮನವೊಪ್ಪಿದೆ?”

“ರೂಪ, ಯೌವನ ಮಾಸಿತು! ಆದರೆ ಪ್ರೇಮ ಮಾಸದು. ಅವನಲ್ಲಿಯೋ ಇದ್ದಾನೆ; ನಿಜ. ಆದರೆ ಸದಾ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸದಾ ಇದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ-‘ಲೂಸಿ! ಸಮುದ್ರ ದಾಟಿ ಶತ್ರು ನಾಡನ್ನು ಭೇದಿಸುವಾಗ ಆ ರಾತ್ರಿಚಳಿ ಮೈ ಎಲುಬುಗಳನ್ನು ಅಲುಗಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಲ್ಲು ಕಡಕಡಕಡ ಕಡಿಯುತ್ತದೆ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಚೂಯಿಂಗ್‌ಗಮ್ ಇದ್ದರೂ. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸು ನಿನ್ನನ್ನೇ ನೆನೆಯುತ್ತದೆ! ಯಾವ ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ ಮರಣ ಬಂದೀತೋ?-ಮರಣಕ್ಕೆ ನಾನು ಭೀತನಲ್ಲ!-ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಎದುರಿಸುವಾಗ, ಶತ್ರು ವಿಮಾನವನ್ನು ಸಂಧಿಸುವಾಗ, ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ ಯುದ್ಧ ನಡೆಸುತ್ತೇನೆ; ಆಗ ವಿನೋದವನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ!’ ಹೀಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ.

“ನಾವೀಯುದ್ಧವನ್ನು ಏತಕ್ಕೆ ನಡೆಸಿದ್ದೇವೆ ಗೊತ್ತಿ? ಯಾರು ಏನಾ ದರೂ ಟೀಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಬಹುದು; ಈ ಯುದ್ಧ ಕೇವಲ ನಮ್ಮ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ. ಅದೇ ರೀತಿ ವಿಫಲ್ಯ-ಪ್ರೀಮಿಯರ್ ಹೇಳಿಲ್ಲವೇ? ‘ಫಾರ್ ಅವರ್ ಸರ್ವೈವಲ್.’ ನಮ್ಮ ಸೈನಿಕರು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ-ತಮ್ಮ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರೇಮವಾಗಲೆಂದು-ಅವರ ಮಾನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಆಗಲೆಂದು. ನಾನೂ ನನ್ನವನನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅವನಿಗಾಗಿ ನಾನು ನಿಷ್ಠೆ, ಪ್ರೇಮ, ಪ್ರೇಮತೀಲಗಳನ್ನು ತೋರಿಸದಿದ್ದರೆ, ಅದು ಧರ್ಮವಾದೀತಿ? ಆ ನಿಷ್ಠೆ, ಆ ಅದರ್ಶ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಜಯದಲ್ಲಿ ಭರವಸೆ ಬಂದೀತಿ? ಜಯದಲ್ಲಿ ಭರವಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ಜಯಪ್ರಾಪ್ತಿ ಸಾಧ್ಯವೇ?

“ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾನು ನಿನಗೆ ಇದನ್ನು ತಡೆದು ಹೇಳಿದೆ. ನಿನ್ನ ಸ್ಥಿತಿ ಅವನ ಹಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಆಗ ನಿನಗೆಷ್ಟು ಸಂಕಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ? ಅದೆಂಥ ನನ್ನ ದ್ರೋಹವಾಗುತ್ತಿತ್ತು !

“ನಿಮ್ಮ ಜನ ದೈವವನ್ನು ಬಹಳ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅದೇ ದೈವ ನೀನು ಮೊದಲು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಮಾಡಿದೆ.... ..”

“ಓ, ಲೂಸಿ !” ಎಂದೆದ್ದು ಅವಳನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋದ. ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ “ಏನು ಹೀಗಾಡುತ್ತೀಯ ?” ಎಂದು ಗದರಿಸಿದಳು.

ಗದರಿಸಿಕೊಂಡ ಹುಡುಗನಂತೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತ.

ಮತ್ತೂ ಹೇಳಿದಳು, “ರಜ ತೆಗೆದುಕೊ ; ನಿನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗು ; ಆ ಇಂದುಮುಖಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗು. ಯುದ್ಧ ಮುಗಿಯಲಿ, ನಾನೂ ರಾಬರ್ಟ್ ಸೇರಿ ಒಂದು ಸಾರಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ.”

ಆದಿನಾರಾಯಣ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಓಡಾಡುವಂತಾದ. ರಜ ದೊರೆಯಿತು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು.

ಹೊರಡುವ ದಿನ ಅವಳು ಮೆಟ್ಟಿಲಿಳಿದು ಕಳಿಸಬಂದಳು. ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದಲೂ ಹಿಡಿದು, ಶಾಂತವಾಗಿರುವ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ರತ್ನವನ್ನು ಹುಡುಕುವಂತೆ ತೀವ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವಳ ಕಣ್ಣನ್ನು ನೋಡಿದ. ಅವು ಎಂದಿನಂತೆ ಇದ್ದವು. ಅವಳ ಕೈಯನ್ನೆತ್ತಿ ತುಟಿಗೊತ್ತಿಕೊಂಡ. ಪಳ ಪಳನೆ ಕಣ್ಣು ಬಿಸಿಹನಿ ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ಒದ್ದೆ ಮಾಡಿದವು.

ಇವನ ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಆಕೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು, “ನನ್ನನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡು ; ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆ ಆಗು” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

“ನಿನ್ನನ್ನು ಮರೆಯಲಾರೆ ; ನನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಮುಂದೆ ಹೇಗೋ ?”

ಮೆಲ್ಲನೊಂದು ಬಾರಿ ಇವನ ಕೆನ್ನೆ ಸವರಿ "ಗುಡ್ ಬಯ್ ! ಗುಡ್ ಬಯ್ !" ಎಂದಳು. ಇವನು ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತಿದ್ದ.

ತಿರುಗಿದವಳು ಪುನಃ ಬಂದು, ಇವನ ಹಣೆಗೊಂದು ಮುತ್ತಿನಿತ್ತು ಹೊರಟು ಹೋದಳು.

ಹೊರಟು ಹೋದಳು.

ಆದಿನಾರಾಯಣ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಟ.

ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತು ದೀಪಗಳೆಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಚಂದ್ರನ ಬೆಳಕಿದೆ. ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಬ್ಲಾಕ್ ಟೇಟ್ ಮಾಡಲಾದೀತೆ ? ಹಡಗು ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಹಡಗಿನ ಡೆಕ್ ಮೇಲೆ ನಿಂತು, ಕಟ ಕಟ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತೀರವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಯುದ್ಧ ! ಸೋಲು ! ಗಾಯ ! ಪ್ರಣಯ ! ಅಂತೂ ಅವಳು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ ! ಹಡಗಿನಿಂದ ಹಾರಿಕೊಂಡು ಬಿಡಲಿ ? ಎನ್ನಿಸಿತು. ಜರ್ಮನಿಯ ಬೋಟ್ ಬಂದು ಟಾರ್ವೆಡೊ ಹೊಡೆಯಬಾರದೆ ? ಎನ್ನಿಸಿತು.

ಎದೆಗೆ ಗುಂಡಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿ ? ಎನ್ನಿಸಿತು. ಹೀಗೆಲ್ಲ ಆಯಿತು.

"ಅಯ್ಯೋ ! ಅವಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಮರೆಯಲಿ ?" ಎಂದ. ಸುಮ್ಮನಾದ. ಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿದ; ಅಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಲಕ್ಷಣ ರೀತಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಿ ಹೋಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ.

ಈಗೊಂದು ವೇಳೆ ಅವಳು ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಹೀಗೆ ಇದೇ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ್ದರೆ ? ಅದು ಎಂತಹ ಸುಖ ! ಆ ಪ್ರೇಯಸಿಯ ಬಳಿ ನಿಂತು ಹಾಗೆಯೇ ಇದೇತಾಣದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ? ಕರಿಯ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಹೊಳೆವ ಚಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದರೆ ? ಅಯ್ಯೋ ಹುಚ್ಚ ! ಭ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡ. ಭ್ರಮೆಗೆ ದುಃಖಪಟ್ಟ. ದುಃಖಪಡುವುದೊಂದೆ ! ಅವಳ ತುಟಿ ಹಣೆಗೆ ಸೋಂಕಿದುದು ಇನ್ನು ಸೋಂಕಿದಂತೆಯೇ ಇತ್ತು. ಏನೋ

ಫ್ರೆಮೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿಕೊಂಡ. ಅವಳು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸುರಿಮಳ-ಆದರ ವಾಸನೆ ಇನ್ನು ಇತ್ತು. ಮೂಗಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ಇಡೀ ರೂಪ, ಅವಳ ಸರ್ವಗುಣ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿರೂಪ ಅಳಿಸಲಾಗದೆ ಮೂಡಿತ್ತು.

ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದನು. ಮನಸ್ಸು ಹುಡುಕಾಡಿತು ಹಾಡುಗಳಿಗಾಗಿ. ಒಂದೂ ಹೊಳೆಯಬಾರದೆ ?

ಹೊಂಬಾಯಿಯನ್ನು ತಲುಪಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದ. ಬಂಧುಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಲೆದ. ಸರ್ಕಾರದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಎದೆ ತೋರಿಸಿದ. ಉಳಿದ ವೈದ್ಯರ ಸಲಹೆ ಕೇಳಿದ. “ನಿನ್ನ ಹೇಡಸ್ಥಿತಿ ಸಮರ್ಪಕವಿಲ್ಲ” ಎಂದರು. ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಬರೆದು ಕಳಿಸಿದ. ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ನಡೆಯತೊಡಗಿತು.

ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ? ಸುಮ್ಮನೆ ಅಲೆದ; ಸುತ್ತಿದ; ಸಿನೀಮ ನೋಡಿದ. ಪರಿಚಯದವರು ಕಂಡರೂ ಗುರುತು ಕಾಣದವನಂತೆ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟ. ಎಲ್ಲಿಯ ಗ್ರಹಚಾರ? ಮಾತು, ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು; ಏನೇನಾದರೂ ಹೇಳಬೇಕಾದೀತು; ಎಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾತನಾಡಿದರೂ ಕಷ್ಟ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಬೇಡ.

ಆದರೂ ತಾನು ಒಂಟಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಒಂಟಿ ಜೀವನ ಬಲು ಬೇಸರ; ಮುಂದುವರಿಸಲು ಬಲು ಕಷ್ಟ.

ಅವಳು ಹೇಳಿದ್ದಳು-ಇಂದುಮುಖಿಯನ್ನು ನೋಡು, ಎಂದು. ಅವಳೆಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ! ಏತಕ್ಕೆ ನೋಡಬೇಕು? ಎಂದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಒಬ್ಬರನ್ನು ನೋಡಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಮರೆಯಲಿಕ್ಕಾದೀತೆ? ಆದರೂ ನೋಡೋಣ, ಎಂದುಕೊಂಡ. ನೋಡಿದರೆ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲ ಲಾಭವೋ? ಅದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲ.

ಅದರೆ, ಪ್ರೇಮ ವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೆರಳಿದ್ದ ಮನಸ್ಸು ಇವನಿಗರಿವಾಗ

ದಂತೆ ಈ ಹೊಸಬಳನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿತು. ಮಸಕುಮಸಕಾಗಿದ್ದ ಅವಳ ಚಿತ್ರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ, ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆ, ಯಾವನೆಯಾದ ಹುಡುಗಿಯಾಗಿ, ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಮುದ್ದಾಗಿದ್ದ ಆ ಎಳೆಯ ಬಾಲಕಿ ಚಲುವೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿದಳು. ಆಗಿದ್ದ ಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳು ವಯೋಪೂರ್ಣವಾದಾಗ ರೂಪ ಹೀನವಾಗಲು ಏನೊಂದೂ ಕಾರಣವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ವಿರೋಧವೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಕಾಣದ ಕನ್ನೆಯೊಬ್ಬಳು ಮನಸ್ಸಿನ ಚಿತ್ರ ಭಿತ್ತಿಯಮೇಲೆ ಆಕಾರಗೊಂಡಳು.

ಅತಿಶ್ರಮದಿಂದ ಅವಳಿರುವ ಸ್ಥಳ ಪತ್ತೆಯಾಯಿತು. ಅವಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು. ಅವಳಿದ್ದ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟ. ತನ್ನ ಮಿಲಿಟರಿ ಪೋಷಾಕಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದೇ? ಇಂಡಿಯದಲ್ಲಿ ಈ ಮಿಲಿಟರಿ ಉಡಿಗೆ ಕಂಡರೆ ಜನರಿಗೆ ಅನಾದರ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಭಯ. ಶಾಕುಂತಲದ ಆ ರಾಜನ ಮಾತು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಿತು-ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಾಗ ಸೌಮ್ಯ ವೇಷದಿಂದ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಮಹಿಳಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗಲೂ ಸೌಮ್ಯ ವೇಷದಿಂದಲೇ ಹೋಗೋಣ ಎಂದು ಕೊಂಡ.

ಹಿಂದೆ, ಇವರು ಆಫ್ರಿಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮೊದಲು, ಜ್ವಾಲಾಸಿಂಗ್-ಇವನ ರೆಜಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿದ್ದವನು ತನ್ನ ಫೌಜೀ ಡಾಲನ್ನು ತೋರಿಸಲು, ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗಿಯ ಮನೆಗೆ ನೋಟಾರು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಲ್ಕಾರು ಜನ ಶಿಪಾಯಿಗಳು-ಆರ್ಡರ್ಲಿಗಳ ಸಮೇತ ಹೋದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಆದ ಸತ್ಕಾರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರು ಹುಡುಗರಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡರಂತೆ. ಒಬ್ಬರೂ ಈಚೆಗೆ ಬಂದು ಲೀಲಾ ಪವಾರಳ ಮನೆ ತೋರಿಸಲೆ ಇಲ್ಲವಂತೆ. ಅಲೆದೂ ಅಲೆದೂ ಸುತ್ತಿದರು. ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿ 'ಅದಿರಬಹುದು!' ಎಂದು ಮನೆ ತೋರಿಸಿ ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ದುರುಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೋಡಿದನಂತೆ. ಲೀಲಾ ಪವಾರಳೂ ಕೂಡ, ಇವನ ಪತ್ತೆ ಹತ್ತಿದರೂ ಭಯಗೊಂಡು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಸದೆ, ಕೊನೆ

ಗೊಂದು ಕಪ್ ಚಾ ಕೂಡ ಕುಡಿಯಲು ಕೊಡದೆ ರವಾನಿಸಿದ್ದೂ, ರೆಜಿಮೆಂಟ್ ಮೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಆ ಕಥೆ ಎಲ್ಲರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದೂ ಇವನಿಗೆ ಮರೆತಿರಲಿಲ್ಲ.

ತಾನು ಅಂತಹ ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಲಕ್ಷಣವಾದ ಸೂಟ್ ಹಾಕಿ, ನಯವಾಗಿ ತಲೆ ಬಾಚಿ, ಮುಖದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟ. ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಶಿವಾಯಿತನದಿಂದ ಬಂದ ಧೀರವಾದ ನಡಿಗೆ, ಬೆಳೆದ ಮೈಕಟ್ಟು, ಕೊಂಚ ಎತ್ತರದ ನಿಲುವು, ತೆಳುವಾದ ಮೀಸೆ, ಸ್ಥಿರವಾದ ನೋಟ, ಹೊಳೆದ ಹುಬ್ಬುಗಳು, ಕೊಂಚ ಚಿಂತಾಮಯವಾದ ಮುಖ ಭಾವ-ಲೂಸಿಯು, ದೈವವು ಮೊದಲು ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಈತ ಬೀಳದಂತೆ ಮಾಡಿತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಿದುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ! ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಜನರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯಬಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅವನಿಗಿದೆ.

ಅಂಜಿಕೊಂಡೇ ಕಾಲೆಜ್ ಪ್ರಾಕಾರದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲನ್ನು ದಾಟಿದ. ಒಳಗಡೆ ಅದೊಂದು ನಾರೀ ಲೋಕ! ನೂರಾರು ಜನ ಹೆಂಗಸರು-ಸ್ವತಂತ್ರ ವಾತಾ ವರಣದಲ್ಲಿರುವ ಹೆಂಗಸರು. ಇದು, ಈ ಪುರುಷ ವ್ಯಗ್ರ ಎಕೆ ಬಂದಿತು? ಎಂದು ನೋಡುವಂತೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು ಆ ಹುಡುಗಿಯರು. ಅವರ ಕಿಲಕಿಲ ನಗು, ಅವರ ನೋಟ ಇವನನ್ನು ಬೆದರಿಸಿದವು. ಹಿಟ್ಟರ್ ರಾಮೆಲ್ಲರ ಪ್ಯಾನ್ಷರ್ ಪಡೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದ; ಎದುರಿಸಿ ಹೋರಿದ್ದ. ಆದರೆ ಈ ರಮಣಿಯರ ಪ್ಯಾನ್ಷರ್ ಪಡೆ ನೋಡಿ ಎದೆ ಬೆದರಿತು. ಇದೆಲ್ಲಿಯ ಫಜೀತಿ? ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟೋಣ, ಎನ್ನಿಸಿತು ಆ ಕುತೂಹಲ ನೋಟಗಳ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ತಾಳಲಾಗದೆ.

ಅಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ಕೇಳುವುದು? ಅವರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದರೆ ಎಲ್ಲಿ ಸಿಡಿ ಮದ್ದು ಹಾರಿದ ಹಾಗಾದೀತೋ? ಎಂಬ ಭಯ ಇವನಿಗೆ. ಆ ಹುಡುಗಿ ಇದ್ದಾಳೆಯೋ, ಇಲ್ಲವೋ? ಎಲ್ಲಿ ಅಪಹಾಸ್ಯಮಾಡಿ ನಕ್ಕುಬಿಡುವುವೋ ಈ ಹೆಣ್ಣುಗಳು?

ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಕೇಳುವ ಗೋಜೇ ಬೇಡ, ಎಂದು ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋದ.

ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ ಆಫೀಸನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ, “ಇಂದು ಮುಖಿಯನ್ನು ನೋಡಬಂದಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ.

ಅಲ್ಲಿನವರು “ಯಾವ ಇಂದುಮುಖಿ?” ಎಂದರು. ಇಂದುಮುಖಿಯರು ಬಹಳ ಜನ ಇದ್ದರೇನೋ? ಅಥವಾ ಕವಿಸಮಯದಂತೆ ಎಲ್ಲ ನಾರಿಯರೂ ಇಂದುಮುಖಿಯರೇ! ಇವನ ಇಂದುಮುಖಿಯನ್ನು ಯಾರು ಹುಡುಕುವವರು? ತೊದಲಿಸಿದ; ಯಾವುದಾವುದೋ ಪರಿಚಯ ಹೇಳಿದ. ಏನೋ, ಅಂತೂ ಹೇಗೂ ಸುತ್ತಿ, ಬಳಸಿ, ತಾನರಸಬಂದಿದ್ದ ಇಂದುಮುಖಿ ಬೇಕೆಂದ.

“ಕರೆಸುತ್ತೇನೆ; ಕೂಡಿ” ಎಂದರು. ಯಾರೊ ಒಬ್ಬ ಹೋದ ಕರೆಯಲು.

ಹನ್ನೆರಡು ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷದ ಮಾತು-ಅವಳಿಗೆ ನೆನಪಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಆಗ ಅವಳು ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿ. ಈಗ, “ನೀವ್ಯಾರು? ನಿಮ್ಮ ಪರಿಚಯ ನನಗಿಲ್ಲ” ಎಂದರೆ ಅಪಮಾನವಾದೀತು? ಈ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಹೆಂಗಸರು ಪರಿಚಯವಿದ್ದರೂ, ಅದೇಕೋ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದವರಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಮಾತನಾಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗದು. ಗುರುತು ಹತ್ತಿದರೂ ಇವನಾರೋ? ಎಂಬಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾರೆ; ಮಾತನಾಡಿಸಿದರೆ ಹೇಗೋ ಮಾತನಾಡಿ, ಜೊತೆಯವರೊಂದಿಗೆ “ಅದ್ಯಾರೋ? ನನಗೆ ಬೇರೆ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆ “ಈತ, ನನಗೆ ಸುತರಾಂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ; ಆದರೂ ಮಾತನಾಡಿಸ ಬಂದ! ಎದೆಗಾರಿಕೆ ಎಷ್ಟು?” ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಸಿಡಿದು ಮುನಿದು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಮಾನಹೋದರೂ ಹೋದೀತು. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಗ್ರಹಚಾರ? ಆದರೆ ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹುಡುಗಿಯರು? ಸೌಜನ್ಯವು ಅವರ ಹುಟ್ಟು ಗುಣ. ಅವರ ಬಗೆಯೆ ಬೇರೆ!

ಆಳು ಬಂದವನು, “ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ” ಎಂದ. ಯಾರೊ, “ಕ್ಯಾಂಟೀನಿನಲ್ಲಿರಬಹುದು; ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು” ಎಂದರು. ಅವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ.

ಕ್ಯಾಂಟೀನ್ ಎಂದೊಡನೆ ಇವನ ಜೀವನ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದು, ತಾನು

ಬರುವಾಗ ಇವರ ಕ್ಯಾಂಟೀನ್ ಹತ್ತಿರವೇ ಹಾದುಬಂದುದನ್ನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಗಲಭೆಯನ್ನೂ ಹೋಲಿಸಿಕೊಂಡ.

ಇಂದುಮುಖ ಬರಲಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಏನೇನೋ ಯೋಚಿಸಿತು. “ತನ್ನ ಪರಿಚಯ ಏನೆಂದು ಹೇಳುವುದು?” “ಏನೋ ಹೇಳುವುದು?” “ಅವಳಿಗೇ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದರೋ?” ಫಕ್ಕನೆ ಹೊಳೆಯಿತು ಈ ಯೋಚನೆ. ಇದು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬೆದರಿಸಿತು.

ಅವಳು, ಆ ಹೆಸರಿನವಳು ಬಂದಳು. ಬಿಳಿ ಸೀರೆಯುಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಮೈಕೊಂಚ ಸ್ಥೂಲವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಕಿವಿಗೆ ಲೋಲಾಕಿದೆ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ದಪ್ಪ ಕನ್ನಡಕ, ಅದರ ಹಿಂದೆ ಕಣ್ಣು ಗುಡ್ಡೆ ಕೊಂಚ ಮುಂದೆಬಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿವೆ. ತಲೆಯ ಕೂದಲು ಹೇಗೋ ಹಾದು ಬೈತಲೆಯ ಅಂಕೆಗೆ ಸಿಕ್ಕದಂತಿದೆ. ಕಪೋಲ ಕೈಗಳ ಮೇಲೆ ಕೂದಲು ಎದ್ದಿವೆ. ಜಣೆಯ ಮೇಲೆ ಮಡಿವೆಗಳ ಗುರುತು. ಇವಳು ತಾನು ಹಿಂದೆ ಕಂಡ ಆ ಮುದ್ದು ಸೂಸಿದ, ಕಮಲದಲನೆಯನದ, ಸುರುಳಿಗೂದಲ, ಮೃದುಮೈಯ, ಗಿಳಿಮಾತಿನ ‘ಇಂದು’ವಲ್ಲ! ಇದು ಯಾವುದು ಈ ಹೆಣ್ಣು?

ಅದರೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಮಾತನಾಡಿಸಲು; ಉಪಚಾರಕ್ಕಾದರೂ ಮಾತನಾಡಿ ಹೋಗೋಣ, ಎಂದುಕೊಂಡು, “ನಮಸ್ಕಾರ” ಹೇಳಿದನು.

ಆ ಹುಡುಗಿ ಹೆದರಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅತಿ ಸಂಕೋಚ ಹೆದರಿಕೆಗಳಿಂದ ‘ನಮಸ್ತೆ’ ಎಂದಳು. ಅಫೀಸಿನವರೆಲ್ಲ ಇವರನ್ನೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

“ನಾನು-ಆದಿನಾರಾಯಣ.”

ಹುಡುಗಿ, ಗುರುತು ಹತ್ತದಿದ್ದ ವಳಂತೆ ನೋಡಿದಳು.

“ದುಮ್ಮಲೂರು ರಂಗಪ್ಪನವರ ಮಗ. ಕುಂಚಟಗರ ಬೀದಿಲಿ ಬಹಳ ದಿನದ ಹಿಂದೆ ನೀವೆಲ್ಲ ಇದ್ದಿ; ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ರಾಜಪ್ಪನವರು ನಮಗೆ ಬಂಧುಗಳು.”

ಹುಡುಗಿ ಉಸಿರೆಳೆದು, “ಹೂಂ! ಹೌದು! ಹೌದು, ಈಗ ಕೊಂಚ ಕೊಂಚ ನೆನಪಾಯಿತು” ಎಂದಳು.

“ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ?”

“ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ನೀವಿಲ್ಲೇ ಇದ್ದೀರೇನು?”

“ಇಲ್ಲ, ರಜದ ಮೇಲೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.”

“ನೀವು ಯಾವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ?”

“ಮಿಲಿಟರಿಯಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ; ಮಿಡ್ ಈಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದೆ.”

ಹುಡುಗಿ ಇವನ ಮುಖ ನೋಡಿದಳು. ಇವನು ಕೊಂಚ ನಕ್ಕ.

“ಚೆನ್ನಾಗಿರದೀಯೇನಮ್ಮ? ನಿನ್ನ ನೋಡಿ ಬಹಳ ದಿನವಾಯಿತು.”

“ಹೌದು ಬಹಳ ದಿನವಾಯಿತು. ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಭಾನುವಾರ ಹಾಸ್ಟಲಿಗೆ ಬನ್ನಿ, ಅಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡೋಣ” ಎಂದಳು.

ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದು, “ಅಯ್ಯೋ ವಿಧಿಯೆ!” ಎಂದು ನಿಸುಸುಯಿದ.

ದಲ ದಲ ಸಮೇತ ಅರಳಿ, ತಿಳಿಯಾದ ಶ್ವೇತಾರುಣ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಚಂದ್ರನ ಸುತ್ತವರಿದಿರುವ ಪರಿವೇಷದಂತೆ ತನ್ನ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಹರಡಿ, ಚೆಲುವು ಭೋಗಗಳಿಗೆ ಸಾಧನವಾಗಿರುವ ಗುಲಾಬಿಯೊಂದಿಗೆ, ಕಾಗದದ ಹೂವಿನಂತೆ ರಸ-ರೂಪ-ಪರಿಮಳ ವಿಹೀನವಾದ ಡೇರೆ ಹೂವು ಸಮನಾದೀತೆ?

ಕೇಳಾದುದು ತೋರುವ ಪುರಸ್ಕಾರಕ್ಕಿಂತ ಉನ್ನತವಾದುದು ತೋರುವ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮೇಲಾದದ್ದು, ಎಂದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಕವಿಯೊಬ್ಬನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಕವಿಯು ರೋಷ ಸಂಕಟಗಳಿಂದ ಆ ರೀತಿ ಹೇಳಿದನೆ?

ದೈವ ಈಗಲೂ ಮೋಸವಾಡಿತ್ತು !

ಈ ಹುಡುಗಿ ಹೀಗೇಕೆ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ? ಎಂದು ಅಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟ. ನಾರಿ, ಹದಿನಾರು ತುಂಬಿದ ನಾರಿ, ಅಸ್ಪರಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾಳಂತೆ ಒಬ್ಬ ಸುಭಾಷಿತ

ಕಾರನ ಕಣ್ಣಿಗೆ. ಆದರೆ ಈಗ, ಕತ್ತೆಯ ಮರಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ಮೇಲೆ ಕಾಣುವ ರೂಪು ಬಂದಿದ್ದೆಯಲ್ಲ ! ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಆ ಬಾಲಕನಿ-ಎ ಥಿಂಗ್ ಆಫ್ ಬ್ಯೂಟಿ ಈಸ್ ಎ ಜಾಯ್ ಫಾರ್ ಎವರ್-ಸುಂದರ ವಸ್ತು ಸದಾ ಹರ್ಷಕಾರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಲೋಕಾನುಭವ ಸಾಲದೆ ಕವಿತಾ ಹರ್ಷದ ಉತ್ಕರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತೋ ? ಅಥವಾ ಕವಿ ಕನಸು ಕಂಡ ಸುಂದರವಸ್ತು ಇಂದು ಸುಂದರ ವಿರದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಂದಿನ ಸೌಂದರ್ಯಾನುಭವ-ಅದು ಚಿರಸುಖದಾಯಿ, ಎಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಬರೆದನೋ ?

ಇದೂ ನಿಜವಿರಬಹುದು - ಸುಂದರ ವಸ್ತು ಸದಾ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದು ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಸದಾ ಹರ್ಷವನ್ನು ಬೀರಬೇಕೆಂದು ಇರಬಹುದು.

ಲೂಸಿ ! ಕವಿ ಇಂಥ ರೂಪವನ್ನೇ ಕಂಡು ಹಾಕಿ ಹೇಳಿರಬೇಕು. ಅವನಿಗಿಂತ ಇನ್ನೂ ಪರಿಣತನಾದ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್ ಬರೆದ “ಷಿ ವಾಸ್ ಎ ಫ್ಯಾಂಟಂ ಆಫ್ ಡಿಲ್ಫಿಟ್ !” ಎಂಬ ಮಾತು ಇಂಥವಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದುದೇ ಆಗಿರಬೇಕು !

ಆದರೆ ಇವರೆಲ್ಲ ಸುಖ ಪುಲಕಿತರಾಗಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದರು.

ತನ್ನ ಅನುಭವ ಸುಖವೋ ? ದುಃಖವೋ ? ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಕೂಡಿದುದೋ ? ಇಲ್ಲವೆ ಮೀರಿದುದೋ ? ಇದು ಏನು ? ತಾನೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡೆ. ವಿವರ ಭಾಸವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಜೀವನದ ದಾರಿ ನೆಟ್ಟಾಗಲಿಲ್ಲ ! ಅವಳನ್ನು ಮರೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ !

ತನ್ನ ಸರಸ್ವಿ ಚೇತನಕ್ಕೂ ಪ್ರೀತಳಾಗಿದ್ದ ಆ ಪ್ರೇಯಸಿಯನ್ನು, ಜೀವ ಪುತ್ಥಳಿಯನ್ನು ತಾನು ಹೇಗೆ ಮರೆಯಬಲ್ಲೆ ? ಎಂದುಕೊಂಡ. ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರ ಮೈಲಿಗಳ ಅಂತರವನ್ನು ಮೀರಿ ಅವಳ ದಿವ್ಯ ರೂಪು ತಟ್ಟನೆ ಮನಃ

ಪಟಲದ ಮೇಲೆ ಬಂದು ನಿಂತಿತು. ಆಕೆ ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರಲಿ, ಬಹು ಸುಂದರಿಯೆಂದು ಪರಿಣಿತಳಾಗುವಳು. ದೇವಕನ್ನೆಗೆ-ರಾಜ ಸಂಭವೆಗೆ ಇರ ಬಹುದಾದ ಉನ್ನತ ನಿಲುವು ; ಗರ್ವಿಷ್ಣುವಾಗಿ, ಪೂರ್ಣವಾಗಿ, ಸುಖಸೀಮೋನ್ನತಿಯಿಂದ ಬೆಳೆದಿರುವ ಎದೆ, ಬಾಹುದ್ವಯಗಳು; ಆಹ! ಆ ಕೊರಳ ನುಣ್ಣನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೊಗಳುವುದು! ಗ್ರೀಕರ-ರೋಮನರ ಮತ್ತೊಂದೊಂದುಬಾರಿ ಕನ್ನಡದ ಹೊಯ್ಸಳರ ಶಿಲಾ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳಂತಹ ರೂಪ ಇಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಆಕೆಯ ಹಣೆ ವಿಶಾಲವಾದರೆ ವಿಕಾರ, ಕುಂಚಿತವಾದರೆ ಕುಂದು ಎಂಬಂತಿತ್ತು. ಆದು ಸ್ವಚ್ಛ ಧವಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ನಸು ಉಬ್ಬಿ, ತುಸುಬಾಗಿ ಮುಖದ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಭಾವಳಯ ಹಾಗಿತ್ತು. ತಲೆಯ ಕೂದಲು ಕೊಂಚ ಕರಿಯ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿ, ತಲೆಗೊಂದು ಭೂಷಣ ವೇಷವಾಗಿ, ನೂತನ ಅಲಂಕಾರ ವಿಧಾನದಿಂದ ಮೆರೆದಿತ್ತು. ಚಿತ್ರಗಾರನ ರೇಖಾ ವಿನ್ಯಾಸವೆ ವಿಲಾಸಗೊಂಡು ಬಗೆಗೊಂಡಂತೆ ತೆಳುವಾಗಿ, ನಯವಾಗಿ ಬಾಗಿದ ಆ ಹುಬ್ಬು ಅದರ ಕೂದಲು ಹೊಳೆವ ರೀತಿ, ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಸ್ವಚ್ಛ ನೀಲ ಶೀತಲೋದಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಬಿಂದುವೊಂದು ಅಗಲವಾದಂತೆ ತೋರುವ ಕಣ್ಣು, ಆ ನಾರ್ಡ್‌ಕ್ ಜಾತಿಯವರಿರುವ ತೆಳುವಾದ-ನೀಳವಾದ ಮೂಗು, ಇಷ್ಟು ಸಾಲವೆ ಅವಳನ್ನು ರೂಪವತಿ, ಅತೀವ ರೂಪವತಿ ಎಂದು ಹೇಳಲು ?

ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಯಾವುದರಿಂದ ಸುಂದರಿ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಎಂಬುದಕ್ಕೆ, ಆಕೆಯ ತುಟಿಗಳಿಂದ ಎಂದು ಹೇಳುವವರೂ ಉಂಟು. ಅವರ ಈ ರೂಪ ನಿರ್ದೇಶ ಬಹಳ ಮಾಡಿ ತಪ್ಪಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಮೋಹ, ಪ್ರಣಯ, ರತಿ, ವಿಲಾಸ-ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಕಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟ ರೂಪ ಆ ಅಧರಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಲೂಸಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮ ಭಾಗ್ಯವತಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಶಿಲ್ಪರೇಖಾ ವಿನ್ಯಾಸದಿಂದ ಕಡೆದಂತೆ, ಕೆತ್ತಿ ಕೊರೆದಂತೆ, ಹೃದಯವನ್ನು ಘಾತಿಸುವ ಮದನನ ಪುಟ್ಟ ಬಿಲ್ಲಿನಂತೆ ಇರುವ ರಂಗಿನ ಮೇಲ್ದಟ್ಟಿ; ಅದಕ್ಕೆ ಇಂಬಾಗಿ, ಅದರ ರೂಪ ರುಚಿರಕ್ಕೆ ಹೊಯ್ಕೆಯಾಗಿ, ಯಮಳನಂತೆ ಅಲ್ಲ-ಸಹಜೀವಿಯಾದ ಪ್ರಿಯನಂತೆ ಅಪ್ಪಿರುವ-ಒಪ್ಪಿರುವ ಕೆಳದುಟಿ; ಇವು ರಾಗಪೂರ್ಣವಾಗಿ, ಸ್ನೇಹಮಯವಾಗಿ, ಎದೆಯ ಒಳಗಣ ಮಾತನ್ನು ತಮ್ಮ ಮೂಲಕ

ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅದನ್ನು ಅರಿತ ಅದಿನಾರಾಯಣ ತನ್ನ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾನು ?

ಕೊಂಚ ರಾಗಾಲಂಕೃತವಾಗಿ. ಕೋಮಲವಾಗಿ, ಶುಭ್ರ ಶ್ವೇತ ವರ್ಣದಿಂದ ಅಗಲವಾಗಿದ್ದು ಬರುತ್ತಾ ಕಿರಿದಾಗಿ ಗದ್ದದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡ ಕೆನ್ನೆಗಳನ್ನು, ಮುಖದ ಚೆಲುವಿಗೆ ಎಲ್ಲೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕೆನ್ನೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಮರೆಯಲಾದೀತು ?

ಅವಳ ಕೈ. ಅವಳ ಬೆರಳುಗಳು. ಅವಳ ಉಗುರು-ಅವಳಾಗಿದ್ದ ರೂಪ ಲೇಪನ-ಅವಳ ಮೂಲಕ ಇವನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಸ್ವರ್ಗ, ಸೇವೆ. ಮನುಷ್ಯಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ನೆನೆಯದಿದ್ದಾನು ?

ಅದರೇನು ? ಆ ರೂಪ, ಆ ಇರವು. ಆ ನಿಲುವು, ಆ ನೆನಪು ಬಂದು ಕುಣಿಕುಣಿದು ಹೋದರೇನು ?

ತಾನು ಶಿವಾಯಿ ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ನಿಜವೆನಿಸಿತು. ತನಗೆ ಅದೇಗತಿ! ಈ ಮಾತಿನ ಸತ್ಯ ಹೊಳೆಯಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ ನಿರ್ಧರಿಸಿಯೆ ಬಿಟ್ಟು.

ರಜ ರದ್ದು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ. ರಾಜೀನಾಮೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ.

ಜಪಾನರು ಭಾರತದ ಗಡಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅದೇಗ ತನ್ನ ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿ. ಜಂಗಲ್ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಣವೂ ಇಲ್ಲ. ತನ್ನ ಒಡುಕಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಉತ್ತರ, ಅಲ್ಲಿ. ಮಿಕ್ಕಾಡೋವಿನ ಶಿವಾಯಿಯೊಡನೆ ಹೋರುವಾಗ ದೊರೆತೀತು ಎದುರಿಸಿದ. ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಏಕೆಲ್ಲ.

ಕೋಹಿಮಾರಂಗ ! ಇವನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಈಗ ಸಿಕ್ಕರ ಪಡೆಯೊಂದಿದೆ. ಇವನಿಗೆ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್. ಅಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞೆ-ಅದಿನ್ನೂ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ-ಇದ್ದರೂ ಅದು ಕೇಂದ್ರೀಯವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬಾರದು. ಅದರೆ ಅದ ಸುಳ್ಳೆ ಇವರಿಗೆ ಇದೆ. ನಾಳೆ ಅಕ್ರಮಣ ನಡೆಸಬೇಕಾದೀತು, ಘನ ಘೋರ ಕಾಳಗವಾದೀತು !

ಇವನ ಲೆಫ್ಟಿನೆಂಟ್, ಕರ್ತಾರ ಸಿಂಗ್ ಜೊತೆಗಿದ್ದಾನೆ. ಆತನೊಂದಿಗೆ :
“ ಸಿಂಗ್ ! ಸಾವು ಜೀವನದ ಮುಕ್ತಾಯವಲ್ಲವೆ ? ”

“ ಇರಬೇಕು. ಅದನ್ನೇಕೆ ಈಗ ಯೋಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ ? ”

“ಯೋಚಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಏನು ? ಸಾವಿನ ದವಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದೇವೆ ;
ವಿಷದ ಗಾಳಿಯಂತೆ ಅದು ನಮ್ಮನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದಿದೆ. • ಅದರ ಯೋಚನೆ
ಸಹಜವೆ ! ಬದುಕಿನ ಎಲ್ಲ ಹೋರಾಟಕ್ಕೂ ಸಾವೇ ಮುಕ್ತಾಯ ಎಂದು
ತೋರುತ್ತದೆ.”

“ ನೀವೇಕೆ ಹೀಗಿದ್ದೀರಿ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ? ನೋಡೋಣ , ಇವರನ್ನು ಹುರಿದು
ವುಡಿ ಮಾಡಿಬಿಡೋಣ ! ”

ಅನ್ಯಚಿಂತನಾಗಿದ್ದ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ “ ಇದೊಂದು ಬಾರಿ
ತಾನವಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದರೆ-? ” ಎಂದು ಬಗೆದುಕೊಂಡ.

ಮಾರನೆ ದಿನ ಬಂದಿತು. ಮಿತ್ರಸೇನೆ ಆಕ್ರಮಣ ನಡೆಸಿತು. ಸ್ತಬ್ಧವಾ
ಗಿದ್ದ ಕಾನನ. ಗಿರಿ, ಕಂದರಗಳು ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ರಣರಂಗದ ಘನಘೋರ
ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕಂಪಿತವಾಗತೊಡಗಿದವು. ಅದೆಷ್ಟು ಬಗೆಯ ಧ್ವನಿ ! ಅದೆಷ್ಟು
ಬಗೆಯ ಅಬ್ಬರ ! ಅದೆಷ್ಟು ಬಗೆಯ ಸಿಡಿತ ! ಅದೆಷ್ಟು ಬಗೆಯ ಗರ್ಜನ !

ಚೀತ್ಕಾರ, ಮರಣ ಸಂಕಟ, ವೀರ ಘೋಷ, ಉತ್ಸಾಹದಬ್ಬರ,
ಉಕ್ಕು ಮದ್ದುಗಳ ಕರ್ಕಶ ಕಠೋರ ರವದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಧ್ವನಿಯೂ ಬೆರತತ್ತು !
ಜೈ ಜೈಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟು ವಿಧ ! ಜೈ ! ಶ್ರೀ ಗುರು ವಾಘಾ ! ಎಂಬ
ಸಿಕ್ಕರ ಘೋಷ, ಜೈ ! ಶಶುಪತಿನಾಥ ! ಎಂಬ ಘೋರ್ಕರ ಉಚ್ಚರವ,
ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರರ ಚಿರಸುಖಿತವಾದ ಹೆರಹರ ಮಹಾದೇವ ! ಎಂಬ ಭಯಾವಹ
ಗರ್ಜನ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಕೇಳಿ ಬರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ , ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಾನ್ಸಾಯ್ !
ಎಂಬ ಶತ್ರು ನಿರ್ಘೋಷವೂ ಕೇಳುವುದು.

ಮರದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಕುಳಿತ ಜಪಾನಿಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿ ಸುಟ್ಟು ಉರುಳಿಸಿ

ಮದಾಯಿತು. ಗುಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದವರನ್ನು ಹೊಡೆದೇಳೆದುದಾಯಿತು. ನೆಲಮಾಳಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ತಂಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕದನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದವರನ್ನು ತಿವಿದು ಕೊಂದು ಉಚ್ಚಾಟನ ಮಾಡಿದುದಾಯಿತು. ನೂರೆಂಟು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ, ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಭದ್ರರಾಗಿದ್ದ ಜಪಾನಿಗಳನ್ನು ಮರ್ದನ ಮಾಡಿಯಾಯಿತು.

ಸಮುದ್ರದ ತೆರೆ ಹೊರಳಿದಂತೆ ಮಿತ್ರವಾಹಿನಿ ಹೊರಳಿ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬಂದಿತು. ಆದರೆ ಒಂದೆಡೆ ತೆರೆ ಹೊರಳಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಅದು ಹಿಂಜಾರುವುದೂ ಉಂಟು. ಜಪಾನಿಗಳು ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಅಕ್ರಮಣ ನಡೆಸಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ವೀರಘೋಷ ಮಾಡಿದರು. ಎಲ್ಲಿಯೋ ಒಂದು ಕಡೆ “ವಂದೇ ಮಾತರಮ್! ಜೈ ಹಿಂದ್!” ಎಂಬ ಮೈ ಜುಮ್ಮೆನಿಸುವ ಘೋಷ ಕೇಳಿಸಿದವು. ಹಿಂದೂ ಸೈನಿಕರು ಸ್ತಬ್ಧರಾಗಿ ಅತ್ತಕಡೆ ಆಲಿಸಿದರು. ಆ ಹೆಮ್ಮೆ-ಶೋಕ-ಅಪಮಾನ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಳಗೊಂಡ ಆ ಘೋಷ ಕೇಳಿಸಿದುದು ನಿಜವೋ ಭ್ರಮೆಯೋ ಇವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಅದಿನಾರಾಯಣನ ಮನಸ್ಸು ಹೊಯ್ದಾಡಿತು. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೊಯ್ದಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಕೂಡದು. ಇವನ ಗುರಿಯೊಂದೇ ಒಂದು. ಅದು..... !

ಕೈಯ ಸಿಡಿಗುಂಡುಗಳನ್ನು ಎರಚಿಕೊಂಡು ಹೋದ; ತನ್ನವರನ್ನು ಕೈಬೀಸಿ ಕರೆದ. ಶತ್ರುವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ, ಅರಸುತ್ತ ಕೆರಳಿದ ಕಾಂಳಿಂಗನ ಹೆಡೆಯನ್ನು ಕೆಣಕಿ ಹಿಸುಕುವಂತೆ, ಗರ್ಜಿಸುವ ವ್ಯಾಘ್ರನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಗುದ್ದುವಂತೆ ಶತ್ರುಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಗ್ಗಿಹೋಗಿ ಧಾಳಿ ನಡೆಸಿದ.

ಇವನ ಚಪಲತೆಗೆ, ಇವನ ತೀವ್ರತೆಗೆ ತಾಳಲಾರದೆ ಅನೇಕ ಶತ್ರುಸ್ಥಾನಗಳು ನಾಶವಾದವು, ವಶವಾದವು. ಭೂತದ ಗಾಳಿ ಸೋಂಕಿದನನಂತೆ, ಬಿರುಗಾಳಿ ಎದ್ದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ತೂರಾಡುತ್ತ ಏಕಾಂಕಿಯಾಗಿ ಸಾಗುವ ನಾನೈಯಂತೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಹೋದ. ಕೂಗುತ್ತ ಇವನ ಪಡೆ, ಅದೂ ಹಿಂದೆ ಬಂದಿತು.

ಶತ್ರುಗಳು ಮರೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದರು; ಬಂದೂಕು, ಮೆಷೀನ್

ಗನ್, ಟಾಮಿಗನ್‌ಗಳ ಉಪಯೋಗ ಮೀರಿತು. ಕೈಕೈ ಯುದ್ಧ, ಸನೀನು ಯುದ್ಧ, ರಿವಾಲ್ವರ್ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಜೈ ! ಶ್ರೀ ಗುರು ವಾಘ್ ! ಎಂಬ ರಣಕೇಳಿ ಮೆರೆಯಿತು..... ಸಿಕ್ಕರು ಓಡಿಬಂದು ಮುತ್ತಿದರು. ಒಬ್ಬ ಜಪಾನಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ತುಂಡರಿಸಿದರು ರಕ್ತದ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಅದಿ ನಾರಾಯಣ ಬಿದ್ದಿದ್ದ. ಇವನ ಜನ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಮೇಲು ಸಿರು ಆಡುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ತುಟೆಯ ಬಿರುಕಿ ನಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಆತೆಯೊಂದು 'ಅವಳನ್ನೊಂದು ಬಾರಿ ಕಂಡಿದ್ದರೆ !' ಎಂದು ನರಳಿತು.

“ ಯಾರು ? ಯಾರು ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ? ”

ಉಸಿರು ಕೇಳಿಸದಾಯಿತು.

ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ತಂದರು. ರಕ್ತವನ್ನು ಮೈಯೊಳಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಆಚೆಗಿದ್ದ ಯುದ್ಧರಂಗದ ಮೂಲ ನೆಲೆಗೆ ಸಾಗಿಸಿದರು. ಗಾಯಾಳುವಿಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ವಿಜ್ಞಾನ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಕಂಡು ಹಿಡಿದಿರುವ ಎಲ್ಲ ನವೀನ ಸಾಧನಗಳೂ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಅನುವಾಗಿದ್ದವು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನಡೆಯಿತು.

ಸೈನ್ಯ ವಿಭಾಗದ ಸೂತ್ರಾಧಿಕಾರಿ ಬಂದು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋದ. ಹೋಗುವಾಗ ಇವನನ್ನು ಆರೈಕೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಿಪ್ಪರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ : “ ಈತನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾದರೆ ತಿಳಿಸು-ಶಿಸಾಯಿಯಾದವನು ಇದಕ್ಕು ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಲಿತನ ತೋರಿಸಲಾರ; ನಾನೀತನ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುತ್ತೇನೆ. ಯೋಧನ ಉಚ್ಚ ಗೌರವವೊಂದು ಇವನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು.”

ಹಾಗೆಯೇ ಇತ್ತು.

ರೋಗಿ ಕೊಂಚಕಾಲ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟ; ಕಣ್ಣು ಏನನ್ನೂ ಅರಸಿತು.

ಸಿಸ್ಟರ್ ಇವನಿಗೊಂದು ಕಾಗದ ತಂದಳು. ಅದನ್ನು ಓಡಿದು ಇವನ

ಕೈಗಿತ್ತಳು. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕೈ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಬಿತ್ತು ; ಕಣ್ಣು ಎಲ್ಲಿಯೋ ತೇಲಿತು.

ಇವನು ಓದಲಾರನೆಂದು-ಇವಳು ಓದತೊಡಗಿದಳು.

ಅದು ಆರು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಬರೆದ ಕಾಗದ. ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನವನ್ನೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಕೊನೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರಿತು. ಅದು, ಲೂಸಿ ಮಧ್ಯ ಪ್ರಾಚ್ಯ ದಿಂದ ಬರೆದ ಕಾಗದ.

“ ಪ್ರಿಯ ಸ್ನೇಹಿತ, ”

“ನೀನು ಹೋದಮೇಲೆ ನನ್ನ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಎನ್ನೆನೊ ಘಟನೆಗಳಾಗಿ ಹೋದವು. ಈಗ, ನನಗೆ, ಅದನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸುವಷ್ಟು, ಅದರ ವಿಚಾರ ಬರೆಯುವಷ್ಟು ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ತಿಮಿತ ಬಂದಿದೆ.

“ ವಿಮಾನ ಧಾಳಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಂದೆ ಸತ್ತುಹೋದನು. ಅದು ಎಷ್ಟೊ ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಸಮಾಚಾರ ಬಂತು. ಅದು ಇನ್ನೂ ಆರುವುದಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾಬರ್ಟ್ ವಿಮಾನ ಕದನದಲ್ಲಿ ವಿಮಾನ ಸಮೇತ ಸುಟ್ಟುಹೋದ ನೆಂದು, ಆತನ ತಾಯಿಯಿಂದ ಪತ್ರ ಬಂದಿತು. ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ನಾನು ಅನಾಥೆಯಾದೆ. ನಾನಿದನ್ನು ಹೇಗೆ ತಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆಯೋ ಹೇಳಲಾರೆ.

“ ಸೈನಿಕರ ಸಾವಿನ ವಿಚಾರ ನೀನು ಹೇಳಿದುದು ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಆಗ, ಅಂತಹ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಕೂಡ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮೀರಿದುದಾಗಿತ್ತು.

“ ನನಗೆ ಈಗ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ನೀನು ಸುಖವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ನನಗೆ ಸಮಾಧಾನ. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಮರೆತಿರಲಾರೆಯೆಂದೂ, ನನ್ನ ವಿಚಾರ ಬೇಸರ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂದೂ ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ಅವಕಾಶವಿದ್ದರೆ ಉತ್ತರ ಬರೆ. ದೈವ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿರಲಿ !”

ಸಿಸ್ಟರ್ ಗಾಯಾಳುವನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ನೋಡಿ ಕೂಗಿಕೊಂಡಳು. ನೈದ್ಯರ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಯಿತು. ದೇಹವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದರು.

ಬಹು ಸನ್ಮಾನ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಆದಿನಾರಾಯಣನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಅಂತ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಯಾಯಿತು. ಸೇನಾಧಿಕಾರಿ ಲೂಸಿಗೆ ಜವಾಬು ಕಳಿಸಿ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಆದ ಘಾಯಗಳಿಂದ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಆದಿನಾರಾಯಣ ಕಾಲವಾದನೆಂದೂ, ಸಾಯುವ ಮುನ್ನ ಪತ್ರ ಅವನಿಗೆ ಓದಿದ್ದರೂ, ಅವನಿಗೆ ತಿಳುವು ಇರಲಿಲ್ಲ ವಾದ್ದರಿಂದ ಅದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿರಲಾರದೆಂದೂ ಹೇಳಿ, ಅವನ ಶೂರತನ ವನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಅವನ ಸಾವಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ಶೋಕವನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದನು.

ಲೂಸಿ ಮೂರನೆಯ ಬಾರಿ ಅನಾಥೆಯಾದಳು ! ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ವಿಧವೆಯಾದಳು !

ಹಾ ! ವಿಧಿ !

29-11-44—12-12-44.

ರಂಗಿ ರಂಬಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ

ನಮ್ಮೂರು ಬಿಟ್ಟಾಗ ನಾನು ಹುಡುಗ. ಚೊಣ್ಣ ಅಥವಾ ಲುಂಗಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಕೊಂಚ ಹಿಂದು ಮುಂದು. ಅದೆಷ್ಟು ವಯಸ್ಸು, ಎಂದು ಕೇಳಬೇಡಿ. ಅವರವರ ಅನುಕೂಲ-ಸೌಲಭ್ಯ. ಅತ ಕಡೆ ಚೊಣ್ಣ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ; ಲುಂಗಿ ಸುತ್ತುವುದಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕವರೂ ಪಂಚೆ ಉಡುತ್ತಾರೆ; ಹಾಗೆಂದರೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೇನೋ? ಗೋಸ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ.

ರಂಗಿ-ನಿಮಗವಳನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆರು ಅರುವತ್ತು ಸಟ್ಟು ಹಾಕಿದರೆ ಎಷ್ಟು? ಅಷ್ಟು ಮೈಲಿ ದೂರ ಇದ್ದಾಳೆ.

ರಂಗಿ ಮೇಲು ಕುಲದವಳಲ್ಲ. ಈಗ ಹಾಗೆನ್ನಬಾರದು. ಆದರೆ ಆಗ ಹಾಗೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂಥವರಿಗೆ ಕಾಟಕರು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಕಡೆ ಗಾದೆಯಿದೆ-“ಕಾಟಕ ಜಾತಿ ಕೀಟಕ ಬುದ್ಧಿ”. ಅದಲ್ಲ ಪ್ರಸಕ್ತ ವಿಷಯ.

ರಂಗಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹಿಂದಲ ಸಾಲಿನವಳು. ನಮ್ಮ ಮನೆ ಹಿತ್ತಲೂ ಅವಳ ಮನೆ ಹಿತ್ತಲೂ ಎದುರುಬದುರಾಗಿವೆ. ನಮ್ಮ ಕಡೆ ಹಿತ್ತಲಿರುವುದು ಮನೆ ಹಿಂದುಗಡೆ. ಇಲ್ಲಿನವರ ಹಾಗೆ ಮುಂದುಗಡೆ ಅಲ್ಲ. ಮಧ್ಯೆ ರಸ್ತೆ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಓಣಿ, ಬಚ್ಚಲು ನೀರು ಹರಿಯುವ, ಎಮ್ಮೆ ಹೊರಳಾಡುವ, ನಾಯಿ ಮುಳುಗಿ ಬೀಳುವ ಓಣಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸರಿ.

ರಂಗಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಸೆಗಣೆ ಎತ್ತಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹುಡುಗತನ ಡಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಟ್ಟಬುದ್ಧಿಯಿರುತ್ತದೆ! ಬಾಲ್ಯದ ಬುದ್ಧಿ ದೇವರ ಬುದ್ಧಿಯಂತೆ, ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏನೂ ಒಂದು ದಿನ ನಾನವಳಿಗೆ “ಹೆಗ್ಗಣ-ಕರೀ ಹೆಗ್ಗಣ” ಎಂದು ಕರೆದೆ. ನನಗೀಗ ವಿಷಾದವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ನಾನಾಗ

ಹೆಗ್ಗಣ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿಯೆ ಹೆಗ್ಗಣಗಳ ದರ್ಶನ, ಸ್ಪರ್ಶನ, ಸಂಭಾಷಣ ಮತ್ತು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಪರಿಚಯ ಆದದ್ದು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹೆಗ್ಗಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಲೋಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಅದೇಕೊ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿಲ್ಲ? ಆ, ಮೂಷಕ ಕುಲದ ರಾಜವರ್ಗಕ್ಕೆ-ಅದಲ್ಲ-ದೈತ್ಯವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅದಾಗಬೇಕಾದದ್ದೆ !

ಇದೇಕೆ ಇವತ್ತು ಇಷ್ಟು ವಿಷಯಾಂತರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ?

ಹೆಗ್ಗಣ ಆಗ ನೋಡದೆ 'ಹೆಗ್ಗಣ' ಎಂದು ಕರೆದೆ. ಅದು ಯಾರೊ ಹೇಳಿದ ಮಾತಿರಬೇಕು.

ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕೆರಳಿದ ಆ ಕುರು ಹೆಣ್ಣು ಸೆಗಣೆಬುಟ್ಟಿ ಕುಕ್ಕಿ, ಸುತ್ತಲೂ ಸಿಡಿಸಿ, ಹಲ್ಲು ಕಡಿದು ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದಳು. ಅದೀಗ ನನ್ನ ನೆನಪಿಗೆ ಬರ ತ್ತಿದೆ.

ರಂಗಿ ಪ್ರಾಯದವಳಾದಳು. ಒಂದು ದಿನ-ಅವಳ ಜೀವನದ ಮಹಾ ದಿನ-ವಧುವೂ ಆದಳು. ಅವಳು ಹೆಣ್ಣಾಗಿದ್ದಾಗಿನ ಸಡಗರವನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ದಿನಗಳು ಬಹಳ ಜಾಗ್ರತೆ, ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಗಿ ಉರುಳಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಒಂದು ದಿನ ಗಂಡನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಂದಳು. ಯಾರೊ ಇಬ್ಬರು ಪುಸಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ತಂದರು. ಪೇಟೆಯ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರದೊ ಜಗಲಿಯಮೇಲೆ ಈ ಇಬ್ಬರೊಂದಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದಳು. ಯಾರೋ ನೋಡಿದವರು, ರಂಗಿ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬಹಳ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಹಾಗೆ ನೋಡಬಹುದೆ, ಎಂದು ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಬೇಡಿ. ನೋಡಿದ ಪಾಪಶೇಷವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಹೇಳಿರಬೇಕು. ಕಥೆ ಮುಂದೆ ಬೆಳೆಯಲು ನಾನಿದನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು.

ನಾಲಗಾರ ಓಣಿ-ಅದು ನಮ್ಮೂರ ವೇಶ್ಯಾವೀಧಿ - ಅಲ್ಲಿ, ಮಾರನೆ ದಿನ ಇವಳ ತಾಣೆಯಾಯಿತು. ಆ ದಿನವೂ ಇವಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಮಹಾದಿನ ! ವೇಶ್ಯೆಯ ಪಟ್ಟ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ದಿನ.

ನಮ್ಮೂರ ಲಿಗಾಡಿ ಫರೇರಸ್ಸು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ-''ಸೂಳೆ ಆಗೋದು ಇಷ್ಟ ರಲ್ಲಿ ಅದೆ. ಬಿಳಿ ಪತ್ತಲ ಉಡೋದು; ಕಾಣೋ ಹಾಂಗ ಸೊಂಟದಾಗ ಒಂದು ಕರವಸ್ತ್ರ ಸಿಕ್ಕಿಸೋದು; ತೆಲಿ-ಅವರು ಬಾಚತಾರಲ್ಲ ಅದೊಂಗೂ, ಹಾಂಗ್ ಬಾಚೋದು; ಸೊಂಟದ ಮ್ಯಾಲೆ ಕೈ ಇಟುಕೊಂಡು ಬರೋದ್ನ ಹೋಗೊರನ್ನ ನೋಡೋದು; ಕಂಡೂ ಕಾಣದ ಹಾಂಗ ಕಣ್ಣು ಮಿಟಕಸೋದು; ತೆಲಿ ಹೀಂಗ ಹಾಕೋದು-''ಸೂಳೆಯ ಚಿತ್ರ-ಆ ಕಾಲದ್ದು ಅಭಿನಯ ಸಮೇತ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ರಂಗಿ ರಾಜಾರೋಷ್ ಅಂಗಡಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ; ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಸುತ್ತಾಳೆ.

ಅಣ್ಣ ಅತ್ತಿಗೆ ಎಂದೂ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದ್ದರು. ಈಗ ಜೀವನ ಅಬಾಧಿತವಾಗಿ, ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಬರು ವಂತಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರ ಜೀವನೋದ್ಯೋಗದಲ್ಲೂ ಪೈಪೋಟಿ ಇದೆ.

ನನಗೊಬ್ಬರು ಒಂದು ಗಣ್ಯರ ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು : ತಲೆತಲಾಂತರ ದಿಂದ (ಅದಕ್ಕೆ ಶಿಲೆಶಿಲೆಯಿಂದ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು; ನಿಮಗೆ ತಿಳಿ ಯಲು ಸುಲಭ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ) ಬಂದ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ತ, ತಲೆತಲಾಂತರದಿಂದ ಬಂದ ಪಂಡಿತ, ತಲೆತಲಾಂತರದಿಂದ ಬಂದ ನಾಯಕ ಸಾನಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಂತೆ. ಆದರೆ ನಾವಿದನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ, ಅಲ್ಲವೆ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ರಂಗಿಗೆ ಜೀವನೋದ್ಯೋಗವೆ ಇಲ್ಲದಾಗುತ್ತಿತ್ತು !

ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಬಂದ ನಾಯಕಸಾನಿಯ ರಿಲ್ಲ. ಇದ್ದ ವಂಶಗಳು ಕ್ಷೀಣವಾದವು. ಅವರಿಗ ಮದುವೆ, ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರಂತೆ ಇದ್ದಾರೆ.

ಮಧ್ಯೆ ಕಸುಬು ಕೈಗೊಂಡವೆ ನಾಲೞಾರು ಇದ್ದವು. ಅವರಲ್ಲಿ, ನಾಗಿ-ಅವಳು ನಾಗರತ್ನ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು; ಕೃಷ್ಣಿ-ಅವಳು ಕೃಷ್ಣಾ ಸಾನಿ; ನಂಜಿ-ನಂಜಮ್ಮ ಇವರೆ ಮುಖ್ಯರು.

ಕೃಷ್ಣಿ ಹಳಬಳು, ಕಸುಬಿನಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದವಳು. ಅವಳಿಗೂ ರಂಗಿಗೂ.

ಛಲಬಿತ್ತು-ಯಾರು ಹೊಸದಾಗಿ ಕಾಲಿಗೆ ಜೈನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ ಎಂದು. ಆಗತಾನೆ ಕಾಲಿಗೆ ಜೈನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೊಸ ಫ್ಯಾಷನ್. ಥಡಿಯಗಟ್ಟಲೆ ತೂಗುವ ಬಿಳ್ಳಿ ಕಾಲ್ಗಡಗಗಳು ಇನ್ನೂ ಮಾಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರೊಂದಿಗೆ, ಈ ತೆಳ್ಳನೆಯ ಜೈನನ್ನು ಅನೆ ಮರಿಯೊಂದಿಗೆ ಅಡಿನ ಮರಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಂದು ಲಕ್ಷಣ.

ಪಂಥ ಬಿತ್ತು. ನಮ್ಮೂರು ವ್ಯಾಪಾರ ಸ್ಥಳ; ನಾಲ್ಕಾರು ಕಡೆಯಿಂದ ರಸ್ತೆಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ. ದಿನಕ್ಕೆ ಇನ್ನಾರು-ಮುನ್ನಾರು ಜನವಾದರೂ ಹೊರಗಿನವರು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು ಆಗ. ಈಗ ಈ ಸಂಖ್ಯೆ ಹತ್ತರಷ್ಟು ಏರಿದೆ.

ಇಬ್ಬರೂ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗರಿಬ್ಬರನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಪೇಟೆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾದು ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ತಮ್ಮಣ್ಣಯ್ಯನ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಪರಲೂರಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ತರುಣರು ಬಂದು ಕೂತು ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ತಮ್ಮಣ್ಣಯ್ಯ ಒಳ್ಳೆ ಮಾತುಗಾರ. ಸದಾ ಅಂಗಡಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂತಿರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಬೀದಿಯ ಪ್ರಸಂಚವನ್ನೂ ಆ ಬಗೆಯ ಜನರನ್ನೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಅವರ ಮಾತನ್ನೂ ಆಲಿಸಿ ವಿಷಯ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದ. ಅಂಥವನು ತನ್ನ ಲೋಕಾನುಭವವನ್ನು ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ, ಲೋಕವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಅರಿಯದ ತನಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನ ಅಲೌಕಿಕರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ.

“ಅಕ್ಕೋ! ಬಂತು ನೋಡಿ!” ಎಂದ.

“ಏನದು!” ಎಂದು ಮುಖ ಮಾಡಿದರು ಬೀದಿ ಕಡೆ.

ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗನ ಮನೆಯಿಂದ ರಂಗ, ಮುಸುರೆ ಕೂಡಿದ ಎಮ್ಮೆಯೋ ಪಾದಿ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಗೆ. ಏಕೆ? ಪಂಥ್ಯ ಗೆದ್ದಿದ್ದಾಳೆ. ಕಾಲಿಗೆ ಹೊಸ ಜೈನು; ಅದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೇತು ಬಿದ್ದಿರುವ ಮರಿ ಜೈನುಗಳು. ಗೆದ್ದಳು ಪಂಥ್ಯ ರಂಗ!

ಲಿಗಾಡಿ ಫಕೀರ, “ರಂಗಕ್ಕಾ ! ಚೈನು ಜೊಲೊ ಐತೇಳು ! ಯಾವಾಗ ಮಾಡಿಸಿದಿ ?” ಎಂದು ಕೂಗಿ ಕೇಳಿದ ಒಂದೂ ಅರಿಯದವನಂತೆ. ಊರಿಗೇ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ಇವರ ಪಂದ್ಯ.

“ಇದೇ ಈಗ !” ಎಂದಳು ರಂಗಿ.

“ಭೇಷ್ ಐತಿ ! ಅಲ್ಲೇನ್ನೀ ?” ಎಂದು ಸಕ್ಕದ ತಮ್ಮಣ್ಣಯ್ಯನವ ರನ್ನು ನೋಡಿದ. ತಮ್ಮಣ್ಣಯ್ಯ, “ಕರೀ ಕೊಳಗದಂತಾ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿಳೀ ಬೆಳ್ಳಿ ಚೈನು ಅಗ್ಗೀ ಮ್ಯಾಚ್ ಆಗ್ತದೆ” ಎಂದ. ಬೀದಿಯ ಹುಡುಗರು ಗೊಳ್ಳೆಂದರು. ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಲೇಜು ಹುಡುಗರು ಈ ಅವಾಂತರ ನೋಡಿ ಬೆಪ್ಪಾಗಿದ್ದರು.

ಕೃಷ್ಣ ಉರಿಬಿಸಲಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗನ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅದು ಸಿಕ್ಕದೆ ಸೋತು, ಸಿಡುಕು ಮುಖ ಹಾಕಿದ್ದವಳು ಬಿರಬಿರನೆ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಫಕೀರವ್ವ ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಬಿಟ್ಟು ‘ಅಲ್ಲಿ ನೋಡ್ರೀ !’ ಎಂದು ತೋರಿಸಿದ.

ಕೃಷ್ಣ ಇದನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಮುಂದೆ ರಂಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುವ ಚೈನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ನೋಡಿ, ಅಂಗಡಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ನುಗ್ಗಿ, “ಬಾರೋ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಾ ! ಕೊಡು ಬಾ, ನನ್ನ ಬಾಕಿ ! ಅವತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಮನೀಗ ಬಂದು ಕತ್ತಲಾಗ ಖೋಟಾ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು, ಮೂರು ದಿನ ಆದ್ರೂ ಆ ಬಾಕಿ ಕೂಡ ಬಾರ್ಡ ? ನನ್ನ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಮ್ಯಾಲೇಳು !” ಎಂದು ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಒಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿ ತೊಡಗಿದಳು.

ಹಾಯ್ ! ಹಾಯ್ ! ಏನೀ ವಿಸತ್ತು ! ಏನೀ ಅಸಮಾನ !

ಡಬ್ಬಗಳ ಮಧ್ಯೆ, ಜಾಕಾಯಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳ ನಡುವೆ ತೂರಿ ಅಡಗಿ ಬಿಡು ತ್ತಿದ್ದರು ಆ ಕಾಲೇಜು ಹುಡುಗರು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಓಡತೊಡಗಿದರು ಹದ್ದು ಎರಗಿದ ಕೋಳಿ ಪಿಳ್ಳೆಗಳಂತೆ.

ಅವಳಿಗೆ ಖೋಟಾ ನಾಣ್ಯದ ಮೋಸಮಾಡಿ, ನಂತರ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಸಾಲ ಹೇಳಿ ಕೊಡದೆ ಇದ್ದ ಫಕ್ರೀರಪ್ಪನ ಸ್ಥಿತಿ, ಹಿಂದೆ ಅವರ ಕಸುಬನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದ್ದ ರಸಿಕನ ಸ್ಥಿತಿ, ಹೇಗಿರಬಹುದು ?

ಬೀದಿ ಹುಡುಗರು ಆಕಾಶ ನಡುಗುವಂತೆ “ಹೋ !” ಎಂದು ನಕ್ಕವು.

ಅದರೆ ತಮ್ಮಣ್ಣಯ್ಯ-ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ ನೋಡಿ ! “ಏನೇ ಹುಷಾರ್ ! ಯಾರಂತ ತಿಳಿದೀ ? ಅಂಗ್ಕೀವಳಗ ನುಗ್ಗಿದರೆ ಚಮ್ಮ ಸುಲ್ವೇನು. ಅವರ ಬಾರಿ ಕೊಡೋದಿದೆ. ಹೊರಗ ಬಂದಾಗ ರಟ್ಟೀ ಹಿಡ್ತು ಕೇಳು. ಮೆಟ್ಟಿಗಲ್ಲು ಹತ್ತಿದ್ರೆ ನೋಡು !” ಅಬ್ಬರಿಸಿದ. ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ ನೋಡಿ ! ಏನಾದರೂ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು ಸಮಯಕ್ಕೆ !

ಕೆಟ್ಟ ದುರ್ಭಾಷೆಯ ಬೈಗಳ ಬೈದುಕೊಂಡು ಹೋದಳು ಕೃಷ್ಣ.

ಫಕ್ರೀರ - ಫಕ್ರೀರಪ್ಪ - ಲಿಗಾಡಿ ಫಕ್ರೀರ ಶೆಟ್ಟಿ - ಅವನನ್ನು ನೆನೆಸಿ ಕೊಂಡರೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬರೆಯಲಾರದಷ್ಟು ವ್ಯಥೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ದೀಪ ಹಚ್ಚಿದ ಮೇಲೆ ಶಾಲು ಮುಸುಗು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋದ ಅಂಗಡಿ ಬಿಟ್ಟು. ಬಿಟ್ಟಾರೆ ಬೀದಿ ಹುಡುಗರು ? ಕಾದಿದ್ದವು. ಬೇಡ ಅವನ ಗೋಳು.

ಇದಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಾಯಿತು.

ಮೊನ್ನೆ, ಕೊಂಚ ದಿನದ ಹಿಂದೆ ನಾನು ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅದೆಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳೂ ಆಗಿತ್ತು. ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಕೆರೆ ಇದ್ದರೆ ಅದರ ಏರಿಯ ಮೇಲೆ ಓಡಾಡುವುದು ಹವ್ಯಾಸ. ನಮ್ಮೂರಿನಲ್ಲೂ ಅದಿದೆ. ನಮ್ಮೂರಿನವರೆ ಇವರಿಗೆ ಕಲಿಸಿದರೋ ? ಅಥವಾ ಇಲ್ಲಿಯವರನ್ನು ನೋಡಿ ನಮ್ಮವರು ಕಲಿತರೋ ? ನಮ್ಮೂರಿನವರನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ಮೊದಲನೆಯದೆ ನಿಜ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇರಬೇಕು. ನಮ್ಮೂರಿನವರೂ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಂದ ಇವರು ಕಲಿತಿರಬೇಕು.

ನಾನೂ ಹೋಗಿದ್ದೆ; ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಜೊತೆಗೆ ಇದ್ದ.

ಬೇಸಗೆ ದಿನ. ಸಂಜೆ, ತೋಟದ ಹತ್ತಿರ ಕೆರೆವರಿಯ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ತಂಪು, ಪ್ರಶಸ್ತ ಅಡ್ಡಾಡಲಿಕ್ಕೆ. ಸೂರ್ಯ ಮುಳುಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನೇಕೆ ಮುಳುಗುತ್ತಾನೆ ಅಷ್ಟು ಜಾಗ್ರತೆ ?

“ಆರವಳು.....ವಾಯರೂಪಿನ ಭೂರಿ ಭೂತವೋ ? ತಿಳಿಯಲಿರಿ ದಿವಳಾರೆನುತ ಓಡಿದರಲ್ಲಿ ಬಣಜಿಗರು !” ಎಂದಿದೆ ನಳ ಚರಿತ್ರೆ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ. ಐವಯಂತಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಶೂರ ವಣಿಕ್ ತಂಡ ಆ ರೀತಿ ಕಂಬಿಕಿತ್ತು ಓಡಿದರಂತೆ.

ನಾವು ಓಡಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಕನಕದಾಸ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಆಯಿತು. ಅವಳು ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ-ರಂಗಿ, ರಂಗಾಸಾನಿ. ಇದೀಗ ಸನ್ನಿ ವೇಶ ! ಅವಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರಿನಲ್ಲಿ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನಾನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಸುಳ್ಳು ಬರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ರಂಗಿ ! ನಾನೇನು ಹೇಳಲಿ ? ಬಿನಾರಿಸ್ ಸೀರೆ-ಜರಿ ಟಿಶ್ಯುಸೀರೆ-ಅತಿನವುರು-ಇಪ್ಪು ತ್ತನೆ ಶತಮಾನದ ಮಸ್ಲಿನ್ ಸೀರೆ-ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ್ದು-ಉಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಆ ಕಳೆದ ಹಿಂದಿನ ಸುದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ನೂರಕ್ಕೆ ಕಡಮೆ ಇರಲಾರದು ಬಿಲೆ. ಅದರ ಒಳಗಡೆ ಹಾಕಿದ ಪೆಟಿಕೋಟ್-ಅರ್ಥಾತ್ ಲಂಗ-ಲೇಸ್ ಹಾಕಿದ ಲಂಗ-ಸೀರೆಯು ಸುಕ್ಕು ನಿರಗಳ ಆಚೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ; ಎಂಥ ನವುರಾದ, ಎಂಥ ಅಪ್ ಟು ಡೇಟ್ ಫ್ಯಾಷನ್ನಿನ ಬ್ಲಾಸ್ ತೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ ! ಅದರೊಳಗೂ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಒಳಕುಪ್ಪಸ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಕಿವಿಯ ಲೋಲಾಕು ಚಮಕಿಸುತ್ತದೆ. ಕೊರಳು-ತೆರದ ಕರೀ ಕೊರಳು, ಮುಂಗೈ, ಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನವಿದೆ. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬದೆ ಹೋದರೆ ಆಣೆಯಿಡಬೇಕೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ-ಮುಖಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಮೇಕ್ ಅಪ್, ಕರಿಯ ಮುಖಕ್ಕೂ ಹೊಂದಿದ ಮೇಕ್ ಅಪ್, ತುಟಿಗೆ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣ, ಕಣ್ಣು ಕೆಳಗಿನ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಕೆಂಪು ರಂಗು. (ರೂಸ್) ಮೈಗೆ ಬಳಿದ ಗಂ ! ಎಂಬ ವಾಸನೆ, ಅಬಬ ! ಇನ್ನೇನೋ ! ಕಾಲಿಗೆ-ನೀವೆ ಉಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ.

ಸೆಗಣೆ ಬಳಿಯುತ್ತ ಹೆಗ್ಗಣವೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡ ರಂಗಿಯಲ್ಲ ಈಗಿನ ರಂಗಿ ಮೃನವರು !

“ ಹೆಗ್ಗಣ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದರಿ! ಈಗ ಹಾಗೆ ನೀವು ಕರೆದೀರ?” ಎಂದು ಎಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಯೆ ಬಿಡುತ್ತಾಳೋ-ಎಂಬ ಭಯ ನನಗೆ. ಹೇಗಿದೆ ಮುಖ? ಪ್ರಸನ್ನೆಯಾದ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯಂತಿದೆ. ಜೊತೆಗೊಬ್ಬನಿದ್ದಾನೆ- ವಿಟ-ಬಿಳಿ ಉಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ. “ ಹಿಂದೆ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷ ಪರಿವಾರವಿದೆ. ಕವಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು “ ವಿಟ ವಿತಾನದ ಸೊಂಪು ನೆರೆಯೆ, ಕುಲಟಾಂಗನೆಯರ್ಗೆ ಜವ್ವನ ದೇಳೆ ಮೆರೆಯೆ-” ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಗ್ರಾಮದೇವತೆ ಮುಂದುವರಿಯಿತು ಪರಿವಾರದೊಡನೆ.

“ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ! ಏನಿದೀ ಆಶ್ಚರ್ಯ? ಒಡ್ಡರ ರಂಗ ” ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲೆ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಬಾಯಿಹಾಕಿ “ ಅಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ! ರಂಜಿ-ರಂಜಿ ಎನ್ನಬೇಕು ಅವಳನ್ನು. ಅವಳೊಬ್ಬ ಹೈ ಕ್ಲಾಸ್ ಡಿ. ಜಿ. ಅವಳ ಸ್ಟೇಟಸ್ ದೊಡ್ಡದು.”

“ ನಾಟ್ಯವಾಡುವುದನ್ನೂ ಕಲಿತಿದ್ದಾಳೋ-ಡಿ. ಜಿ. ಎನ್ನುತ್ತೀಯ?”

“ ನೀವು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿತವರೆ ಹೀಗೆ! ಬಲು ತಕರಾರು ನಿಮ್ಮದು. ಸೂಳೆ ಅನ್ನೋದಕ್ಕೆ ಡಿ. ಜಿ. ಅನ್ನೋದು!”

“ ಸರಿ.”

“ ಅವಳ ಮಾತು ಬೀದೀಲಿ ಬರುವಾಗ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತೆ?—‘ಬೇಗ ಬಾರಪ್ಪ. ಏನು ಗಂಡಸರೊ ಇವರು! ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಎಂದ್ರೆ ಗೌರವವೇ ಬೇಡವೆ?’ ಸಿನೀವಾಕ್ಕೆ ಬರತಾಳೆ—‘ ಗಂಡಸರ ಗಲಾಟೇಲಿ ಬರೋಕೆ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಾಚಿಕೆ ಅಂದ್ರೆ!’ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ ಜನಕ್ಕೆ ಕೇಳೋಹಾಗೆ. ಸ್ಟೇಟಸ್ ದೊಡ್ಡದು ಸ್ವಾಮಿ ಈಗ. ಇವಳ ಗಿರಾಕಿ ಯಾರ್ಯಾರು ಅಂತೀರ? ನಮ್ಮ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮೊದಲ ಅಧಿಕಾರಿ.....”

“ ಸಾಕು ಬಿಡಪ್ಪ ತಿಳಿತು.”

“ ಅಷ್ಟೇಕೆ ಸ್ವಾಮಿ? ಸಾವಕಾರ ರಾನುಪ್ಪನವರ ಮಗಾ,.....ಮಿಲಾ ಥಾಜಣ್ಣಿ.....ಎಷ್ಟು ಜನ?”

“ ಸರಿಯಪ್ಪ !” ಎಂಬೆ.

ಗಂಡನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ, ಸೆಗಣೆ ಬಳಿಯುತ್ತ, ತಲೆಯ ಹೇನು ಕುರೈ ಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ರವಿಕೆ ಕೂರೆ ಒರಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಈ ವೈಭವ ಇರುತ್ತಿತ್ತೆ ? ಇದರ ಯೋಚನೆ ಅವಳಿಗೆ ಬರುತ್ತದೋ ?

ನಾನು ಇನ್ನೊಂದು ಬಾರಿ ಊರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಅವಳೊಬ್ಬಳು ನಿಜ ವಾಗಿಯೂ ಹೈಕ್ಲಾಸ್ ಡ್ಯಾನ್ಸಿಂಗ್ ಗರ್ಲ್ ಆಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾಳೋ ?

ಆ ಮಹಿಷನ ಮೈ, ಮಹಿಷನ ಗೆಳತಿಯ ಮೂತಿ ಇವು ಇರುವ ತನಕ ಅವಳಿಗೆ ಭರತ ಮಹರ್ಷಿಯ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಸಿದ್ಧಿ ಸಲಾರದು.

ಆದರೆ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೇ ಅಘಟಿತಘಟನಾಕಾರ್ಯ ಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ?

ಹಾಗೆ ನಡೆದಾಗ ಅವಶ್ಯ ಅದರ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

13-12-44.

ಕನಸಿನ ಬದುಕು

ಅಂದಿನ ಸಂಜೆಯೂ ರಮ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕೋಡುಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಾಗಲೆಲ್ಲ, ಸುತ್ತಲೂ ಪಸರಿಸಿರುವ ನಗರವನ್ನು ನೋಡುವ ಆಶೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದೃಷ್ಟಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಾನನ್ನು ಸೇರಿಸಿರುವ ಬಯಲು, ದೂರದಲ್ಲಿ ಗೆರೆಗಳಂತೆ ಬರೆದಿರುವ ಬೆಟ್ಟದ ಸಾಲು, ಅಲ್ಲಿಂದಾಚೆ ಆಕಾಶದ ಮಸುಕು-ನೀಲಮಸುಕು ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಸುವುದು. ಆಗ ಮನಸ್ಸಿಗೆನೋ ತಣಿವು.

ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಗುರವೆನಿಸಿದಾಗ ಅದು ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸಂಜೆ ತಂಪಾಗಿದೆ; ಸಂಜೆ ಶಾಂತವಾಗಿದೆ; ಸಂಜೆ ಸೌಮ್ಯವಾದ ಸುಂದರ ಛಾಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಹಾಡು ಹೇಗೋ ಆಗಿ ಶೃಂಗಾರ ಛಾಯೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಕೊಂಚ ಸಣ್ಣದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟಿತು. ಹಾಡಿನ ಭಾವವಿದು: ಆಗ ಮಧುಮಾಸ. ಮಧುರಾನಗರಿಯ ಜನರೆಲ್ಲ ಸುಖಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಊರಾಚೆ ಉಪವನದಲ್ಲಿ ಉಪಗುಪ್ತನೆಂಬ ಬೌದ್ಧ ಭಿಕ್ಷು ಇದ್ದನು. ಅವನನ್ನು ಕಂಡವಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗಣಿಕೆ ವಾಸವದತ್ತಿ.....ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಯಬೇಡಿದಳಂತೆ. ಕಥೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಬಲ್ಲರು.

ಕೋಡುಗಲ್ಲಿನ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಒಂಟಿಗನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ, 'ಹಾಡು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ-ಈ ಸಂಜೆಗೆ ಆ ಶೃಂಗಾರಮಯ ಧಾಟಿ ಒಳ್ಳೆ ತುದೆ' ಎಂದ. ಅವನನ್ನು ಏತಕ್ಕೆ ಗಮನಿಸದೆ ಹೋದೆ, ಎಂದೂ ಅಂದು ಕೊಂಡೆ.

“ನನಗೆ ಹಾಡಲು ಬಾರದು; ಎನೊ ಹೊಳೆಯಿತು-ಹೇಳಿಕೊಂಡೆ” ಎಂದೆ.

ಆತ ಅತಿ ಸ್ನೇಹದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಅಪರಿಚಿತನಾದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ. ಮಾತನಾಡಲು ಕುತೂಹಲ ತೋರಿಸಿದ. ಕುಳಿತೆ.

ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳು-ಅವರಲ್ಲಿಬ್ಬರು ಹುಡುಗಿಯರು ಆ ಕಡೆ ದಾದ ಬಂಡೆ ಹತ್ತಿ, ಲಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ಕುಣಿದು ನಲಿದು ಹೋದವು. ಈತ ಆ ಎಳೆಯರನ್ನು ಅತಿಮಮತೆಯಿಂದ ನೋಡತೊಡಗಿದ. ಚೆಲುವರಾದ ಮಕ್ಕಳು. ಆ ಇಬ್ಬರು ಹುಡುಗಿಯರಂತೂ ಚಿತ್ರ ಪತಂಗದಂತೆ ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು.

‘ಈ ಮಕ್ಕಳ ಅಟ ನಿಮ್ಮ ಹಾಡಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪತಂಗ ನೃತ್ಯ ದಂತಿದೆ,’ ಎಂದ ಆ ಅಪರಿಚಿತಸ್ಥ.

ಮಕ್ಕಳು ಲೀಲೆಯಾಡಿ ಇಳಿದು ಹೋದವು. ಅವನ್ನೇ ಅತಿಯಿಂದ ಇವನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಅದರೆ ನಮ್ಮ ಆಶೆ ಆ ಅಪರಿಚಿತ ಮಕ್ಕಳನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇವನ ಬುದ್ಧಿ ಜೋಡಣೆ ಸರಿಯಾಗಿದೆಯೋ? ಅಥವಾ ಎಲ್ಲೆಯಾದರೂ ಏನಾದರೂ ಸಡಿಲವಾಗಿದೆಯೋ? ಈ ಸಂದೇಹವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತು.

ಬಟ್ಟೆ, ಇರವು, ನಯ ಇದರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸುಶಿಕ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಬಾಹ್ಯ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ವೈಪರೀತ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅದರೂ ಅಷ್ಟು ಸಮ ಇರಲಾರದು ಎನ್ನಿಸಿತು ನನಗೆ.

ಆ ಮಾತು ಈ ಮಾತು ಪರಸ್ಪರ ಪರಿಚಯ ಇದೆಲ್ಲ ಆಯಿತು. ಅವನೊಬ್ಬ ಸಂಗೀತಗಾರನಂತೆ. ಹೆಸರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಳಕೆಯದಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ಪಾಠಶಾಲೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿದ. ತನ್ನ ಗುರು—ಬುವಾ ಇವರ ಹೆಸರನ್ನೂ ಹೇಳಿದ.

ಬಂಗಾಲಿಗಳು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಜುಬ್ಬ ಹಾಕಿ, ಅವರು ಉಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಿಗೆ ಚಿಮ್ಮುವಂತೆ ಪಂಚೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ. ಉದ್ದ ಕೂದಲನ್ನು ನಯವಾಗಿ

ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಾಚಿದ್ದ. ತೇವು ಮುಖ, ಮೀಸೆಯಿಲ್ಲ. ಮೋರೆಯ ಮೇಲೆ ಮೈಲಿ ಕಲೆ, ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ತೊದಲು.

ಹೊರಡುವಾಗ, ಅವಶ್ಯ ತನ್ನ ಗಾಯನ ಶಾಲೆಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದೂ, ಅಗ್ರಹವೂರ್ವವಾದ ಬೇಡಿಕೆಯೆಂದೂ ಹೇಳಿದ.

ಮಾರನೆ ದಿನ ನಾನಾಕೋಡುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರಬಹುದು ಎಂದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಅಷ್ಟು ಹಿತವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೆಳಗಡೆ ಉದ್ಯಾನದ ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಬೇಡವಾದ ಮನುಷ್ಯ-ಅವನೇ ಗಂಟುಬಿದ್ದ. ಸರಿ, ಆ ಸಂಜೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮಾತು; ಮತ್ತೆ ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಒತ್ತಾಯ.

ಒಂದು ಭಾನುವಾರ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದದ್ದಾಯಿತು. ಉಪಚರಿಸಿದ. ಅದಾದ ಮೇಲೆ ತಂಬೂರಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶೃತಿಯಿಟ್ಟು ಹಾಡಿದ. ಗವಾಯಿಗಳ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೇಲಿನ ಆ ಗಂಟಲ ಸಾಧನೆ ರಚಿಸಿದ. ಸಂಗೀತದ ವಾಸನೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದದ್ದಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ಬಗೆಯ ಪರಂಪರಾಗತ ಶಯ್ಯ ನನಗೆ ರುಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬೇಸರ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು; ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದೆ.

ನಾನಾಗ ಒಬ್ಬನೆ. ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಒಂದು ದಿನ ಸಂಜೆ ಆತ ನಾನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದ. ಓದುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕದ ತೆಗೆದೆ. ಬಂದ, ಮಾತನಾಡಿಸಿದುದಾಯಿತು. ಹೋದಾನು, ಎಂದೆ; ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಿರುಕುಳವಾಯಿತು. ಏನಾದರೂ ಓದಿ, ಎಂದ.

ಧೂಳನ್ನು ಕೂಡವಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಈಚೆ ತೆಗೆದು ಅವನಿಗೆ ಎರಡು ಮೂರು ಕಥೆ ಓದಿದೆ. ಕೇಳಿ ಕಣ್ಣೀರು ಕರೆದ. ಹೋಗುವಾಗ ನನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ತನ್ನ ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, “ನನ್ನದೂ ಒಂದು ಕಥೆಯಿದೆ. ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ತಮ್ಮೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಚ್ಚಬೇಕೆಂದು ಆಶೆ ಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಶಃ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು; ಈಗ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕು” ಎಂದ.

ನಾನೇನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಮಹಡಿ ಮೆಟ್ಟಿಲಿಳಿದು ಹೊರಟುಹೋದ.

ಶಿಷ್ಟಾಚಾರದ ತೋರಿಕೆಗಾದರೂ ನಾನವನಲ್ಲಿಗೆ ಪುನಃ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಒಂದುದಿನ ಹೋದಾಗ ಆತ ಒಬ್ಬನೆ ತನ್ನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕೊಂಚ ದೂರಕ್ಕೇ ಅದು ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇದು ಈಗ ಸಂಗೀತ! ಹೊರಗಡೆ ಯಿಂದಲೇ ಆಲಿಸಿದೆ. ಆ ಗಾನ ನನ್ನ ಎದೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಡಿಕೊಂಡಂತಾಯಿತು. ಆ ಶೋಕಗೀತೆ ಅಲೆಯಲೆಯಾಗಿ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಹರಿದುಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಹೃದಯದ ಅಳು ಅವನ ಕೊರಳಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೇಳುವವರ ಎದೆಯನ್ನು ಹೊಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನಿಗೆ ಸಂಗೀತಗಾರ! ಹಿಂದೆ ಹಾಡಿದಾಗ ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರ.

ಹೊರಗೇ ನಿಂತಿದ್ದು, ಕೇಳಿದೆ. ಮುಗಿಸಿ ತನ್ನ ತಂಬೂರಿಯನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಮೇಲೆ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋದೆ. ಆಗ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಗೌರವ ಹೆಚ್ಚಿತು.

ನಾನೇ ಹೇಳಿದೆ:

“ ನೀವು ತನ್ಮಯರಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರಿ. ನಾನು ಮಧ್ಯೆ ಬಂದು ಅದನ್ನು ಕೇಡಿಸಲು ಮನಸ್ಸಾಗದೆ ಹೊರಕ್ಕೆ ನಿಂತಿದ್ದು, ಕೇಳಿ, ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟೆ.”

“ ತಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸ; ನೀವು ಒಳಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಕಾದಿದ್ದೀರಿ ?” ಎಂದು ಸಂಕೋಚದಿಂದಲೇ ಹೇಳಿದ.

ನಾನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದೆ: ‘ ನೋಡಿ, ನೀವು ಆ ದಿನ ಹಾಡಿದಿರಿ. ಅದು ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇಂದಿನದನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದೆ.’

ಅವನಿಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯ-ಅಂಥ ಘೌಢಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದೆ ಎಂದು !

“ ಸಂಗೀತ ಕೇವಲ ಸುಖವುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ. ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಗವಾಯಿಗಳು-ವಿದ್ವಾಂಸರು ಶಾಸ್ತ್ರ ಹಿಡಿದರು; ಸುಖಬಿಟ್ಟರು. ಸಂಗೀತ ಗಂಟಲ ಸಾಧನೆಯಾಯಿತು.”

ಅವನು ಈ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪಿಯಾನೆ? ಸಂದೇಹದಿಂದಲೇ ನೋಡಿದೆ.
“ ನೋಡಿ, ಈಗ ನೀವು ಹಾಡಿದಿರಿ. ತನ್ಮಯತೆಯಿಂದ, ತದಾತ್ಮ್ಯ ಭಾವ

ದಿಂದ. ಆದರೆ ಪಂಡಿತನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಈ ಸುಖತಾನ ಇರುತ್ತದೆಯೇ ?” ಎಂದು ಮುಂದುವರಿಸಿದೆ.

“ ಹಾಗೆ ಸುಖ, ಸುಖ ಎಂದರೆ? ಸೀನಿಮಾದವರೂ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಶಾಸ್ತ್ರ ಎನಾಗಬೇಕು ?”

“ ಹಾಗೆ ಸುಖವಾಗಿ ಹಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಜನ ಅಷ್ಟು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾಡಿಯೋಗಳವರು ಎಂತಹ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಾಗ-ಮೇಲಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸುವ ವಿಚಾರ ನಿಮಗೂ ತಿಳಿದಿದೆ.” ಆಗ ಕಲಕತ್ತೆ, ಪೂನ, ಬೊಂಬಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸ್ವಾಡಿಯೋಗಳು ಏರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಮಾತು ಬೆಳೆಯಿತು.

ಅವನ ಪಾಠಶಾಲೆಯ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಚಿತ್ರಹಾಕಿದ್ದ. “ ಇದು ಯಾವುದು ? ” ಎಂದೆ.

“ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳು-ಹರಿನಾರಾಯಣ ಬುವರವರು ”

“ ಇವರೆಲ್ಲಿಯವರು ? ”

“ ಪುಣೆ. ನಾನವರಲ್ಲಿ ಎಂಟು ವರ್ಷ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದೆ. ”

“ಆದರೆ: ಒಂದು ವಿಚಾರ,ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನೀ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಶೋಕ ಭಾಯೆ ಬಹಳವಾಗಿದೆ, ಎಂದು ಅನೇಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದು ನಿಜ. ಅನೇಕ ರಾಗಗಳು ಅದೇ ಭಾವದಿಂದ ಭಾರವಾಗಿವೆ. ಅದು ನಮ್ಮ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದ ನೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ವಿರಬೇಕು. ಕೇವಲ ಹರ್ಷ, ಕೇವಲ ಅಮೋದ-ಉತ್ಸಾಹಗಳನ್ನು ತರುವ ರಾಗಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ ಇಲ್ಲವೆ; ಪೋಷಣೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ”

“ ಸುಖ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದರಲ್ಲವೆ ಅದನ್ನು ಹಾಡುವುದು ? ”

ನನಗೆ ವಿಷಾದವೆನಿಸಿತು. ನಾನು ಸುಮ್ಮನಾದೆ. ಅತ ಎದ್ದುಹೋಗಿ, ತಾನೊಂದು ಕಥೆ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ; ನಿಮಗೆ ಓದಿ ಹೇಳಬೇಕು ಎಂಬ ಆಶೆ

ಬಹಳವಿದೆ; ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳಿ ಕಥೆ ಓದಿದ. “ಇದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ನನ್ನ ಜೀವನವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ”, ಎಂದು ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ.

ಅಕ್ಕರನ ಅಸ್ಥಾನದ ಕವಿ ಅಬ್ದುಲ್ ಫೈಜಿ ಒಬ್ಬ ಹಿಂದೂ ಗುರುವಿನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದೂ, ಅಲ್ಲಿ ಆ ಗುರುವಿನ ಕನ್ನೆ ಇವನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿದುದೂ-ಮೊದಲಾದ ಹಸಿ-ಹಳೆ ಕಲ್ಪನೆಯ ಕಥೆ.

ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಓದಿದ. “ಇದನ್ನು ನೋಡಿ, ತಿದ್ದಿ, ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸುವ ಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೆ ಬಹಳ ಕೃತಜ್ಞ” ಎಂದ

“ ನಿಮ್ಮಲ್ಲೇ ಇರಲಿ; ನೋಡೋಣ ” ಎಂದೆ.

ಹೊರಟು ಬರುವಾಗ ಆತನೇ ಹೇಳಿದ-ನಾವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು; ನಾವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿದೆ. ನಾವು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜ-ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಎಂಬುವವನು ವೇದಕಾಲದವನು.

ವೇದದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರವೇ ಇದೆ..... ಬಂಗಾಲದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಜ ಮನೆತನ- ಸೇನರು ನಮ್ಮವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಡಾ|| ಬಸುದಾನಾಥ ಡೇ ಅವರು ನಮ್ಮವರು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು.... ನನಗೊಂದು ವಿದ್ಯಾವಂತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕನ್ನೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀನಾಥರವರು ಏನಾದರೂ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೆ....

ಏನೇನೋ ಹೇಳಿದ. ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಅಸಮಂಜಸ.

ನಾನು ಮೊದಲು ಇವನ ತಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಂದೇಹ ಪಟ್ಟುದು ನಿಜವಿರಬೇಕೆನಿಸಿತು.

ಮತ್ತೂ ಹೇಳಿದ-ಗೋಕರ್ಣದ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರನ ಪೂಜಕರು ಇವನ ಮುಕ್ತಾಂತದಿರಂತೆ. ಬಿಟ್ಟರೆ ಸಾಕೆನಿಸಿತು.

ಕೊಡವಿಕೊಂಡು ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆ.

ಮರೆತೆ. ಅವನ ಹೆಸರು ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ದೇವನಾಥ-ಅದವನ ಹೆಸರು. ಈತನು ಆರ್ಯಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ಓಡಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಇವನ ಬಗ್ಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಪರಿಚಯಸ್ಥ ನರಹರಿಶರ್ಮನನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಆತ, ಆರ್ಯಸಮಾಜ ಉಪಜೀವನ ನಡೆಸಲು. ಆದರೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಅವನು ಹೇಳಬಹುದಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೂರಿ, ಕಸ ತೆಗೆದು ಜರಡಿ ಹಿಡಿದರೆ ಕೊಂಚಭಾಗ ಸತ್ಯಾಂಶ ಹೊರಬಿತ್ತು.

ಇವನು-ದೇವನಾಥ, ಈಚೆಗೆ ದೇವನಾಥನಾದ. ಹಿಂದಿನ ಹೆಸರು ದ್ಯಾವಪ್ಪ. ಇವರು ಬೆಸ್ತರ ಜನ. ಹರಿಹರ ಪ್ರಾಂತದವರು. ಉಳಿದ ವಿವರ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. 'ಇವನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ಚಾಪಲೃಕ್ಕೇನು ಕಾರಣ?' 'ಅದೊಂದು ಮುಟ್ಟಾಳತನ!'

ತನ್ನ ಕುಲ, ಕೆಲವರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿನ್ನೆ ಕೇಳು. ಇಂದು ಅದು ತನ್ನ ಶೀಲ, ಸಂಸ್ಕಾರ, ತಪದಿಂದ ಉಚ್ಚವಾಗಬಾರದೇಕೆ? ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಲು ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆ. ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಮನಸ್ಸು ಬಹಳ ಅಸಹ್ಯಗೊಂಡರೂ ಇವನ ಪ್ರಣಯದ ಕಥೆಯೇನು, ಎಂದು ತಿಳಿಯುವ ಆಶೆ.

ತನ್ನ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಸಲು ಆತನಿಗೆ ಬಹಳ ಕುತೂಹಲ. 'ತಾವೇನು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರೋ?' ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿದ.

'ಹೇಳಿ; ಪ್ರಣಯಕ್ಕೆ, ಪ್ರಣಯದ ಶೋಕಭಾರಕ್ಕೆ ಜನ ಹೊಸಬರಲ್ಲ'.

ಅವನು ಪೂನಾದಿಂದ ಬಂದಾಗ ತರುಣ ; ಇಪ್ಪತ್ತು ಮೂರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಣಾಲ್ಕರವನು. ತಾರುಣ್ಯವು ಉಜ್ವಲವಾದ ಕಾಲ! |ಕಲೆ ಮೈಗೂಡಿ, ಅದರ ಮೆರುಗಿನಿಂದ ತನ್ನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಬಿಳಗಿದಾಗ, ತರುಣನು ಜಗತ್ತು ತನ್ನ ಅಧೀನ, ಎಂದು ಬಗೆದನು. ಉತ್ತರಾದಿ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಮೋಹಿಸಿದವರೂ ಇದ್ದರು. ಬಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಗಾಯನ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ. ಉತ್ತರಾದಿ ಸಂಗೀತದ ಲಾಲಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮನಸೋತ ಜನರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು, ಹುಡುಗ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಇವನ ಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂಗೀತಗಾರರಿಗೆ

ಶೀಲಸ್ಥೈರ್ಯ ಕಡೆಮೆ, ಎಂಬ ಅಪವಾದಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕಾಗದಂತೆ ಬಹಳ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಇದ್ದ.

ಇವನ ಶಾಲೆ ಬಹಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿತು. ನಾಲ್ಕಾರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇವನೂ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಸಹಸ್ರ ದುಡಿದು ಮನೆ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಹಣದ ವಿಷಯಕವಾದ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿದ್ದ.

ಕೆಲವರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮನೆಗೂ ಹೋಗಿ ಪಾಠ ಹೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ಆಗ ಈ ಬಗೆಯ ಸುಧಾರಿಸಿದ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ವಿಶೇಷ. ಅವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಈತ, ಅವರ ನಯ ನಾಜೂಕಿಗೆ ಮನಸೋತು, ತಾನು ಮೀನು ಹಿಡಿ ಯುವ ಕುಲದವನೆಂದರೆ ಅದೆಂತಹ ಹೀನಾಯ, ಎಂದು ಬಗೆದ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಶಿಷ್ಯ; ಇತ್ತ ಕಡೆಯವನಲ್ಲ; ಏನಾದರೊಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಕುಲ ಮರೆಸಿ ತನ್ನ ವೃತ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಅದನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹುವ ಗೋಜಿಗೇ ಹೋಗದೆ, ಏನೋ ಹೇಳಿ, ಎಲ್ಲಿಯದೋ ಅಂಟಿಸಿ, ಹೊಸದೊಂದ ಹೆಸರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು, ಇವನಂತಹ ಕೆಲವರನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿ 'ಮತ್ಸ್ಯೇಂದ್ರ'ನ ಅನುಯಾಯಿಯಾದ 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣ' ನಾದ.

ಇವನ ಸೌಮ್ಯ ಭಾವ, ಸೌಜನ್ಯ, ಸ್ನೇಹ ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಆಶ್ರಯ ಮನೋಭಾವವನ್ನೂ ಜನ ಮೆಚ್ಚಿ, ಇವನ ಹಿಂದಿನದನ್ನು ಕೆಣಕುವ ಗೋಜಿಗೆ ಯಾರೂ ಹೋಗದಿದ್ದರು.

ಈತನು ಪಾಠ ಹೇಳುವ ಒಂದು ಮನೆ, ವಿಟ್ಟಲ ರಾವ್ ಮುಕ್ತಾಂಕರ್ ಎಂಬ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನದು. ಆತನ ವಂಶಜರು ಮೈಸೂರು ಹಿಂದಿನ ಇತಿಹಾಸ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದವರು. ಇವನು ಎಂಜಿನೀಯರ್ ಆಗಿದ್ದ. ಹಣ ವಿಶೇಷಗಳಿಸಿ, ಇಟ್ಟು, ಕಾಲವಾಗಿದ್ದ. ಭವ್ಯ

ವಾದ ಮನೆಗೆ ಒಡೆಯರು ಮೂವರು-ಶಾಂತಾಬಾಯಿ ಹೆಂಡತಿ, ಬಾಲವಿತಂತು ಮಗಳು ವೇಣು, ಮುಟ್ಟಾಳ ಮಗ ಗೋಪಾಳ-ಚಿಕ್ಕವನು.

ವಿತಂತುವಿಗೇಕೆ ಸಂಗೀತ ಪಾಠ? ಅವನ ಜನ ಅವನಿದ್ದಾಗ ಅಕ್ಷೇಪಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ ಅವಿವೇಕವನ್ನು ಕಂಡ ತಂದೆ, ತನ್ನ ಮಗಳು ಅಸ್ತಬುದ್ಧಮತಿ ಯಾಗಬಾರದು, ತನ್ನ ಒಂಟಿ ಬಾಳನ್ನು ಅದಷ್ಟು ಮರೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸಿ ಅವಳಿಗೆ ಓದಿಗೆ ಹಾಕಿದ; ಮರಾಠಿ ಸಂಗೀತ ಕಲಿಸಲು ಇವನನ್ನು-ದೇವನಾಥನನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ.

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ವಿದ್ಯೆಗಳಿಸಿದ ಸಂಗೀತ ಗಾರ, ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ, ಅವರ ಮನೆ ಮಾತಿನ ಪರಿಚಯ ದಿಂದ ವಿಶೇಷ ಬಳಕೆಯವನಾಗಿದ್ದ. ಅಲ್ಲದೆ ಗಂಡಸರಿಲ್ಲದ ಮನೆ- ಯಾರಾದ ರೊಬ್ಬರು ಆಪ್ತರಾದರೆ ಅವರ ಅವಲಂಬನ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಾನನದ ಬೆಳದಿಂಗಳಂತೆ-ಎಂಬುದೊಂದು ಸಾಧಾರಣ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ರುವ ಉಪಮಾನ. ಕಾನನದ ಬೆಳದಿಂಗಳೊಂದೇ ವ್ಯರ್ಥವಲ್ಲ. ಕಾನನದ ಹೂವು, ಕಾನನದ ಹಣ್ಣು, ಕಾನನದ ಶಾಂತಿ-ಚೆಲುವು ಇವೆಲ್ಲ ವ್ಯರ್ಥ ಅನು ಭವಿಸುವವರಿಲ್ಲದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮೂರ್ಖ ಪರಂಪರೆಗಳ ಕಾನನದಲ್ಲಿ ವೇಣು ಬಾಯಿಯ ಸೌಂದರ್ಯ-ಯಾವನ ಎರಡೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಏರು ಜವ್ವನದ ಕಾವು, ರತಿಯ ಆಶೆ, ಪುರುಷನ ಸಾಮೀಪ್ಯ, ಏಕಾಂತವಾಗಿ ಆತನೊಂದಿಗೆ ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ಕಳೆಯಬೇಕಾದ ಅವಕಾಶ, ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪನೆ ಇದ್ದಾಗ, ಕಾಮದ ಬಿಸಿ ಮೃಗೀರದೆ ಇರುವುದು ವೇಣು ಬಾಯಿಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ದಿನ ಮಂಕ ಗೋಪಾಳನ ಕೂಡ ದೇವನಾಥ್ ಮತ್ತು ವೇಣು, ಈ ಮೂವರು ವಿಕೋರಿಯದಲ್ಲಿ (ಆಗ ಆ ಬಗೆಯ ವಾಹನಗಳೆ ಅನುಕೂಲಸ್ಥರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು) ಸೌತ್ ಪೆರೇಡಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ವರ್ಷಾ ಶಂಭದ ಸೈನಿಕ ಕವಾತನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗಿದ್ದರು.

ಆ ಮಂಕ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಒಂದು ಮಿಲಿಟರಿ ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಹೋದ.

‘ ನೀವು ಹೋಗಿ; ನಾನು ಬರ್ದೇನೆ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೋದ. ಹದಿನೇಳು ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಲಿತಿದ್ದ. ವಿಧವೆಯ ಮಕ್ಕಳು ಅಂಕೆ ತಪ್ಪುವುದು ಹೊಸತೇನೂ ಅಲ್ಲ.

ಅವನು ಬಾರದೆ, ಅವನಿಗಾಗಿ ಗಾಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸದೆ-‘ಗಾಡಿ ಹೋಗಲಿ’ ಎಂದಳು ಹುಡುಗಿ; ಗಾಡಿ ಹೊರಟಿತು. ಎದುರಿಗೆ ಕೂತಿದ್ದ ದೇವನಾಥನನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಇವನು ಬಲು ಸಂಕೋಚ ಪಟ್ಟ. ಅವಳು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಗಾಡಿಯವನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಆಭಾಸವಾಗಬಾರದೆಂದು ಒಂದು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಕೂತ. ಗಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಕುಲುಕಿದಾಗ ಇಬ್ಬರ ಮೈ ತಗುಲುವುದು-ಅಥವಾ ಆಕೆಯ ಜೀಕೆಂದು ತಗುಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೇನೋ! ಆಗ ಇದ್ದ ಸೈಲೆಂಟ್ ಸಿನಿಮಾ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಮೋತ್ತೇಜಕ ವಿಲಾಸಗಳು ಹೆಚ್ಚು. ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಅವಳು ನೋಡಿದ್ದಳು. ಮೇಜಿನ ಕೆಳಗೆ ಗಂಡಸು ಹೆಂಗಸರು ಪರಸ್ಪರ ಕಾಲನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ತುಳಿಯುವುದು, ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೋಡುವುದು, ಕೈ ಹೊಂದಿದರೆ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಸುಕುವುದು ಮೈಯ ಸೆರಗು ಮುಚ್ಚದೆ ಇರುವುದು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದ್ದ ಆಕೆಗೆ-ಇಷ್ಟು ವರ್ಷ ಯೌವನದ, ಪುರುಷ ಸ್ಪರ್ಶದ ದಿವ್ಯಾನುಭವದಿಂದ ವಂಚಿತಳಾದ ಬಾಲವಿ ತಂತುವಿಗೆ-ಈ ಏಕಾಂತ ಸಹಚರಿ, ಕುದುರೆ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿನ ಸಂಚಾರ ನಿರ್ಬಾಧಿತವಾಗಿ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿತು. ಅವನ ಎದೆ ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಬಹಳ ಭಯದಿಂದ ಅವಳನ್ನೆ ನೋಡಿದನು. ಏನೋ ಯೋಚಿಸಿ ಸೀಟಿನ ಆಚೆ ಮೂಲೆ ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತನು. ಹುಡುಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಾದಳು. ಮತ್ತೆ ಇವನ ಕಡೆ ನೋಡಿ ಮುಖ ಮೈಯನ್ನು ಸೊಟ್ಟುಮಾಡಿ ತನ್ನ ಅಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದವಳಂತೆ ಅವಳು ಮೂಲೆ ಹಿಡಿದು ಕೂತಳು. ಆ ಹುಡುಗನದ ಚೆಲ್ಲಾಟ ಇವನಿಗೆ ಮುದ್ದಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಕಂಡಾಕ್ಷಣ ?

ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಗರ ಗಾದೆಯಿದೆ-ಹೆಂಗಸು ಮಾಯಿ (ಮಾಯೆ) ಗಂಡಸ ನಾಯಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಿಜವಿರಬೇಕು. ಸಂಗೀತದ ಮೇಷ್ಟರಿಗೆ ತಳಮಳ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಸರಳ, ಜಂಟಿ ವಲಸೆಗಳೆಲ್ಲ ತಾಳ ಹಾರಿ ಕುಟ್ಟಿ ತೊಡಗಿದವು.

ಜನಸಂದಣಿ ಬಹಳ. ಗಾಡಿಯನ್ನು ರಸ್ತೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ದಂಡಿನ ಪೊಲೀಸರು ಅವಕಾಶಕೊಡರು. ಹುಡುಗಿ ಗುಂಪಿನ ಮಧ್ಯೆ ಬರಲಾರನೆನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಗಾಡಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಹತ್ತಲು ಇರುವ ಕಾಲಿಂಬಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ. 'ಗುರುಗಳೇ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ.' 'ಹತ್ತಿರ ಬನ್ನಿ, ಭುಜ ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲುತ್ತೇನೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. 'ಗಾಡಿಯವನಿದ್ದಾನೆ', ಎಂದರೆ 'ಮುದುಕ; ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸಲಿಗೆ; ಪರವಾ ಇಲ್ಲ' ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ.

ಇವನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಿಡಳು. ಇವನು ದೂರ ಸರಿದರೆ ಕೂಗಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. 'ಒಂದೇ ಒಂದು ಸಲ ತೋರಿಸಿ ಬಿಡಿ' ಎಂದು ಅಂಗ ಲಾಚುವಳು.

"ಹೇಗೆ ತೋರಿಸುವುದು?—ನೀನು ಬಹಳ ಮೋಟೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಬೇಕು." ಅದೇ ಅವಳಿಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದು. ಹಠಕ್ಕೆ ಕೂತಳು; ಮಕ್ಕಳಾಡುವಂತೆ ರಂಪ ಮಾಡಿದಳು. "ಇಲ್ಲೆ ಕೂತುಬಿದ್ದೇನೆ." "ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದೇನೆ." ಅಚ್ಚಿಯಿಂದ ಲಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಬೆಳಸಿದ ಹೆಣ್ಣು, ದೈವಮೋಸ ಮಾಡಿತೆಂದು ಸಹಾನುಭೂತಿಯ ಮುದ್ದಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಹೆಣ್ಣು, ತಂದೆಯ ಅಂಕಿಯೆಲ್ಲದೆ, ತಾಯಿಯ ಭಯ ಮೀರಿ, ಏಕಾಂತವಾಗಿ ಈತನೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ಹೆಣ್ಣು!

ಇವನ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಏನನ್ನಿಸಿತೋ...." ಒಂದೇ ಒಂದು ಬಾರಿ; ಜನ ನೋಡಿದರೆ ಏನೆಂದುಕೊಂಡಾರು? ಮತ್ತೆ ಕೇಳಕೂಡದು" ಎಂದು ಕಟ್ಟು ಮಾಡಿದ.

"ಯಾರು ನೋಡುತ್ತಾರೆ? ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ಆ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಆ ಚೆಟ್ಟೀಗಾರ ಜನ ಹಾಗೆ ಮಾಡೋಲ್ಲವೆ?"

ಅವಳ ಕಂಕುಳಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗಳಿರಡನ್ನು ಇಟ್ಟು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿದ, ಆ ಸುರುಟು ಹೊಡೆಯುವ ಸಾಲ್ಕೊಂಡ ಶಿಪಾಯಿಗಳ ಬಗೆಯನ್ನು.

ಮಾನವ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಬಲ್ಲ ಹರಿದಾಸ-".....ಅಂಗನೆಯ ಕಂಕು

ಳಲಿ ಕೈಯಿಟ್ಟು ನಗಿಸುವುದು” ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಸುರುಟಿನ ಪಟಾಕಿ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಇವಳ ಅಲೆಯಲೆಯಾದ ನಗು ಅಣಗಿಹೋಯಿತು.

ಪಾಪದ ಮೊದಲ ಅರಿವು ನಮ್ಮ ಮೂಲ ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳಿಗೆ, ಆ ತಿನ್ನ ಕೂಡದೆಂದು ನಿಷೇಧವಾಗಿದ್ದ ಹಣ್ಣನ್ನು ಸೈತಾನ ತಿನ್ನಿಸಿದನಂತರ ಆಯಿತೆಂದು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಬೈಬಲು ಹೇಳಿದೆ. ಅದರ ವಾಸ್ತವಾಂಶ ಲೋಕಾನುಭವದಿಂದ ಕೂಡಿದುದು. ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಎತ್ತಿದಾಗ ತೆರೆದ ತೂಬಿನಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗುವ ಜಲರಭಸದಂತೆ ಅಶಿ ಉದ್ದೇಗ ಉಕ್ಕಿದವು ಇಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ. ಹುಡುಗಿ ಆಗ ಬೆವತಳು-ಮುಖ ಕೆಂಪಗಾಯಿತು. ಇವನಿಗೆ ಅಸಾಧಾರಣ ಘಯವಾಯಿತು. ನಾಲಗೆ ಒಣಗಿತು. ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತಾದಮೇಲೆ:

“ ಏನಮ್ಮ ನೀನು, ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಅಡಬಾರದು !”

ಹುಡುಗಿ ಇವನನ್ನೇ ನೋಡಿ, “ ನನಗೆ ಹಾಗೆ ಕರೆಯಬೇಡಿ ಗುರುಗಳೆ,” ಎಂದಳು.

ಬೆದರಿ ಈತ, “ ಮತ್ತೆ ಏನೆಂದು ಕರೆಯಬೇಕು ?” ಎಂದ.

“ ಸಮ್ಮನೆ ಕರೀರಿ; ವೇಣೂ ಅನ್ನಿ. ಅದೇ ಹಿತವಾಗಿರುತ್ತೆ.”

ತನಗೇನೊ ಗ್ರಹಚಾರ ಎಂದುಕೊಂಡ. ಗ್ರಹಚಾರ ಒಳ್ಳೆಯದಾದರೂ ಆಗಬಹುದು, ಕಟ್ಟಿದ್ದಾದರೂ ಆಗಬಹುದು !

ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಶಿ ಕ್ಷಯಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕಳ್ಳತನದಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗಿರಬೇಕು.

ವಾಪಸು ಬಂದರಂತೆ. ಬರುವಾಗ ಇಬ್ಬರೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ಮಾತನಾಡದೆ ಒಬ್ಬರ ಕಡೆಗೊಬ್ಬರು ನೋಡದೆ ಇದ್ದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಹೋಗಿದ್ದ ಮಡ್ಡಿ ಗೋಪಾಳ ಹತ್ತಿ, ಎರಡು ಕಾಗದದ ಕಟ್ಟನ್ನು ಬಿಟ್ಟದ.

“ ಏನೋ ಅದು ?” ದೇವನಾಥ ಕೇಳಿದ.

“ ಟಿಫಿನ್ ಮೇಷ್ಟ್ರೆ! ಟಿಫಿನ್.”

“ ಏನಿದು ಹೀಗಿದೆ ?”

“ ಇದು ಕೌನ್ಸಿಲಿಂಗ್, ಇದು ಹ್ಯಾಮ್. ನನ್ನ ಸಿಸ್ಟರಿಗೂ ನಿಮಗೂ ತಂದೆ !”

ಹುಡುಗಿ “ ಇಳಿ, ಗಾಡಿಬಿಟ್ಟು !” ಎಂದಳು.

“ ನಾನು ಇಳಿಯೋಲ್ಲ.”

ನೂಕಿದಳು. ಅಳ ತೊಡಗಿದ. ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷದ ಕೂಸು.
“ ಬಿಸ್ತಾಕು ಅದನ್ನು ! ಹಾಳಾದವನೆ !” ಎಂದಳು ಅಸಹ್ಯದಿಂದ. “ ಊಟ ಮಾಡಿ ತಿಂತೇನೂ ಊಂ ! ಬಿಸ್ತಾಕೊಕೇನು ತಂದಿರೋದು ?”

ರೋಸಿ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಕೈ ಹೊತ್ತು ಕೂತುಬಿಟ್ಟಳು. ಇವರಿಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಆತ ಅದನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ತಿನ್ನು ತೊಡಗಿದ.

ಮುಟ್ಟಾಳನಾಗಿದ್ದ ಮೇಷ್ಟ್ರರು ಕಡು ಬೆಪ್ಪನಾಗಿ, ಈ ವಿಜಾತಿ ವರ್ತನೆ ನೋಡುತ್ತ, ಹಿಂದೆ ಹುಡುಗಿ ನಡೆಸಿದ ವಿಜಾತಿ ವರ್ತನೆ ನೆನೆಯುತ್ತ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದ ಮಾತ್ರ.

ಸಿಟಿಗೆ ಬಂದರು. ಇವನು ತನ್ನ ಪಾಠಶಾಲೆಯ ಹಾದಿ ಬರಲು ಅಲ್ಲಿಳಿದ. ಅವರು ಮುಂದೆ ಹೋದರು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಆ ದಿನ ನಡೆದುಬಿಟ್ಟವನನ್ನೂ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡ. ಭಯಮಿಶ್ರವಾದ ಸುಖವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾರ. ಅದರೆ ಆ ಸುಖ, ಅಸ್ವರ್ಥ ಸುಖ, ಅದು ಕೆರಳಿಸಿದ ಉದ್ದೇಗ ಸುಖ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಬೆಳಕಿನ ಬಿಂಬ ಅಲೆಗಳ ದೆಶೆಯಿಂದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದು ಕಿರಿದು ಆಗುವಂತೆ, ಆ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವತರಂಗಗಳಿಂದ ದೊಡ್ಡದೂ ಕಿರಿದೂ ಆಗಿ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಇವನಿಂದ ಏನೊಂದೂ ಉತ್ತೇಜನವಿಲ್ಲದೆ ಅವಳಾರೀತಿ ವರ್ತಿಸಿದಳೆಂದು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಹೇಳಿದ. ನಾನದನ್ನು ನಂಬಲಿಲ್ಲ.

“ ಸರಿ, ಮುಂದೆ ಹೇಳಿ. ” ಎಂದೆ.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಹೋಗುವ ಧೈರ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸಂಜೆಯಾಯಿತು. ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಸಂಜೆಯ ಪಾಠವೂ ಆಯಿತು. ಇವತ್ತು ಮೇಷ್ಟರು ಏನೋ ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿದ್ದಾರೆ; ಎಂದು ಹುಡುಗರಾಡಿಕೊಂಡ ಮಾತು ಇವನಿಗೂ ಕೇಳಿಸಿತಂತೆ.

ಕದ್ದು ತಿನ್ನುವ ಪದಾರ್ಥ ಬಲುರುಚಿಯಂತೆ.

ಈ ಕಳವಿನ ಮಾಲು ದೊರೆಯಬಹುದಾದಾಗ ಅದರ ವಿಚಾರ ಬಲು ಮಧುರವಾಗಿತ್ತು ಮನಸ್ಸಿಗೆ. ಆದರೆ ಕಳವಿನ ಮಾಲು ! ಭೀತಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲವೇ ?

ಇಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದ್ದೇನೆ; ಬಾಳಿದ್ದೇನೆ. ನಾಲ್ವರ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಜೀವನ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮರ್ಮಾದೆಯಿಂದ ಬಾಳಿದ್ದೇನೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ, ಅಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿರುವಾಗ ಈ ಹುಡುಗಿ, ವಿಧವೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹುಡುಗಿ—ಇದರ ಪರಿಣಾಮವೇನೋ ? ಎಂಬ ಭೀತಿಯೊಂದು ಕಡೆ. ಆ ಹುಡುಗಿಯೊಡನಾಡಿದ ಚೆಲ್ಲಾಟ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಸುಖವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಆಶೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿರಬೇಕು ಅವಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹುಡುಗಿ; ತನ್ನನ್ನು, ಮೀಸು ಹಿಡಿದ ಕುಲದವನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿದಳು; ಅದೊಂದು ಪರಮ ಭಾಗ್ಯ. ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ತನಗೇ ಅತಿ ಹೆಮ್ಮೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆ ದೊಡ್ಡದು ! ಹೀಗೆಲ್ಲ ಭಾವ ಬೆಳೆದಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಭಯ. ಅವಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹೆಣ್ಣಾಗಿರುವುದೇ ಭೀತಿಗೆ ಕಾರಣ. ಆದರೆ ಇವರೇನು ತನಗಿಂತ ಮೇಲು ? ಆ ಹುಡುಗ. ಹಸುವಿನ ನಾಲಗೆ-ಹಂದಿಯ ತೊಡೆ ತಿನ್ನಲಿಲ್ಲವೇ ? ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಇಡೀ ಜಾತಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಧೈರ್ಯ ಹೇಗೆ ? ಒಬ್ಬ ತಂದೆ ಜಾತಿಗೆಲ್ಲಾ ಹಾನಿಯೇ ?

ಅವನ ಮಾತಿನಿಂದ ಆಗ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಅತಿ ಹೊಯ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಆದರೂ ಆ ಅವಿಚಾರಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಪ್ರಣಯ ಇವನ ತಲೆಗೊಂದು ಕಿರೀಟವೇ ಆಗಿದ್ದಿರಬೇಕು.

ಹುಡುಗಿ ಎರಡುಬಾರಿ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದಳು. ಮೈಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಗಿಲ್ಲ; ಇನ್ನು ಕೊಂಚ ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದ.

ಅವಳು ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟಳೆ? ಇವನಿಗೊಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಒಂದು ಹಾಳೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆದು ಮಡಿಸಿ ಕಳಿಸಿದಳು. ಸಾಯಂಕಾಲ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೇನೆ-ಇದಿಷ್ಟಿತ್ತು. ಇವನಿಗೆ ತನ್ನ ತಲೆ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದೋ, ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಭಯವಾಯಿತು. ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿಯಾನೆ? ಅದು ಯಾರ ಕೈಗಾದರೂ ಸಿಕ್ಕರೆ? ಹೆಂಗಸರೂ ಇವನಲ್ಲಿಗೆ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ಹೊಸದಲ್ಲ. ಜನಗಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅದರಲ್ಲೇನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರ್ಥ ಕಾಣಿಸಲಾರದು. ಆದರೆ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಇವನಿಗದೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಅನನ್ವಯ. ಅವಳು ಬಂದಾಗ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೋ? ಆದರೆ ತಾನಾಗಿ ಬರುವುದು; ಕಳ್ಳ ತನದ ಮಾಲು ತಾನಾಗಿ ಬಂದರೆ?

ಅಂತೂ ಉಳಿದ. ಸಂಜೆ ಆಯಿತು. ಕಳವಳ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಹತ್ತಿರದ ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪವಾರ ಮಾಡಿದ. ಏನಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೋ? ತನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತದೋ?

ಆದರೆ ಹುಡುಗಿಯ ಮಾನ? ಇವನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಹೊರಳಾಡಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ. ನಿದ್ರೆ ಬಾರದು. ಹೇಗೆ ಬಂದೀತು? ಹತ್ತು, ಹನ್ನೊಂದು, ಹನ್ನೊಂದೂಕಾಲು, ಹನ್ನೊಂದೂವರೆ, ಹನ್ನೊಂದೂ ಮುಕ್ಕಾಲು, ಹನ್ನೆರಡು ಆಯಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ನಿದ್ರೆಯ ಜೊಂಪು ಬಂದಿತು. ಕಡಮೆಲ್ಲನೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಮುಟ್ಟದಷ್ಟು ಶಬ್ದ. ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದ. ಮನಸ್ಸಿನ ಬೆಂಕಿ ಇನ್ನು ನಿಗಿನಿಗಿ ಕೆಂಡವಾಗಿಯೆ ಇತ್ತು. ನಿದ್ರೆಯ ಅವರಣ ಬಾದಿಯ ತೆಳುವು ಮೊರೆಯಂತಿತ್ತು, ಅಷ್ಟೆ. ಅದು ಹಾರುವುದು ಏನು ಕಷ್ಟ! ಬರಿಯ ಕಾವಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆ ಹಾರುವುದು.

ಎಚ್ಚರವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ದೀಪ ಹಚ್ಚಲಿಲ್ಲ. ಬಾಗಿಲು ಮಲ್ಲನೆ ತೆರೆದ. ಇಬ್ಬರು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ; ಬೇದಿಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ವೇಣು! ಗೋಪಾಳ! ಸ್ತಬ್ಧನಾಗಿ ಹೋದ. ಹೆಂಗಸಿನ ಸಾಹಸ! ವೇಣು ಮಾತನಾಡದೆ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಹೋಗುತ್ತ, ಗೋಪಾಳನಿಗೆ, “ ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ವರಾಂಡದಲ್ಲಿ ಕೂತಿರು”, ಎಂದು ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿದಳು. “ ಚಳಿ-ನಾನು ಬರ್ತೀನಿ ಒಳಗೆ; ನೀವು ಮಾತ್ರ ಬೆಚ್ಚಗೆ ಒಳಗೆ ಇರಿ; ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ನಡಗುತ್ತಾ ಕೂತ್ತೀನಿ ? ”

“ ಇವನನ್ನು ಯಾಕೆ ಕರಕೊಂಡು ಬಂದೆ ? ” ಇವನ ಮನಸ್ಸು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಬಾಯಿ ಕೇಳಿತು.

“ ಒಬ್ಬಳೆ ಹೇಗೆ ಬರಲಿ? ಸಿನೀಮಾಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ತೀವಿ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಬಂದು. ನಾನು ಬರ್ತೀನಿ ಅಂತ ಬರೆದಿದ್ದೂ, ಜಪಾಬೇ ಬರೀಬಾರ್ಡ್ ಗುರುಗಳೆ? ಇವನು ಅಮ್ಮನಿಗೆ ದೇಳೋಲ್ಲ. ಅವನು, ಅದು ತಿಂದದ್ದು ನಾನೂ ಹೇಳೋಲ್ಲ; “ಅಲ್ವೇನೋ ?”

“ ಹೂಂ, ಹೂಂ, ಕಾಸು ಕೊಡು ಇವಾಗ.”

“ ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ, ಕೊಡ್ತೀನಿ.”

“ ಕೊಡಬೇಕು, ಮರೀಬುರು.” ಅವರು ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

“ ನಾನೂ ಬರ್ತೀನೇ ” ಎಂದು ನೂಕಿಕೊಂಡು ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದ.

ಕತ್ತಲು-ಕದ ಮುಚ್ಚಿತ್ತು. ಕಿಟಕಿಗಳು ಮುಚ್ಚಿದ್ದವು. ಗೋಪಾಳ ತಡವರಿಸುತ್ತ, “ ನನಗೆ ಸಿಕ್ತಪ್ಪ ಹಾಸಿಗೆ! ಬೆಚ್ಚಗೆ ಮಲಕ್ಕೋತೀನಿ,” ಎಂದ.

ಮಾತು ಕೇಳಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿದರು. ಅವರೆ ಮುಖ ಕಾಣಿಸಿತೆ ?

ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಕೈ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬನ ವಾಗಿ, ಉತ್ತೇಜಕವಾಗಿ, ಕೋಣೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ದೇವನಾಥ ವೇಣು ದೊಡ್ಡ ಹಾಲಿನೊಳಕ್ಕೆ ಹೋದರು.

ಸುಮಾರು ಎರಡು ಗಂಟೆಗೆ ದೇವನಾಥ ಗೋಪಾಲನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದ. ಅವನು ಏಳಲಾರೆನೆಂದು ರೊಚ್ಚೆ ಮಾಡಿದರೂ ಬಿಡದೆ ಎಬ್ಬಿಸಿ, ತಾನೂ ಬಟ್ಟೆ ಹಾರಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬಿಟ್ಟು, ಅವರ ತಾಯಿಗೆ-ತಾನೂ ಸಿನಿಮಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆನೆಂದೂ, ಮನೆತನಕ ಕಳಿಸಲು ಬಂದೆನೆಂದೂ, ಹೇಳಿದ.

ಗೋಪಾಲ: “ಇಲ್ಲಮ್ಮ” — ಏನೋ ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, “ಕತ್ತಿ, ನನ್ನ ಜಿಗಟ್ಟೇಯ?” ಎಂದು ಅಕ್ಕನನ್ನು ಹೊಡೆಯಹೋದ. ನಿದ್ದೆ ಗಣ್ಣಿನ ಹೆಂಗಸು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಗಮನಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ತೂಕಡಿಸುತ್ತ, “ಇಲ್ಲೆ ಮಲಗಿದ್ದು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹೋಗುವಿರಂತೆ”, ಎಂದಳು.

ಆದೂ ಆಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಿಲ್ಲದೆ ಹೊರಟುಬಂದ.

ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಯೋಚಿಸಿದ. ತಾನು ಬಹಳ ಕೆಟ್ಟಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ ಎನ್ನಿಸಿರಬೇಕು. ತನ್ನ ಮರ್ಮಾದೆಯನ್ನು ಈ ಹುಡುಗಿ ಎಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಬಿಡು ತ್ತಾಳೋ? ಈ ಭಯ! ಮುಂದೇನು ವಿಪತ್ತು ಕಾದಿದೆಯೋ? ಈ ದುಗುಡ! ಏನು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ! ಕೈ ಹಿಸುಕಿಕೊಳ್ಳುವನು.

ಆದರೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ದೊರಕಿದ-ಕೊಂಚ ಶ್ರಮದಿಂದ ಲಭ್ಯವಾದ ಹೆಣ್ಣು. ಮನಸ್ಸು ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಮೈ ಪುಲಕ ವೇರಿತು. ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ, ಹೆಮ್ಮೆ. ಕೇಳು ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡನ ನಾದ ತಾನು ಸಾಧಿಸಿದ ಇದೊಂದು ವಿಜಯ! ಏನೇನೋ ಬಗ್ಗಿದನು.

ಇದು ಹೀಗೆಯೇ ನಡೆಯಿತು. ತ್ವಕ್‌ಚಾಪಲ್ಯಕ್ಕೆ ಮನಸೋತು ಹೀಗೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ. ಹುಡುಗಿ ಕೇಳಿದಳು ಒಂದು ದಿನ-ಮದುವೆ ಯಾಗೋಣ, ಎಂದು. ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದಳು.

ಇವನು, ದುಡಿಮೆಗೆ ವಿಘ್ನ-ಜನಕ ವಿರೋಧ ಬಹಳವಾದೀತು-ನಾವು ಬದುಕುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾದೀತು-ಇತ್ಯಾದಿ ನೆಪ ಹೇಳಿದನು.

ಹುಡುಗಿ ತನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಉಪಾಯ ಸೂಚಿಸಿ ಕಾಗದ ಬರೆದಳು.

ಈತ ಆ ಕಾಗದ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದವನು ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಂದು ತೋರಿಸಿದ. ಅದೊಂದು ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ವುಸ್ತುಕದ ಹಾಳೆಯ ಮೇಲೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದುಂಡಾದ ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಬರೆದ ಕಾಗದ. ಕಾಗದದ ಅಂಚೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು, ಕಪ್ಪು, ಕಂದು ಆಗಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕರುಕು ಹತ್ತಿದಂತಿತ್ತು.

ಅವಳ ಎಲ್ಲ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಆ ಮೇಲೆ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಸುಟ್ಟಿನಂತೆ. ಅವು ಕಟ್ಟಿನ ಸಮೇತ ಸುಡುವಾಗ ಹೃದಯದ ಶೋಕ ತಾಳಲಾಗದೆ, ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಇದನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡನಂತೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಅದು ಹಾಗೆ ಹೋಗಿ ಕರುಕುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವುದು, ಎಂದು ಇವನ ಸಬೂಬು. ಅದೇನೇ ಇರಲಿ. ಆ ಕಾಗದ ಹುಡುಗಿಯರು ಬರೆಯುವ ಕಾಗದದಂತೆ ಇತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಏನೇನೂ ಹೇಳಿ ಕೊನೆಗೊಂದು ಸಲಹೆಯಿತ್ತು.

“ ನೀವು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ; ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಕೆಂಪಿನ ಬಳೆಗಳಿವೆ, ವಜ್ರದ ಓಲೆಯಿದೆ. ನಾಲ್ಕೈಲೆಯ ಚಿನ್ನದ ಸರವಿದೆ. ಹದಿನಾರು ಸವರ್ಣ ತೂಕದ ಚಿನ್ನದ ಡಾಬಿದೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಎರಡು ಸಾವಿರದ ಮೇಲಾಗುತ್ತೆ. ನಾವು ಈ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಹೋಗಿಬಿಡೋಣ. ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇದರಲ್ಲೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡೋಣ. ಆಮೇಲೆ ನೀವು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನಾನೂ ಇದ್ದೇನೆ. ನಾನೂ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗರಿಗೆ ಪಾಠ ಕಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ಆರೈಕೆ ಸಮಾಜವಿದೆ. ನನ್ನ ಕೈ ಬಿಡಬೇಡಿ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ಜೀವ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾರೆ.” ಮುಂದೆ ಇನ್ನೇನೂ ಇತ್ತು. ಎದೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟರೆ ಆಗುವಂತಹ ನೋವಾಯಿತು ನನಗೆ ಆ ಕಾಗದ ಓದಿ.

ಮನೆ ಅಂಗಡಿ ಕಟ್ಟಿದವನಿಗೆ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಎರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು. ಅವಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋದರೆ ಲೋಕ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಟ್ಟೀತೆ? ಗಂಡಸತ್ತ ಮುಂಡೆಯನ್ನ ಮದುವೆಯಾಗಲಾದೀತೆ? ಜನ ಏನೆಂದಾರು? ತಾನೂ ಮತ್ಸ್ಯಬ್ರಾಹ್ಮಣ ! ಆದದ್ದಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಮುಂದೆ ಎಚ್ಚರದಿಂದಿದ್ದರಾಯಿತು, ಎಂದು ಈತ ಯೋಚಿಸಿರಬೇಕು.

ಅವಳ ಕಾಗದಕ್ಕೆ ಜವಾಬು ಕೊಡಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಕೊನೆಗೆ ಹೆದರಿ ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಊರು ಬಿಟ್ಟು, ಎಂದ. ಪೂನಾ ಕಡೆಗೆ ಕಛೇರಿ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದನಂತೆ.

ಇವನಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನದೇ ಯೋಚನೆ. ತಾನು ಉಳಿಯಬೇಕು. ಅದು ಅವನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ನೆಪಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಿತ್ತು. ಆದರೆ ದೈವಗತಿ?

ಊರಿಗೆ ಬಾರದೇ ಇರುವುದಕ್ಕಾದೀತೆ-ಮಳಿಗೆ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ? ಇವನ ರೂಮಿನೊಳಕ್ಕೆ ಬಾಗಿಲ ಸಂದಿನಿಂದ ಟಪಾಲಿನವನು ಎಸೆದು ಹೋಗಿದ್ದ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಕಾಗದಗಳು ಧೂಳಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ಸಧ್ಯ ಯಾರ ಕೈಗಾಗಾದರೂ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ? ಅವುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇದ್ದುದು ಅದೇ ಕಥೆ; ಅದೇ ಹಾಡು. ಶನಿ ತೊಲಗೀತೆಂದರೆ ತೊಲಗುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಎನ್ನಿಸಿರಬೇಕು. ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ-ವಿಷ ತಿನ್ನುತ್ತೇನೆ, ಎಂಬ ಹೆದರಿಕೆ. 'ಹೊರಗಾಗಿರಲಿಲ್ಲ' ವಂತೆ-ಹಾಗೆಂದರೇನು? ಯೋಚಿಸಿ. ಭಯಂಕರ ಸತ್ಯ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹೊಳೆಯಿತು. ನಡುಗಿಬಿಟ್ಟು. ಆದರೆ ಇವನ ಗಂಡಸು ಗುಣ, 'ಅವಳ ಪಾಡು', ಎಂದಿರಬೇಕು.

ಆ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗದೆ-ಶಿಖೆ ಕಡಿದು ಎಂದು, ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ. ರಾತ್ರಿ ರೈಲು ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವಳೂ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ 'ಆಯ', "ನಿಮ್ಮನ್ನು ಯಾರೊ ಕರೆತಾರೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ;

ಅವರಿಗೆ ಸಖತ್ ಕಾಯಿಲೆ; ಉಳಿಯೋ ಹಾಂಗಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಸಿಕ್ಕಿದಿರಿ ; ನಾನು ಎಷ್ಟೋ ದಿನ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ನೋಡ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದೆ”, ಎಂದಳು. ಇವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. “ಯಾರವರು ? ಅವರ ಹೆಸರೇನು ? ಏನೆಂದು ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ? ಯಾಕೆ ಬರಬೇಕಂತೆ ?”

“ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು ದ್ಯಾವಪ್ಪನವರು, ಹೌದೋ ?”

“ದೇವನಾಥ!”—ಇದು ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸನಾದಾಗಿನ ಹೆಸರು. ಹಿಂದಿನ ವಾಸನೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದು ಅಳುಕಿತು ಮನ.

“ಏನೋ ? ನಿಮ್ಮ ಮನೆ ಹೆಂಗಸರಂತೆ-ವೇಣಕ್ಕನಂತೆ ಅವರ ಹೆಸರು?”

“ನಮ್ಮನೆ ಹೆಂಗಸರಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಬರೋಕಾಗೊಲ್ಲವಂತೆ; ಇನ್ನು ನಾಳೆ ನಾಡಿದ್ದರಲ್ಲಿ ನೋಡೋಣ, ಅಂತ ಹೇಳು”. ಅವಳಿಗೆ ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟಂತೆ.

“ಎಂತಾವನಯ್ಯ ನೀನು ? ನಿನಗಾಗಿ ಅಂತಾ ಪಾಡುಪಟ್ಟು ಆ ಹುಡುಗ ಇಸ ಕುಡುಡು ಸಾಯಿತಾ ಬಿದ್ದವಳೆ ; ಈಗೋ ಆಗೋ ಹೋಗೋ ಹಂಗೈತೆ ಜೀವ ! ಕಣೆ ಏಳ್ತೀಯ ನನ್ನ ಹತ್ರ ? ನಾಕಂಡೀನಿ, ಬಾ ನಿನ್ನ-ರಂಪ ಅದೀತು !” ಎಂದು ದುಡ್ಡು ಬಿಸ್ಪಾಕಿದಳು.

ಅವಳಿಗೆ ಹೆದರಿಕೊಂಡು, “ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟೆ”, ಎಂದ.

“ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಆಯ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ್ಲು. ಹೆಂಗಸರ ವಾರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಪರದೆ ಸ್ವಾಲ್ಪಂಡ್ ಹಾಕಿ ಮಂಚ ಮರೆ ಮಾಡಿದ್ದು. ನರ್ಸ್-‘ಇವರೇನೋ ?’ ಎಂದಳು. ಇಡೀ ಹೆಂಗಸು ಜಾತಿಯೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕ್ರೋಧ ಕಾರುತ್ತಿರು ವಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆ. ‘ಅಂತೂ ಕಡೆಗೆ ಬಂದ್ರಲ್ಲ !’ ಎಂಬ ಪ್ಲೇಣ ದನಿ ಕೇಳಿಸಿತು. ನನಗೆ ಗುರುತು ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಬರೀ ಅಸ್ತಿ ಪಂಜರ. ಹತ್ತಿರ ಬರಲು ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದಂತಾಯಿತು. ಸಣ್ಣಗೆ ಉಸಿರು. ಆಗಿನ ರೂಪ ನನ್ನಿಂದ ವಿವರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗದು. ತಲೆ ಎತ್ತ ಕಡೆಗೊ, ಕೈಗಳು

ಎತ್ತ ಕಡೆಗೂ ಆಗಿದೆ. ಮೈಚರ್ಮ ಪರಿ ಬಂದು ಹೋಗಿದೆ. ಹತ್ತಿರ ಬಾ, ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದಳು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಕೃತಿ ಹೇಗಿರಬಹುದು? ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ,” ಎಂದ.

“ಊಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ, ಮುಂದೆ ಹೇಳಿ”, ಎಂದೆ.

“ನನಗೆ ಅಳು ಬಂತು.”

“ಆಗ ಅಳು ಬಂತೆ?”

“ಇದೇನು ಸ್ವಾಮಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀರಿ? ನನಗಾದ ದುಃಖ ಭಗವಂತ ಬಲ್ಲ! ‘ನೀವು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ; ಇದಾಯಿತು!’ ಎಂದಳು. ಹತ್ತಿರ ಬಾ, ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುವುದು? ಜನ ಏನೆಂದುಕೊಂಡಾರು ನನ್ನ ವಿಚಾರ? ‘ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊ’, ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಕೈ ಒಣಗಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆ. ನನ್ನನ್ನೇ ನಟ್ಟ ನೋಟದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ದೇಹ, ಜೀವ ತಣ್ಣಗಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಕಣ್ಣು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡರೆ ಭಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ಕೈ ಬಾಚಿದಳು. ಹೇಳಲು ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ-ಅವಳಿಗೆ ಆಗಲೂ ಆಸೆ ನನ್ನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಹಿಂಜರಿಯಿತು. ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆ. ಯಾವುದೂ ಶಕ್ತಿ ನೋಡಿ! ನನ್ನನ್ನು ಇಕ್ಕಳದಿಂದ ಒತ್ತಿ ಕಡಿದಂತಾಯಿತು ಅವಳ ಕೈ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಬೆರಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಒತ್ತಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡಾಗ. ಅವಳ ಮೈ-ಅದು ಎಲುಬಿನ ಗೂಡು. ಆದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಆಶೆ ಅಷ್ಟು ಉಗ್ರವಾಗಿತ್ತು! ಮೂಳೆಯ ರಾಶಿಯ ಮೇಲೆ ಒರಗಿದಂತಾಯಿತು. ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲೊಂದು ಉಂಗುರ ಇತ್ತು. ಬೇಡ, ಬೇಡ, ಎಂದರೂ, ನನ್ನ ಕೈಗೆ ತೊಡಿಸಿ, ‘ನಿನ್ನನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ’, ಎಂದಳು. ‘ಸಾಯುವ ಹೆಂಗಸು ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿ’, ಎಂದಿದ್ದೆ. ‘ನನ್ನನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು’, ಎಂದು ಭಾಷೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು. ಸರಿ, ಎಂದೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಅಳುತಳುತ್ತು-‘ಅಯ್ಯೋ, ನನಗೆ ಸಾಯೋಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ; ಬದುಕಿಸಿಕೊ; ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಾರೆ, ನನ್ನಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆ?’-ಎನೇನೋ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಮಾತು.

ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದೆ. ನಾನು ಬರುವಾಗಲೂ ಕೈ ಹಾಸಿಗೆ ಅಚ್ಚಿ ಚಾಚಿ ನನ್ನ ಕಡೆ ನೀಡಿದ್ದಳು. ಕಣ್ಣು ನೋಡಿದರೆ ಹೇಗೋ ಅಗುವಂತಿದ್ದವು. ಅಮೇಲೆ ನಾನು ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆ. ಎರಡು ಮೂರು ದಿನ ಅದಮೇಲೆ ಅವಳು ಸತ್ತುಹೋದಳು. ಅವಳ ಜನ ಬಂದು ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಿದರು.”

“ನೀವು ಹೋಗಿದ್ದೀರಾ?”

“ನಾನು ಹೇಗೆ ಹೋಗಲಿ?”

“ಉಂಗುರ ಏನು ಮಾಡಿದಿರಿ?”

“ಇಲ್ಲೆ ಎಲ್ಲೆ ಇದೆ ; ಎಲ್ಲೂ ಹೋಗಿಲ್ಲ.”

“ಮುಗಿತೋ ಕಥೆ?”

“ಇಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ, ಇನ್ನೂ ಇದೆ. ಅದನ್ನೇ ಹೇಳೋದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಪೀಠಿಕೆ.”

“ನಿಮ್ಮ ಕಥೆಗೆ ಕೇಳುತ್ತಾ ಕೂತರೆ, ನನ್ನ ಕಥೆ ನಡೀಬೇಕಲ್ಲೇ!”

“ಇಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ, ಮುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ. ಈ ಕೊನೇದೆ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು. ಹಿಂದೆ ನಡೆದದ್ದೆಲ್ಲ ಏನೂ ಋಣಾನುಸಂಬಂಧ-ನಡೆದುಹೋಯಿತು. ನಾನು ಯಾರು? ನನ್ನ ಉರ್ರಾವುದು? ನನ್ನ ಜಾತಿಯಾವುದು?

“ಯಾವುದು ನಿಮ್ಮ ಜಾತಿ?”

“ನಾವು ಬೆತ್ತರು!”

“ಎಂಥದೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಎಂದ್ರಲ್ಲೀ?”

“ಹೌದು, ಸ್ವಾಮಿ! ಬೆತ್ತರು ಮತ್ತೇಂದ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಪುಸ್ತಕ ಅಚ್ಚು ಅಗಿದಾವೆ. ನಿಮಗೆ ನೋಡಿಸ್ತೀನಿ. ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮತ್ಸ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮ್ಮೇಳನದವರು ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಳಿಸಿ ಫಾಲೆಂಜ್ ಮಾಡಿ

ದ್ವಾರಿ. ಕರೀರಿ ಇವರನ್ನ ! ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಎಂತ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳೋರನ್ನ ! ನಮ್ಮ ಸವಾಲ್-ಬಹಿರಂಗ ಸವಾಲ್ ಗೆ ಜವಾಬ್ ಕೊಟ್ಟಿದಾರೇನೋ ?”

“ಅವರನ್ನು ಕರೆದು, ನಿಮಗೆ ಜವಾಬು ಹೇಳೋಕೆ ನಾ ಬಂದಿಲ್ಲ. ನೀವು ಯಾರನ್ನು ಕರೀತೀರೋ ಈಗ, ಅವರಿಗೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ಉತ್ತಮ ವಾದ ಕೆಲಸ ಇದ್ದೀತು !”

“ಎನು ಹೇಳಿದ್ದೆ ನಾನು ?”

“ಎನೋ ಹೇಳಿದ್ದಿ.”

“ಹೂ ನೆನಪಾಯಿತು ! ಅವ್ರ ಮನೇಗೆ ನಾನು ಹೋಗಿಲ್ಲ.”

“ಎನು ಕೆಲಸ ಅಂತ ಹೋಗಬೇಕು ? ಅದಾಯ್ತು, ಮುಂದೇನು ಹೇಳಿ.”

“ನೋಡಿ, ಅವಳು ಸತ್ತ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸದ ತನಕ ಎನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಕನಸುಗಳು ಬೀಳತೊಡಗಿದವು. ಒಂದೊಂದೂ ಒಂದೊಂದು ಭಯಂಕರ ಕನಸು. ಅವಳೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ನನ್ನ ಹಿಡಿಕೊಳ್ಳೋಕೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಲಿ ಅಸಹ್ಯ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ ಯಲ್ಲ-ಈಗ ನಾನು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ನಿನ್ನ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕೆ, ಅನ್ನುವಳು. ರೂಪ ಬಹಳ ಭಯಂಕರ-ಆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಲಿ ನೋಡಿದಂತೆ ಆ ಕಣ್ಣುಗಳು ಉರಿ, ಕ್ರೋಧ, ತೃಪ್ತಿ ಆಗದ ಆಶೆ ಎಲ್ಲದರಿಂದ ಕೂಡಿ ಭಯಂಕರವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಣ್ಣಿಗೆ ನಿದ್ದೆ ಹತ್ತಿತೋ, ಇಲ್ಲವೋ, ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು ಆ ಭೂತದ ರೂಪ, ಚಕ್ಕಳಮ್ಮೆ, ಎಲು ಬಿನ ಗೂಡು, ಉರಿಕಾರುವ ಕಣ್ಣು. ಎಲುವಿನ ತುಂಡುಗಳಂತಿದ್ದ ಕೈಗಳಿಂದ ಕತ್ತು ಹಿಸುಕಿದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಚಿಟ್ಟನೆ ಚೀರಿ ಎದ್ದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇನ್ನೊಂದೊಂದು ವೇಳೆ ಸೌಮ್ಯವೇಷ-ಆಕಾರ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ‘ನೀನು ನನಗೆ ಹಾಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಬಹುದೇ ?’ ಎನ್ನುವಳು. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಜವಾಬು ಹೇಳಲು ನನಗೆ ಮಾತೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದೊಂದು ದಿನ, ‘ನಾನು ಮದುವೆಯ

ಹೆಣ್ಣು !' ಎನ್ನುತ್ತ ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ತೋರುವಳು. ತಲೆ ಬಾಚಿ, ಹೂ ಮುಡಿದು, ಕುಂಕುಮ ಇಟ್ಟು, ಅವಳ ಒಡನೆ ತೊಟ್ಟು, ಅತಿ ಚೆಲುವು ಮೋಹ ದಿಂದ ಬಂದು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಕೂಡುವಳು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಕ್ರೀಡಿಸಿದಂತಾಗು ವುದು. ಸ್ವಕ್ಕನೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಹಾಸಿಗೆ ಒದ್ದೆಯಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ-ದಿನದಿನವೂ ಇದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅನೇಕ ರೂಪ, ಅನೇಕ ಅವಾಂತರ.

“ಒಂದೊಂದು ದಿನ, ‘ನನ್ನ ಉಂಗರ ಏಕೆ ಹಾರಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ? ನೀನು ತಾಳಿ ಕಟ್ಟಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಾನು ಕಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲ ಸುಖ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ,’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ವಿಕಾರವಾಗಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು, ‘ನೀನು. ಕೀಳು ಕುಲದವನು. ನಿನ್ನನ್ನು ಕೂಡಿದೆ’, ಇತ್ಯಾದಿ ಇನ್ನೇನನ್ನೂ ಹೇಳುವಳು.

“ನನ್ನ ಜೀವ ಭೂತದ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದವನ ಜೀವ. ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳು ನನಗೆ ರಿಂಚಿತ್ತು ಕಣ್ಣಿಗೆ ನಿದ್ದೆ ಆನ್ನುವುದು ಹತ್ತುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿದ್ದೆ ಬಂದಿತೊ ಬರುವುದು ಈ ಕರಾಳ, ವಿಕೃತ, ಇಲ್ಲವೆ ಮೋಹಕ ಅಥವಾ ಪ್ರಿಯರೂಪ. ಭಯಾನಕ ದೃಶ್ಯ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ರತಿಕ್ರಿಯಾ. ನನ್ನ ಗತಿ, ನನ್ನ ದೇಹಾ ರೋಗ್ಯ ಏನಾಗಬೇಕು? ಹಗಲು ಹೊತ್ತು ಎಷ್ಟೋ ನಿರ್ಧಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು ತಿದ್ದೆ - ರಾತ್ರಿ ಅವಳೊಂದಿಗೆ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ದಯೆತೋರು ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕು, ಈ ರೀತಿ ಕಾಡಬೇಡ ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ನನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚಬೇಕು ಇತ್ಯಾದಿ. ಆದರೆ ಕನಸಿ ನಲ್ಲಿ ನಾನು ಮೂಕ-ನನಗೆ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲ. ಇರುವ ಮಾತೆಲ್ಲ ಅವಳದೆ. ಇರುವ ಮೂದಲಿಕೆ, ಆಕ್ರೋಶ, ಪ್ರಣಯ, ಮಮತೆ ಎಲ್ಲ ಅವಳದೆ. ಅವಳೆ ಅದನ್ನು ನಡೆಸುವವಳು. ನಾನು ಮಾತ್ರ ಅನುಭವಿಸುವವನು. ಅವಳ ತಿರ ಸ್ಕಾರ, ಕ್ರೋಧ ಎಷ್ಟು ಭಯಂಕರವೋ, ಅವಳ ಪ್ರಣಯ-ರತಿಯ ಆವೇಗವೂ ಅಷ್ಟೇ ತೀವ್ರ ಮತ್ತು ಹಾನಿಕರ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ-ಜಾಗೃತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಕ್ರಿಯೆಗೂ, ಆ ಕನಸಿನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಗೂ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ

ಏನೊಂದೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವು ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಆಪ್ತೇ ನಿಜ. ಆಪ್ತೇ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ. ಇದನ್ನು ಯಾರೊಂದಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಈ ಕಥೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಬೇಕು. ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದರೆ ಅವರು ಈ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರವೊ-ಭೂತ ಕ್ರಿಯೆಯೊ-ಅದಕ್ಕೇನು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿಯಾರು? ಗಾಢವಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಬರಲೆಂದು ವ್ಯಾಯಾಮ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ದೇಹದ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಇನ್ನೂ ವೃಥಾ ಶ್ರಮವಾಯಿತೆ ಹೊರತು ಗಾಢನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಔಷಧಿ ಏನೂ ಉಪಯೋಗವಾಗಲಿಲ್ಲ. ವಾಲಗುವ ಮೊದಲು ತಣ್ಣೀರು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ದೇಹ ಜ್ವರಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ, ಇನ್ನೂ ಆರೋಗ್ಯ ಕೆಟ್ಟು, ಮನಸ್ಸು ಇನ್ನೂ ಅಧೀರವಾಯಿತು.

“ನನ್ನ ಆಕಾರ, ನನ್ನ ತೂಕ ನೋಡಿಕೊಂಡರೆ ನನಗೆ ನನ್ನ ದೇಹದ ಮೇಲೆಯೇ ಅಸಹ್ಯ ಹುಟ್ಟುವಷ್ಟು ಬಳಲಿ ಒಣಗಿಹೋಯಿತು. ತಿಂದ ಅನ್ನವೂ ಜೀರ್ಣವಾಗಬಾರದೆ? ಆದರೆ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸುತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕನಸಿನ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದೇ ಬೇರೆ. ಅದು ಹೇಗಿರುತ್ತದೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ ನನಗೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಯಾವುದೋ ಬಗ, ಏನೋ ಬಗೆ.

ನನ್ನ ಜಾತಿ ವಿಚಾರ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೀಯಾಳಿಸಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ಸಾರಿ ನಾನು ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಿದ್ದವನು ಒಮ್ಮೆಗೆ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಹೋದನಂತೆ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೋ ಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅವಳು ಬಿಳಿ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟು, ತಲೆಕೂದಲು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು, ಅರಸಿನ ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿ, ಕೆಂಪು ದಾಸವಾಳದ ಹೂ ಮುಡಿದು ನನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ನೀರು-ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ನಡೆದುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀರಿಗೆ ಸೋಂಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಕಲ್ಲು ಗುಡ್ಡಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹಾದು ಅದೆಲ್ಲಿಗೋ ಅದೇನೋ ಜಾಗಾಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಒಂದು ಕಡೆ ಪೂಜೆಗೆ ಅಣಿ ಮಾಡಿದೆ. ಏನೇನೋ ಸಾಮಗ್ರಿ. ನನ್ನಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಏನು ಪೂಜೆಯೋ ನನಗೆ ನೆನಪಿಲ್ಲ. ಇದು ನನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವುದಕ್ಕೆ, ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ನಾನು ಬರಿ ಮೈಯಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ. ಮೈ, ಸ್ನಾನಮಾಡಿದಮೈ ಹಸಿ,

ಬಟ್ಟೆ ಹಸಿಯಾಗಿ ತಪತಪನೆ ನೀರು ಹನುಕುತ್ತಿದೆ. ಆಮೇಲೆ ಏನೋ ಆಯಿತು. ಅದೇನು, ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

“ ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯರು ಕೆಲವರು ನನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದರಂತೆ. ನಾನು ಅದೆಲ್ಲೋ ಒಂದು ಹಾಳು ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಬರಿ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೆನಂತೆ. ಮಲಗಿದ್ದವನು ಹೇಗೆ ಎದ್ದು ಹೋದನೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳು ಆಗಿತ್ತು ನಾನೀರೀತಿ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿ. ಅದರೆ ಪಾಠಶಾಲೆಗೆ ಬಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಣದೆ, ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು-ಮನಸ್ಸೇಕೆ? ಬುದ್ಧಿ ಎನ್ನೋಣ-ಅದು ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಅವರು ಗಮನಿಸಿದ್ದರು. ಪಾಠ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ: ಅದೇ ಸ್ಮರಣ, ಅದೇ ಕನಸು. ನನ್ನನ್ನು ಒಯ್ದು ಹುಚ್ಚರ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಯೂ ಬಿಟ್ಟರು. ಆ ಬಾಳೂ ನನ್ನ ಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಲ್ಲ.

“ ಅಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದಿನವೋ ? ತಿಂಗಳೋ ? ಒಬ್ಬರೂ ಹೇಳರು. ಆ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಒಬ್ಬರೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಏನೊಂದೂ ಉಪಯೋಗವಾಗದೆ ಕೊನೆಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೆ ಹತ್ತಿರದ ಒಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಂತ್ರವಾದಿಯ ಹತ್ತಿರ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತೋರಿಸಿ ಕೇಳಿಸಿದರಂತೆ.

“ ಅವನು ಮಾಟ ಮಂತ್ರಮಾಡಿ, ‘ಕೊನೆಗೆ ಇದು ಜನ್ಮಾಂತರೀಯ, ದೇಹ ದೊಂದಿಗೇ ಹೋಗಬೇಕು. ಆದರೆ ಇವನಿಗೆ ಭೀತಿ, ಹೆದರಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಾಗದಂತೆ ಕಟ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಮೋಹಿನಿಗೆ, ಅದು ಜೀವಮಾನ ದಿಂಡಿದ್ದಾಗ ಇವನಿಂದ ಅನ್ಯಾಯವಾಯಿತಂತೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅದು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಈ ರೂಪದಿಂದ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಅದಕ್ಕೆ ಕೋಪ ಶಮನವಾಗಿ-ಈಗ ಸೌಮ್ಯ ವೇಷದಿಂದ ಬರುತ್ತೇನೆ-ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಕ್ರೂರವಾಗಿ ಕಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಎಂದು ವಚನ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ಬಾರದಂತೆ ಮಾಡಲು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದು ಗ್ರಹಗಳ ಪರಿಣಾಮ. ದೇಹ ಕೊನೆಯಾದರೆ ಅದು ಕೊನೆಯಾದೀತು’-ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಕ್ರೂರ ಬಾಧೆ

ಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿದ.

“ ಕನಸು ಬೀಳುವುದು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆ ಪ್ರಾಣ ತೆಗೆಯುವ ಕನಸುಗಳು ನಿಂತೇಹೋದವು. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಯಾವ ಆಶೆ, ಕಾಮ, ತೃಪ್ತಿಯಾಗದೆ ಇತ್ತೊ ಅದೇ ಭಾವಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕನಸುಗಳು. ಈಗ ಅವಳು ಬಹಳ ಸೌಮ್ಯರೂಪದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾಳೆ. ಅತಿ ಮೋಹ ಮಮತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಬಲು ಮುದ್ದಿನ ಮರುಕದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ಸಹವಾಸ-ಅದು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ-ಪರಮ ಸುಖದಾಯಕವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಕನಸಲ್ಲ. ಕನಸಿಗೂ ಎಚ್ಚರಕ್ಕೂ ಒಂದು ಮಧ್ಯಭಾವ. ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಮಸಕಾಗುತ್ತ ಬಂದಾಗ, ಇನ್ನೂ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಬೆಳಕು ಕಾಣದೆ-ರಾತ್ರಿ ಬೆಳೆಯದೆ ಇರುವಾಗ ಇರುವ ಮಸುಕಿನ ಮಬ್ಬು ನೋಟಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಲ್ಲ. ಬೆಳಕಿನ ಬಿಳಿ ಛಾಯೆಯಿದ್ದರೂ ಅದು ನೋಟಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಅಸ್ಪಷ್ಟ. ಹಾಗೆ ಕನಸಿಗೂ, ಎಚ್ಚರಕ್ಕೂ ಇರುವ ಒಂದು ಮಧ್ಯಸ್ಥಿತಿ. ನಾನು ಹೇಳುವುದು ತಮಗೆ ಹೊಳೆಯಿತೆ ?”

“ ಹೊಳೆಯಿತು ಹೇಳಿ. ಅದನ್ನ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಸಬ್‌ಕಾನ್‌ಷಸ್ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದವರು, ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು-ಸುಷುಪ್ತಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ. ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಅಶಾಂತವಾದರೆ ಅದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

“ ನೋಡಿ ಅದೇ-ಆ ಕಾಲದಲ್ಲೆ, ಜೊಂಪು ಬಂದೀತೆಂಬ ಕಾಲದಲ್ಲೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ ಆ ಭ್ರಮಾ ವಿಲಾಸ.”

“ ಈಗ ಅವಳ ರೂಪ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ ?”

“ ಮೊದಲ ಜೀವನದಲ್ಲಿ, ಆರೋಗ್ಯದಿಂದಿದ್ದಾಗ ಇದ್ದಂತೆ ಇರುತ್ತದೆ.”

“ ನಿಮಗೆ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಆಗ ಕನಸಿನಲ್ಲೆ ಆಗಲಿ, ಮಾತನಾಡುವುದು ಕ್ಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ?”

“ ಇಲ್ಲ.”

“ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದೀರೋ?”

“ಹಗಲು ಹೊತ್ತಿನ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಬೇರೆ-ಆದರೆ ಆ ರಾತ್ರಿಯ ಪ್ರಸಂಚವೇ ಬೇರೆ.”

“ಹಗಲು ಈ ಬಗೆಯ ಕನಸು ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲವೋ?”

“ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗಲೇ ನಾನು ಒಂದೆರಡು ಗಂಟೆ ನಿದ್ರೆ ನೆಪ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಆದರೆ ಆಗಲೂ ಮತ್ತೆ ಕಾದು ಹೋಗಿರುತ್ತದೆ. ಏನಾದರೂ ಕೊಂಚ ಈ ವಿಚಾರ ಆಗ ಸುಳಿಯಿತೋ ಮನಸ್ಸಿಗೆ, ಆಗಲೂ ನಿದ್ರೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ವಿಚಾರ ಹೇಗೆಂದರೆ, ರೋಗಿ ಅಪಘ್ರವನ್ನು ತಿನ್ನ ಬಾರದೆಂದಿದ್ದರೂ ಅದು ತನ್ನ ಮುಂದೇ ಇರುವಾಗ ತಿಂದು ರೋಗ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ.”

“ಆ ರಾತ್ರಿಯ ಬದುಕು, ವಿಲಾಸ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಅಂತಹ ಅಚ್ಚಳಿಯದ ಪರಿಣಾಮ ಇಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಯಾವಾಗಲೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ-ನಮಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಹಾಡು ಸದಾ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ. ಮನುಷ್ಯ ನಿಜಜೀವನದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಸುಖಸಡಬಹುದೋ ಅದೆಲ್ಲ ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇನೆ; ಅದರ ಪರಿಣಾಮವೂ ಇರುತ್ತದೆ-ದೇಹದ ಮೇಲೆ, ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ. ಆದರೆ, ಸ್ವಾಮಿ, ಅದು ಕನಸಿನ ವ್ಯಾಪಾರ. ಹೌವೋ? ಅಲ್ಲವೋ? ಹೇಳಿ. ನನ್ನ ಗತಿ ಏನಾಗಬೇಕು? ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾದ ಮೇಲೆ ಯಾತನೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಖವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ನೀವು ಅಂದು ಓದಿದಿರಿ-“ಆ ಮಧುರ ಯಾತನೆ ತೀವ್ರವಾಗುವು”, ಎಂದು. ಅದು ಕನಸಿನ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನೇ ಕುರಿತು ಹೇಳಿದುದು. ಆ ಪದ-“ಮಧುರ ಯಾತನೆ!” ಅದೇ ಅದರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ವಿವರಣೆ. ಸ್ವಾಮಿ, ಬರೆದವನು ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಲ್ಲ?”

“ನೋಡಿ, ಕವಿಯ ಅನುಭವ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆತ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮಂಥ ಕೆಲವರ ಅಸಾಧಾರಣ ಅನುಭವಗಳಿಂದ

ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇತರರಿಗೆ ಹೊಳೆಯಲಾಗದಿದ್ದ ಭಾವರಾಗಗಳು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಭಾಸವಾಗುತ್ತವಲ್ಲದೆ, ಅವುಗಳ ಅರ್ಥ-ವಿವರಣೆ, ಭೂತಗನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಂತೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಕವಿಯೂ ಕನಸಿನ ಜೀವಿ. ಅವನೂ ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.”

“ ನೀವು ನನಗಾಗಿ ಅದನ್ನು ಓದುವಾಗ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತಾನೆ ಸುರಿಯಿತು. ನಾನು ಒರಿಸಿಕೊಂಡೆ. ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಎದೆಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಮಾಡಿದುದು - ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು? ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಹೊಯ್ದಾಟವಾಯಿತೋ? ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯರು ಕೆಲವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ನೀವು ಇದಕ್ಕೇನಾದರೂ ಉಪಾಯ ಹೇಳಬಲ್ಲರಾ? ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅದು ಸುಖ. ಆದರೆ ಕನಸಿನ ಸುಖ. ಆ ಆಶೆ, ಪೂರ್ಣವಾಗದ ಆಶೆ, ಕನಸು ತಿಳಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ.”

“ ದೇವನಾಥ! ಕೇಳಿ, ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಅದರ್ಶಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ; ಗೃಹಸ್ಥ ಜೀವನವನ್ನು ತೊರೆದೊ ಇಲ್ಲವೆ ಅದರ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಕೇವಲ ಏಕಾಂಗರಾಗಿ, ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಶೀಲ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಅದರ್ಶವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಬಿಡಿ. ಕವಿಗಳೂ ಕಲಾವತಂಸರೂ ಹಾಗೆಯೇ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ನೆರಳಾಗಿ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿ ಪ್ರಿಯ-ಪ್ರೇಮಿಸಿ, ಭಾವದಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಹೊಂದಿ ಕಲಾ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮೋಹಗೊಂಡು, ನಿಮಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕನಸಿನ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿಯೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡದೆ ಇರುವ ಆ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯ ನೆನಪಿಗಾಗಿ, ಅವಳ ಪ್ರೇಮವೇ ಸಾಕು, ಅವಳ ಸಹಚರಿಯೇ ಸ್ವರ್ಗ, ಇದೇ ಈಶ್ವರ ಸಂಕೇತ, ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಿರಬಾರದೆ? ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ತೃಪ್ತರಾಗಬಾರದೆ? ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಸುಖ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯದಲ್ಲ ಎಂಬ ಹಂಬಲ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜನರನ್ನು ಕೇಳುವುದು-ಅವರ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವುದು-ಇದೆಲ್ಲ ಏಕೆ?”

“ ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆ ಇರಬಲ್ಲ ನಿಗ್ರಹ ನನಗಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಈ ಗತಿಯೇಕೆ ? ಅವಳೇ ಈಚೆಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ- ‘ ನೀನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊ. ಬೇರೆಯವಳೊಂದಿಗೆ ನೀನು ಸೇರುತ್ತಿ, ಎಂಬ ಹೊಟ್ಟೆಯುರಿಯಿಲ್ಲ. ನಾನೇ ಅವಳ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಸುಖ ಮತ್ತು-ನಿನ್ನಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಸುಖ ನಾನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಬಹಳ ಕಾಡಿದೆ ಪಾಪಿ-ದೇವ-ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನೀನೊಬ್ಬಳು ಉತ್ತಮ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗು’ ಎಂದು. ಆದರೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಸ್ಕಾರ, ಕೂಲ, ರೂಪ ಇರುವವರಲ್ಲಿ ? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಬಹುದೇನೋ, ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

“ ಅಲ್ಲದೆ ಸ್ವಾಮಿ, ಅಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಗಮಾಡಿ ಈಗ ಕೇಳು ಸಹವಾಸಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತದೆ. ಅವಳೂ ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ಅವಳೇ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ತನಗೆ ನನ್ನ ಯೋಚನೆಯೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವಂತೆ. ನಾನು ಬಹಳ ದುರ್ದೈವಿ. ಆದರೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ ?”

ಇವನಿಗೆ ಹಿಡಿದಿರುವ ಈ ಮೋಹಿನೀ ಕಾಟದ ಜೊತೆಗೆ ಇರುವ ಈ ಉತ್ತಮ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೋಹಕ್ಕೇನು ಹೇಳೋಣ ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕನ್ನೆಬೇಕಂತೆ-ಅವಳೆ ಈ ಹೊಸಬಳ ದೇಹ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾಳಂತೆ. ಇದೇನು ಈ ಅಪಲಾಪ ? ಅಲ್ಲದೇ ತಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಂತೆ. ಇವನು ಹುಚ್ಚನೋ ? ಭ್ರಮಿತನಾದ ಬೆಪ್ಪನೋ ? ಇಲ್ಲವೆ ಇವನದ್ದೆಲ್ಲ, ಇವನು ಹೇಳುವುದೆಲ್ಲ ಬರೀ ಸುಳ್ಳೋ ? ಏನೇನೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದುಹೋಯಿತು.

ಜನರೊಂದಿಗೆ ಹೀಗೆ ಆಡಿಕೊಂಡರೆ ಜನ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಾರೆ ? ಇವನ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ದೊರೆತೀತೆ ? ಜೀವನಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ? ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಈಚೆಗೆ ಇವನ ಹುಚ್ಚು ಪ್ರಬಲವಾದಮೇಲೆ ಇವನಿಗಿದ್ದ ಶಿಷ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಅದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿರಲಾರದು. ಇನ್ನೂ

ಅನೇಕ ಜನರು ಬಂದು ಪಾಠಶಾಲೆ ತೆರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕೇವಲ ಅದೊಂದು ಮನೋರಂಜನೆಗಾಗಿ ಕಲೆಯುವವರೇ ಹೊರತು ಅದನ್ನು ವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವ ಜನರಲ್ಲ. ಇವನಿಗೆ ಈಗ ಬರುತ್ತಿರುವ ವರಮಾನ ಇವನ ಅಂಗಡಿಗಳಿಂದ. ಆದರೆ ಇವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇದೇ ರೀತಿ ಹುಚ್ಚುತನದಿಂದ ಕೂಡಿ ತನಗೆ ಮೀರಿದ ಆಶೆ, ಆಕಾಂಕ್ಷೆ, ಭ್ರಮೆ, ಸುಳ್ಳುಕಂತೆ ಪುರಾಣವಾದರೇ ಯಾರು ಪುರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ? ಇವನಿಗಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಹುಚ್ಚು ಮದುವೆ ಯಾದಲ್ಲದೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ; ಬಿಟ್ಟಲ್ಲದೆ ಮದುವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ !

ಇವನ ವಯಸ್ಸು ನಲವತ್ತು ಮೀರಿದೆ. ಆದರೆ ತನಗಿನ್ನು ಮೂವತ್ತೆರಡು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಮಾತಿನಿಂದಲೇ ಇವನ ವಯಸ್ಸಿನ ಲೆಬ್ಬಿ ಹಾಕಬಹುದು. ಇಂತಹ ಹುಚ್ಚರೂ ಇದ್ದಾರೆಲ್ಲ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ !

ಆದರೆ ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಮನುಷ್ಯ ಸ್ನೇಹದ ಸ್ವಭಾವದವನು. ಉಸಕಾರಿ-ಉದಾರಿ. ಬಡವರಿಗೆ, ಅನಾಥರಿಗೆ, ರೋಗಪೀಡಿತರಿಗೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅವನಿಂದ ಸಹಾಯ ಬಹಳ. ಅಂತೂ ಇವನೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯೇ ಆಗಿ ಉಳಿದು ಬಿಟ್ಟ.

ನಾನು ಹೇಳಬಹುದಾದಷ್ಟು ವಿವೇಕ ಹೇಳಿದೆ : ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ, ನಿಮ್ಮ ಜನ ದಲ್ಲೆ ನೋಡಿ; ಈಗ ವಿದ್ಯೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಹಬ್ಬಿದೆ. ಸುಧಾರಿಸಿದ ಜನ ಸಿಕ್ಕ ಬಹುದು; ನಿರಾಶೆ ಬೇಡ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಆದರೆ ವಯಸ್ಸು ಮೀರುತ್ತಿದೆ. ಯಾವನ ಎಂದೋ ಹೋಯಿತು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಹರ್ಷ, ಉತ್ಸಾಹ, ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಎಲ್ಲ ಭಸ್ಮವಾದವು. ಇಂಥ ಮನುಷ್ಯ, ಯಾವ ಸಾರ್ಥಕಕ್ಕೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾನೆ ?

ಹೀಗೆ ಎಂಟು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದವು. ನಾನೆಲ್ಲಿಯೂ ಸುತ್ತಿ, ಸುತ್ತಿ ಮರಳಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಎಂದೂ ಒಂದು ದಿನ ಈತನ ನೆನಪಾಯಿತು.

ಇವನು ಮೊದಲಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದುದರಲ್ಲಿ ಅವನಾಗ ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾರಿದನಂತೆ. ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿದರು. ಹೋಗಿ

ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ಪಾಳು ನಿವೇಶನ. ಅಲ್ಲಿ ಗುಡಿಸಲಿನಂಥ ಒಂದೆರಡು ಮನೆಗಳು. ಅಲ್ಲೊಂದು ಮೋಟಾರು ತೋಳೆಯವ, ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ರಿಪೇರಿ ನಡೆಸುವ ಪೆಡ್.

ಸಂಗೀತಗಾರ ದೇವನಾಥ್ ಈಗ ಮೋಟಾರು ಮೆಕ್ಯಾನಿಕ್ ದೇವನಾಥ್. ಹೀಗೂ ಆಗಬಹುದೆ? ಆ ಗುಡಿಸಲುಗಳಂತಹ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿದೆ. ಒಳಗಡೆ ಕೊಂಚ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುಗಿಯೆ ಇತ್ತು. ಇವ್ವತ್ತೈದಕ್ಕೆ ಮೀರಿದ ಹೆಂಗ ಸೊಬ್ಬಳು ಬಂದಳು. “ಯಾರನ್ನು ನೋಡಬೇಕಿತ್ತು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, “ಅವರಿಲ್ಲ; ಊಟದ ಹೊತ್ತು-ಈಗ ಬರಬಹುದು-ತಾವು ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿಸಬೇಕು?” ಎಂದಳು.

“ನೀವು ಯಾರೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೆ-ನಾನು ಹೇಳಿಯೇನು,” ಎನ್ನು ಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು ಭೂತವೇ ಅಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಿತ್ತೋ?

ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.

“ಓ!” ಎಂದು ಅತಿ ಸಂಭ್ರಮ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ “ಬನ್ನಿ, ಕೂಡಿ. ಈಗ ಬರಬಹುದು”, ಎಂದಳು.

“ನೀವು ಯಾರು?” ಎಂದೆ. ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ, “ದೇವನಾಥರಿಗೆ ನೀವೇ ನಾಗಬೇಕು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

ಆಕೆ ಲಜ್ಜೆಗೊಂಡಳು. ಅವಳ ಆ ಇರವು ಕಮನೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಬಿಂಬ ಚಿತ್ರ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಒಂದು ಕೂಸಿನ ಚಿತ್ರ. ಸರಿ, ಭೂತ ಅಲ್ಲವಷ್ಟೆ! ಸಂಶಯ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

ಹಾಗೆ ನಿಂತಂತೆಯೇ ಹೊರಗಿನಿಂದ ದೇವನಾಥ ಬಂದ. ಥಟ್ಟನೆ ನನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ತನ್ನ ಎರಡು ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ನನ್ನ ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ. “ಈಕೆ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ; ಹೋದ ವರ್ಷ ಮದುವೆಯಾಯಿತು. ಲಗ್ನ ಪತ್ರ ಕಳಿಸಿದ್ದೆ” ಎಂದ.

“ನನಗೆ ತಲುಪಲಿಲ್ಲ”.

ಈ ಬಾರಿ ಅವನನ್ನು ಏನೊಂದೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಕೇಳಬಹುದಾದ ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿದ್ದವು. ಸಂಗೀತಗಾರ ಹೇಗೆ ಮೋಟಾರು ಮೆಕ್ಯಾನಿಕ್ ಆದ?— ಅದೊಂದು. ಈ ಹೆಂಡತಿಯ ಜಾತಿ ಯಾವುದು? ಎಂಬುದು ಇನ್ನೊಂದು. ಇವಳ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಆ ಮೋಹಿನಿ ಮೊದಲ ಹೆಂಡತಿಯ ಆತ್ಮ-ಸ್ಪರ್ಶ ಪ್ರವೇಶವಾಡಿದೆಯೇ? ಮತ್ತು ತನಗೇ ಆಕೆಯಿಂದ ಬಾಧೆ-ಮೋಹಬಲ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ಇವೇ ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಮನುಷ್ಯ ಇನ್ನೂ ವಯಸ್ಕನಾದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಕೂದಲೆಲ್ಲ ಬಿಳಿ ಯಾಗಿನೆ. ಹೆಂಡತಿಯಿದ್ದಾಳೆ. ಮಗುವಾಗಿದೆ. “ಏನೋ ತಮ್ಮ ಹರಕೆಯಿಂದ ಈಗ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದಿದ್ದೇನೆ”, ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

“ಅಂತೂ ನೀವು ಬಹಳ ಬಳಲಿದಿರಿ”, ಎಂದೆ.

“ಶ್ರೀರಾಮರ ಕೃಪೆ”.

“ಒಂದು ಗಾದೆಯಿದೆ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ-ಹೆವನ್ ಈಸ್ ಹಿಯರ್ ಫಾರ್ ದೋಸ್ ಹೂ ವೆರ್ತ್. (ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಸಹಿಸಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಗುತ್ತದೆ) ನಿಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು”.

“ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಸಂಸಾರ ಜೀವನ ಸುಖವಾಗಿದೆ. ಅವಳೆ ದುರಿನಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತು ಹೇಳಲು ನನಗೆ ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲ”, ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಲು ತಿರುಗಿದ.

ಅವಳು ಮುಖ ಆತ್ತ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಡುವುದರಲ್ಲಿದ್ದಳು.

“ವೇಣು, ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಾ”, ಎಂದ.

“ಇದು ಯಾವ ವೇಣು?” ಎಂದೆ.

“ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಇವಳ ಹೆಸರನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದೆ.”

ಕೆಲವು ಉತ್ತಮವಾದ ಕಥೆ ಪುಸ್ತಕಗಳು

ರವೀಂದ್ರರ ಕಥೆಗಳು ಭಾಗ ೧	ಅ. ಸಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್	೧	೦	೦
”	೨	”	೧	೦
”	೩	”	೧	೦
ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು	ಅನಂದ	೧	೦	೦
ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳು	”	೧	೦	೦
ಜೋಯಿಸರ ಚೌಡಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು	”	೦	೧೦	೦
ಗರುಡಗಂಬದ ದಾಸಯ್ಯ ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್	೨	೦	೦	೦
ನಮ್ಮೂರಿನ ರಸಿಕರು	”	೧	೪	೦
ಕಲಾವಿದನ ತ್ಯಾಗ ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ	೧	೦	೦	೦
ರತೀದೇವಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು ಎಂ. ವಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ	೧	೦	೦	೦
ಹನಿಗಳು ಜಿ. ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ	೦	೧೨	೦	೦
ಕಾರವಾಣ ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟಿಮನಿ	೧	೦	೦	೦
ಸಂಗಮ ಸಿ. ಕೆ. ಸಾಗರಾಜಾರಾವ್	೦	೧೨	೦	೦
ಕೋಲಾರನಾಡೂ ಕಥೆಗಳು ಮು. ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣಪ್ಪ	೦	೮	೦	೦
ದೇವುಡು ಕಥೆಗಳು ದೇವುಡು	೦	೧೨	೦	೦
ಕೆಲವು ಸಂಣ ಕಥೆಗಳು ಶ್ರೀನಿವಾಸ	೧	೮	೦	೦
ಸಂಣ ಕಥೆಗಳು	”	೧	೦	೦
ನಾಲ್ಕು ಸಂಣ ಕಥೆಗಳು	”	೦	೧೨	೦
ಸಂಣ ಕಥೆಗಳು ೪	”	೧	೪	೦
” ೫	”	೦	೧೪	೦
” ೬	”	೦	೧೪	೦

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕವಿಗಳ, ಕಥೆಗಾರರ, ಕಾದಂಬರಿಕಾರರ, ನಾಟಕಕರ್ತರ ಪುಸ್ತಕಗಳೂ, ಪೌರಾಣಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳೂ, ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳೂ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಕೂಲ್ ಪುಸ್ತಕಗಳೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಸತ್ಯಲೋಧನ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರ

ಕೋಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ.

